

MUHTASARI WA BIBLIA

1.

Uumbaji kwa Musa

1 Wakorintho 10:11-12

Mambo hayo yaliwapata wao kwa mifano, yakaandikwa ili kutuonya sisi, tuliofikiliwa na utimilifu wa nyakati.

2 Timotheo 3:16-17

Kila andiko, lenye pumzi ya Mungu, lafaa kwa mafundisho, na kwa kuwaonya watu makosa yao, na kwa kuwaongoza, na kwa kuwaadibisha katika haki, ili mtu wa Mungu awe kamili, amekamilishwa apate kutenda kila tendo jema.

Waebrania 4:12

Kwa maana neno la Mungu li hai na lina nguvu. Ni mkali kuliko upanga uwao wote ukatao kuwili, hupenya hata kuzigawanya nafsi na roho, na viungo na mafuta yaliyomo ndani yake; huyahukumu mawazo na mitazamo ya moyo.

Mchungaji Dkt. Jerry Schmoyer

WASIFU WA MWANDISHI

Mchungaji Dr. JERRY SCHMOYER ni mhitimu wa Seminari ya Teolojia ya Dallas ambapo alipata shahada yake ya Uzamili mwaka 1975 na Shahada ya Uzamivu mwaka 2006. Amekuwa mchungaji kwa takriban miaka 50 na amekuwa akiongoza makongamano ya wachungaji Kusini-mashariki mwa Asia tangu 2006. inaweza kufikiwa kwa jerry@ChristianTrainingOrganization.org

B MUHTASARI WA BIBLIA

Dibaji	5	
Utangulizi	6	
Muhtasari wa Biblia Muhtasari	7	
Muhtasari wa Matukio ya Biblia na Vitabu vya Biblia	8	
Vitabu vya Biblia na Mandhari	9	
1. UUMBAJI	10-13	
Mwanzo: Mwanzo	12-13	
2. ADAMU & HAWA	14-15	
3. NUHU NA MAFURIKO	16-17	
4. BABILI	18-19	
5. IBRAHIMU	20-24	
Kazi: Mateso	23-24	
6. ISAKA	25-27	
7. YAKOBO	28-29	
8. YOSEFU	30-33	
9. MUSA	34-60	
Kutoka: Ukombozi	38-39	
Mambo ya Walawi: Maisha Matakاتفu	40-41	
Hesabu: Tembea kwa Imani	42-43	
Kumbukumbu la Torati: Utiifu	44-45	
Mstari wa Wakati wa Agano la Kale	61-64	
Mwisho wa Mapitio ya Kitabu	65	

DIBAJI

Mifumo. Kwa kawaida hatuwaoni, lakini bila wao miundo ingeanguka. Majengo yanahitaji mfumo thabiti. Vivyo hivyo na vikundi na mashirika. Mungu hata aliumba miili yetu ikiwa na mfumo imara, mfumo wetu wa mifupa. Je, unaweza kufikiria tungekuwaje ikiwa Mungu hangeweka mifupa katika miili yetu? Mfumo hutoa utulivu na muundo.

Sio tu kwamba mifumo ni muhimu, lazima iwe kwanza ili vitu vingine viweze kujengwa karibu nayo na kuwekwa mahali nayo. Biashara na serikali, pamoja na nyumba na maduka, zina muundo wa ndani ambao lazima uwe wa kwanza ili kila kitu kingine kiweze kuwekwa mahali pake panapofaa.

Kwa hivyo, haishangazi kwamba Mungu ametoa muundo kwa Neno Lake. Ameijenga kuzunguka mfumo unaoitengeneza na kuipa mtiririko na mwelekeo. Kwa bahati mbaya Wakristo wengi hawaelewi muundo wa Biblia. Watajifunza sehemu moja, lakini bila kuona mahali inapofaa katika mtiririko wa mpango wa Mungu na jinsi inavyohusiana na nyakati nyingine katika historia, wanapoteza maana yake kamili. Wakati wa kujenga nyumba au jengo, sio tu kujenga ukuta wa mbele peke yake, kamili na milango na madirisha, na baada ya kumaliza kuanza kwenye ukuta wa upande. Mfumo mzuri mzuri ambao unaweza kushikilia muundo wote lazima ujengwe kwanza, na kisha maelezo yameongezwa hadi jengo likamilike. Hiyo ndiyo njia pekee ya kuelewa Biblia pia.

Ili kujua na kutumia Neno la Mungu ni lazima kwanza mtu awe na ufahamu kamili wa muundo wake. Maendeleo na mtiririko wake huongezeka kadri muda unavyosonga. Ni lazima tujue muhtasari wa historia ya Biblia ili kuelewa kwa usahihi jinsi mpango wa Mungu unavyopita katika historia. Kujua muktadha wa Maandiko, kuanzia na mtiririko wa jumla wa kitabu chenyewe, ni muhimu sana. Ni wakati huo tu ndipo mtu anaweza kugundua kusudi la kila kitabu cha Biblia na jinsi kinavyohusiana na vingine. Huu ndio msingi wa kuelewa vifungu vya mtu binafsi pia.

Nia yangu katika kuandika kitabu hiki ni kukupa muhtasari, muhtasari wa Biblia nzima. Ninapenda kujifunza Neno la Mungu, lakini, kama vile kitabu chochote kile, lazima kwanza nielewe kusudi la waandikaji mmoja-mmoja. Ni maombi yangu kwamba kitabu hiki kitakusaidia kuelewa vizuri zaidi na kuthamini kitabu hicho kizuri zaidi kuliko vitabu vyote, Kitabu ambacho ni kikubwa kuliko vitabu vingine vyote, Neno la Mungu, Biblia yetu.

JINSI YA KUTUMIA KITABU HIKI

Soma kitabu hiki pamoja na Biblia yako. Haikusudiwi kama mbadala wa kusoma Biblia yako bali kama njia ya kukusaidia kuelewa vyema. Tafuta mtu unayeweza kufundisha kile unachojifunza. Pitisha ukweli kwa watoto na familia yako, marafiki zako na kanisa lako. Unaweza kufundisha Biblia kipindi kimoja baada ya kingine. Unaweza kutumia vipindi kadhaa kwa kila kipindi ikiwa ni lazima. Tumia kadi flash ambazo ni sehemu ya kitabu hiki kama visaidizi vya kumbukumbu. Zipitie mara kwa mara ili mtiririko wa matukio ujulikane vyema. Ikiwa wewe ni mchungaji unaweza kuhubiri mahubiri juu ya kila wakati, kuonyesha jinsi yanavyohusiana na kujenga juu ya yale yaliyotangulia. Unaweza kuchagua mtu mkuu katika kila kipindi na kusoma maisha hayo, ukitumia hilo kuelezea kipindi cha wakati.

Ninakutia moyo kuandika maelezo unaposoma kitabu hiki na Biblia yako. Unaweza kurudi kwao baadaye ili kukumbuka yale ambayo Mungu alikuwa akikuonyesha, pitia yale uliyojifunza na kupata nyenzo za mahubiri ya mafunzo ya Biblia. Neno la Mungu ni chanzo kisicho na kikomo cha hekima, faraja, mwanga na faraja kwa watoto wa Mungu.

Kuna njia nyingi za kufanya hivi. Njia pekee mbaya ni kutoifanya kabisa. Tunapaswa kujilisha kwa Neno la Mungu, kwa kuwa hulisha nafsi zetu (Yohana 21:15-17). Ni kwa njia hii tu tunaweza kukua na kukomaa kiroho (1 Wakorintho 3:1-3).

UTANGULIZI

Mfumo ni muhimu kwa muundo kuwepo na kufanya kazi. Ninataka kukusaidia kuona mfumo, muundo, muhtasari wa mpango wa Mungu kwa mwanadamu kama unavyofunuliwa katika Neno Lake. Ili jengo lidumu ni lazima liwe na msingi imara. Kadiri jengo lilivyo kubwa ndivyo msingi unavyopaswa kuwa salama zaidi. Msingi sio nyumba nzima, ni mwanzo tu, lakini msingi uliojengwa vizuri ndio ufunguo wa mafanikio ya jengo lingine. Agano la Kale katika Biblia ni msingi wa ufahamu wetu wote unaokuja baada yake. Ufahamu thabiti wa yote yaliyotokea kati ya uumbaji na kuzaliwa kwa Yesu ni muhimu sana kuelewa vizuri maisha ya Yesu na Biblia nzima.

Maisha, kifo na ufufuko wa Yesu ni mfumo unaojengwa juu ya msingi wa Agano la Kale. Mathayo, Marko, Luka na Yohana wanaweza tu kueleweka ipasavyo katika mwanga wa Mwanzo hadi Malaki. Maisha ya Yesu ni kama muundo wa jengo. Inaweka nguzo kuu na mihimili ambayo itashikilia sehemu iliyobaki ya ujenzi. Kila kitu kinachokuja baada ya kuungwa mkono na mfumo huu. Ufahamu sahihi wa maisha, kifo na ufufuo wa Yesu ni muhimu ili kuelewa sehemu nyingine ya Agano Jipya.

Tunapokuwa na ufahamu sahihi wa Injili nne ndipo tunaweza kuendelea hadi sehemu nyingine ya Agano Jipya. Matendo hadi Ufunuo hujenga juu ya mfumo wa Yesu. Kuta, madirisha, milango na paa humaliza jengo lakini zimeshikiliwa na mfumo wa ndani usioonekana. Kwa hiyo, pia, mafundisho ya Yesu yanatumika na kuishi katika sehemu iliyobaki ya Agano Jipya. Huleta ulinzi na furaha maishani, kama vile kuta na paa zinavyofanya kwenye jengo. Wao ni sehemu inayoonekana na wote walio nje. Hawaoni msingi au mfumo, kuta za nje tu. Hivyo, pia, watu wanapotuona wanaona maisha ya Kikristo yanavyoishi katika maisha ya kila siku. Tunawaonyesha kwamba muundo wa Yesu uliojengwa juu ya ukweli na kanuni za Agano la Kale husababisha maisha yanayomletea Mungu utukufu.

Katika kitabu hiki nataka uelewe Biblia, Biblia nzima. Tutaanza na msingi, Agano la Kale. Kisha tutajenga juu ya hayo maisha ya Yesu na Injili. Hatimaye tutaona jinsi sehemu nyingine ya Agano Jipya inavyotonyesha jinsi ya kuishi ndani ya Yesu na kumfunua kwa ulimwengu.

Hii ni safari ya kuisimua, yenye thamani ya muda na bidii yako. Kila kitu kingine unachofanya katika maisha haya siku moja kitakwisha, lakini kile unachojifunza kuhusu Mungu na Neno Lake kitadumu milele katika umilele wote (Isaya 40:8; 1 Petro 1:25). Ninajua Mungu atakubariki unapojifunza Neno Lake, katika maisha haya na hata milele.

MUHTASARI WA BIBLIA UMEFUPISHWA

Njia yangu ya kukufundisha muhtasari wa Biblia itakuwa ni kuigawanya katika sehemu 27 na kujifunza kila kipindi kimoja baada ya kingine. Ishirini na moja kati ya hizi zimo katika Agano la Kale na sita katika Agano Jipya. Ufuatao ni muhtasari wa kukutambulisha kwao.

Hapo mwanzo Mungu aliumba mbingu, nchi, miti, wanyama na maji. Huu ulikuwa **UUMBAJI Wake** . Kisha akawaumba **ADAMU & HAWA** . Shetani alikuja kwenye bustani na kumdanganya Hawa. Dhambi ilikuja ulimwenguni. Dhambi ilizidi kuwa mbaya hata Mungu akaleta **Gharika** . Watu hawakujifunza kutokana na gharika na kujenga **Mnara wa BABELI** , ambapo Mungu alihukumu dhambi tena.

Kisha Mungu alichagua mtu mmoja kutengeneza taifa ambalo angepitia ili kuufikia ulimwengu. **IBRAHIMU** alichaguliwa. Alikuwa na mtoto aliyeitwa **ISAKA** na Isaka alikuwa na mtoto aliyeitwa **YAKOBO** . **YUSUFU** , mwana wa Yakobo , alipelekwa Misri. Hatimaye familia yake yote iliamia huko. Walikuwa chini ya utumwa kwa miaka 400. Kisha Mungu akamtuma mtu aitwaye **MUSA** kuwatoa katika utumwa wa Misri. **YOSHUA** alichukua nafasi ya Musa na kuwaongoza watu kuingia katika Nchi ya Ahadi.

Kisha , kwa miaka 400, Mungu angetuma waamuzi kuwaongoza watu wake. Hawa ni pamoja na watu kama Gideoni, Samsoni na Debora. Mwamuzi wa mwisho, ambaye pia alikuwa wa kwanza kati ya manabii wengi, aliitwa **SAMWELI**. Alipozeeka watu walisisitiza juu ya mfalme, hivyo Mungu akawaruhusu wawe na **SAULI** awe mfalme wa kwanza. Samweli alimtia mafuta pamoja na mahali pake, **DAUDI** . Mfalme wa tatu alikuwa **SULEMANI mwana wa Daudi** . Alijenga hekalu la Mungu, lakini kwa sababu ya kodi nyingi na masuala mengine makabila 10 ya kaskazini yaliasi na taifa **IKAGANJWA** vipande viwili. Makabila 10 ya kaskazini, Israeli, yalikuwa na mfululizo wa wafalme wasiomwogopa Mungu. Makabila 2 ya kusini, Yuda, hayakuwa bora zaidi. Mungu alituma **MANABII** kuwaonya watu wamrudie au wapate uharibifu na utumwa. Baada ya miaka 250 upande wa kaskazini uliingia **UTEKWA WA ASKARI** . Upande wa kusini ulifuata miaka 150 baadaye, ukaingia **UTEKWANI WA BABELI** . Mmoja wa wale waliochukuliwa mateka alikuwa **DANIELI** .

Baada ya miaka 70 ya utekwa wa Yuda, Mungu aliruhusu **EZRA** awaongoze Wayahudi fulani warudi nchini na kujenga upya hekalu. Baadaye **NEHEMIA** alirudisha kundi jingine la watu na wakajenga upya kuta. Wayahudi walikaa huko kwa **MIAKA 400 YA KIMYA** hadi **YESU** alipozaliwa.

Mmoja wa wanafunzi wa Yesu alikuwa mtu aitwaye **PETRO**. Akawa kiongozi katika kanisa la kwanza huko Yerusalemu. Mungu alimwita **PAULO** kueneza injili yake kwa nchi nyingine na vikundi vya watu. **KANISA** liliendelea kukua, na bado linakua hata leo .

Tukio linalofuata katika mpango wa Mungu ni **UNYAKUO** , wakati Yesu atakaporudi angani na kuwachukua waumini wake kwenda mbinguni kuwa pamoja Naye. Kufuatia hiyo **DHIKI ya miaka saba** italeta hukumu duniani. Kufuatia hii inakuja **Millenia** ya miaka 1,000 na kisha **MILELE**.

MUHTASARI WA MATUKIO YA BIBLIA KWA VITABU VYA BIBLIA

1. Uumbaji - Mwanzo 1
2. Adamu na Hawa - Mwanzo 2-4
3. Nuhu na Gharika - Mwanzo 5-10
4. Babeli - Mwanzo 11
5. Ibrahimu - Mwanzo 12-25, Ayubu
6. Isaka - Mwanzo 21-28, 35
7. Yakobo - Mwanzo 25-37, 46-50
8. Yusufu - Mwanzo 37-50
9. Musa - Kutoka, Mambo ya Walawi, Hesabu, Kumbukumbu la Torati
10. Yoshua - Yoshua
11. Samweli - Waamuzi, Ruthu
12. Sauli - 1 Samweli
13. Daudi - 2 Samweli, Zaburi
14. Sulemani - 1 Wafalme, Mithali, Mhubiri, Wimbo Ulio Bora
15. Mgawanyiko - 2 Wafalme, 1 & 2 Mambo ya Nyakati
16. Manabii - kaskazini (Israeli): Hosea, Amosi, (Eliya, Elisha)
 - kusini (Yuda): Yoeli, Isaya, Mika, Sefania, Habakuki
 - kwa Ninawi (Ashuri): Yona, Nahumu
 - kwa Edomu: Obadia
17. Utekwa wa Ashuru (kaskazini)
18. Utumwa wa Babeli (kusini) - Yermia, Maombolezo
19. Danieli - Danieli, Ezeieli
20. Ezra (Kurudi) - Ezra, Hagai, Zekaria, Nehemia, Malaki, Esta
21. Miaka 400 ya Kimya
22. Yesu - Mathayo, Marko, Luka, Yohana
 - a. Kuzaliwa
 - b. Ubatizo na Majaribu
 - c. Miujiza
 - d. Wanafunzi na Mafundisho
 - e. Kusulubishwa
 - f. Ufufuo
 - g. Kupaa na sasa
23. Petro a. Petro - Matendo 1-7; 1 na 2 Petro
 - b. Filipo, Petro, Paulo - Matendo 8-12 (Yakobo)
24. Paulo - Matendo 13-28- , Warumi thru Filemoni
 - a. Paul, Asili
 - b. Safari ya 1 ya Umishonari - Matendo 13-14
 - c. Baraza la Yerusalemu - Matendo 15 (Wagalatia)
 - d. Safari ya 2 ya Umishonari - Matendo 16-18 (1, 2 Wathesalonike)
 - e. Safari ya 3 ya Umishonari - Matendo 19-20 (1, 2 Wakorintho, Warumi)
 - f. Safari ya kwenda Rumi - Matendo 21-28 (Waefeso, Wakolosai, Wafilipi, Filemoni)
 - g. Safari za Mwisho (1 Timotheo, Tito, 2 Timotheo)
 - h. Kanisa la Awali (Waebrania, 1, 2, 3 Yohana, Yuda, Ufunuo)
25. Kanisa
26. Kunyakuliwa

VITABU NA MADA YA BIBLIA

MWANZO	Mwanzo
KUTOKA	Ukombozi
WALAWI	Maisha Matakatiifu
NAMBA	Tembea kwa Imani
KUMBUKUMBU LA TORATI	Utiifu
YOSHUA	Ushindi
WAAMUZI	Ushindi & Ukombozi
RUTH	Jamaa-Mkombozi
1 SAMWELI	Angalia Ndani
2 SAMWELI	Madhara ya Dhambi
1 WAFALME	Ibada ya sanamu
2 WAFALME	Hukumu
1 NYAKATI	Uaminifu
2 NYAKATI	Uaminifu
EZRA	Rudi
NEHEMIA	Upya
ESTHER	Utunzaji wa Ruzuku
KAZI	Mateso
ZABURI	Ibada
METHALI	Hekima
MHUBIRI	Maisha Bila Mungu Ni Tupu
WIMBO SULEMANI WA	Upendo wa Ndoa
ISAYA	Mungu ni Wokovu
YEREMIA	Nafasi ya Mwisho
MAOMBOLEZO	Huzuni
EZEKIEL	Utukufu
DANIEL	Ukuu
HOSEA	Upendo Mwaminifu
JOEL	Siku ya Bwana
AMOS	Uwajibikaji
OBADIAH	Kulipiza kisasi
YONA	Utiifu

MIKA	Tumaini
NAHUM	Haki
HABAKUKI	Subira
SEFANIA	Siku ya Bwana
HAGAI	Vipaumbele
ZEKARIA	Historia
MALAKI	Toba
MATHAYO	Yesu Mfalme
MARK	Yesu Mtumishi
LUKA	Yesu Mwanadamu
YOHANA	Yesu Mungu
MATENDO	Kanisa la awali
WARUMI	Wokovu
1 WAKORINTHO	Hekima ya Kidunia
2 WAKORINTHO	Huduma ya Kimungu
WAGALATIA	Uhuru wa Kikristo
WAEFESO	Katika Kristo
WAFILIPI	Furaha
WAKOLOSAI	Kristo ndiye Mkuu
1 WATHESALONIKE	Yesu Anakuja Tena
2 WATHESALONIKE	Yesu Anakuja Hivi Karibuni
1 TIMOTHEO	Utaratibu wa Kanisa
2 TIMOTHEO	Huduma ya Uaminifu
TITO	Matembezi ya Kila Siku
FILEMONI	Kwa Hisani ya Kikristo
WAEBRANIA	Kristo ni Mkuu
JAMES	Imani ya Kweli
1 PETRO	Mateso
2 PETRO	Shika Imani
1 YOHANA	Ushirika
2 YOHANA	Tembea Katika Ukweli
3 YOHANA	Ukarimu

YUDA	Ukengeufu
UFUNUO	Unabii

MUHTASARI WA BIBLIA

1. UUMBAJI

TUKIO KUU: Uumbaji wa ulimwengu

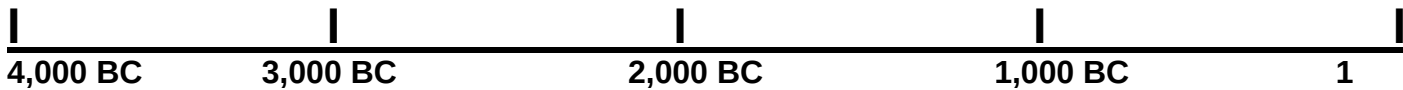
WATU WAKUU: Mungu

VITABU VYA BIBLIA: Mwanzo 1

MSTARI WA BIBLIA: *Mwanzo 1:1 Hapo mwanzo Mungu aliziumba mbingu na nchi.*

MUDA: 4,700 KK

ENEO LA KIJIOGRAFIA: Ulimwengu

Hebu tuanzie mwanzo – Mwanzo sura ya 1. Hapa ndipo tunapoanza msingi ambao tutajenga juu yake tunapopitia Biblia nzima. Sura ya kwanza ya kitabu chochote ni muhimu, kwa kuwa inaweka msingi wa kile kitakachokuja. Maelezo ya usuli ni muhimu ili kuelewa sehemu nyingine ya kitabu. Kuruka sura ya kwanza na kuanza mahali pengine humfanya mtu kila wakati kujiuliza ni nini kinakosekana, ni nini kimefunuliwa ambacho msomaji hajui. Ni muhimu kuzingatia kwa makini sura ya kwanza, kisha kitabu kingine kinaleta maana zaidi. Ndivyo ilivyo na Biblia. Mwanzo, 'sura' ya kwanza katika Biblia, ni muhimu sana. Hakikisha unakielewa vizuri kitabu cha Mwanzo kabla ya kuendelea na sehemu nyingine ya kitabu.

Kila kitu huanza na Mungu. Mwanzo inaanza na Mungu katika mstari wa kwanza, Mwanzo 1:1. Mungu amekuwepo sikuzote, jambo gumu kwetu kuelewa kwa ufahamu wetu mdogo. Mungu kamwe hajaribu kueleza au kuthibitisha kuwepo kwake katika Biblia. Kuna ushahidi wa kutosha katika ulimwengu unaotuzunguka kwa sababu asili yenyewe inaonyesha lazima kuwe na nguvu kubwa kuliko yenyewe na nje yenyewe ili kuileta (Warumi 1:20; Zaburi 19:1-6). Tunapoonza muundo tata katika ulimwengu unaotuzunguka tunajua lazima uwe umebuniwa na Mtu fulani mkuu kuliko huo. Tunapotazama saa tunajua lazima ilibuniwa na mtu fulani, kwa maana jambo fulani tata sana haliwezi kutokea tu. Ndivyo ilivyo kuhusu ulimwengu unaotuzunguka.

Tunajua Mungu yuko kwa sababu tunamwona katika ulimwengu unaotuzunguka, lakini pia tunajua kwamba yuko kwa sababu ameandika viwango vya msingi vya mema na mabaya ndani ya mioyo yetu (Warumi 1:19, 32; 2:15; Mhubiri 3:11). Kuna nafasi tupu mioyoni mwetu ambayo ni Mungu Mwenyewe pekee ndiye anayeweza kuijaza, na tunatafuta bila mafanikio mpaka tunamruhusu aingie maishani mwetu kujaza nafasi hiyo. Watu hawamkatai Mungu kwa sababu hakuna uthibitisho wa kutosha wa kuwepo kwake, wanakataa kwa sababu hawataki kujinyenyekeza na kuwajibika kwa Mungu mmoja wa kweli wa ulimwengu, Yule aliye na viwango kamili ambavyo Yeye huwashikilia. kuwajibika.

Biblia ilitolewa na Mungu ili kutoa ufunuo wa Mungu ulio wazi zaidi na wenye maelezo zaidi. Ndio ufunuo pekee wenye mamlaka, wa kweli na wenye uvuvio kutoka kwa Mungu kwa ulimwengu. Ikiwa Mungu hangejidhihirisha Mwenyewe na kweli zake kwetu katika Biblia, tusingeweza kumjua na kumfuata. Kwa sababu Yeye ni Mungu, Ana uwezo mkubwa wa kukivuvia kitabu kinachosimulia juu Yake. Kwa sababu Yeye ni Mungu anaweza kuiweka sahihi kwa karne nyingi. Mungu anatamani kujidhihirisha Mwenyewe kupitia Biblia. Biblia si kitabu ambacho mwanadamu angeandika kama angeweza, au angeweza kuandika kama angeweza. Inazungumza juu ya mambo mengi ambayo mwanadamu hajui chochote kuyahusu: uumbaji, Mungu mmoja, Utatu, umilele, mbingu, kuzimu na wakati ujao. Yote ambayo Biblia inasema kuhusu sayansi na historia yamethibitishwa kuwa ya kweli kabisa. Mamia na mamia ya unabii uliotimia pia unaonyesha kwamba Biblia ni ya ajabu. Hakuna mtu angeweza kutoa unabii mwingi na sahihi hivyo. Hakuna iliyowahi kukosea au kutotimizwa. Hakuna shaka kwamba Biblia ni ufunuo ulioongozwa na roho ya Mungu kwetu leo.

Mungu hajafafanuliwa katika Biblia, lakini utukufu wake umefunuliwa wazi kutoka mstari wa kwanza. Alizungumza tu na **viumbe vyote** vikatokea (Mwanzo 1), ulimwengu mkubwa hadi harufu ndogo zaidi. Aliongeza rangi na urembo, harufu na ladha, muziki na vicheko ili kuufanya ulimwengu uwe wa kufurahisha kwetu. Haya yote yalifanyika kama miaka 7,000 iliyopita. Mungu aliumba kila kitu kwa siku sita za saa 24 kisha akapumzika siku ^{ya 7} (Mwanzo 1:1-2:3). Hakuna mtu aliyekuwepo kumwona Mungu akifanya hivi, lakini baadaye alimwambia Adamu juu yake. Adamu alimwambia Sethi ambaye aliipitisha pia mpaka ikaja Musa, ambaye pengine ndiye aliyeandika.

Chini ni muhtasari wa Kitabu cha Mwanzo, ambacho kinatufundisha kuhusu mwanzo wa vitu vyote.

MUHTASARI WA MWANZO

I. MATUKIO YA MWANZO (Race ya Binadamu) 1-11

- A. Uumbaji 1-2
- B. Kuanguka 3-4
- C. Mafuriko 5-9
- D. Babeli 10-11

II. WATU WA KUANZA (Mbio za Kiyahudi) 12-50

- A. Ibrahimu 12-25:18
- B. Isaka 25:19-26
- C. Yakobo 27-36
- D. Yusufu 37-50

Kurasa 2 zinazofuata zitakupa muhtasari wa kitabu cha Mwanzo. Kutakuwa na ukurasa kama huu kwa kila kitabu cha Biblia ili uweze kusoma muhtasari mfupi wa kitabu chenyewe.

MWANZO:

MWANZO

TITLE: Kigiriki cha "Mwanzo"

MWANDISHI: Musa

TAREHE YA KUANDIKWA: Karibu 1440 KK

MAHALI PA KUANDIKWA: Jangwani

MUDA ULIOHUSIKA: Kuumbwa hadi 1804 KK

WAPOKEAJI: Wayahudi

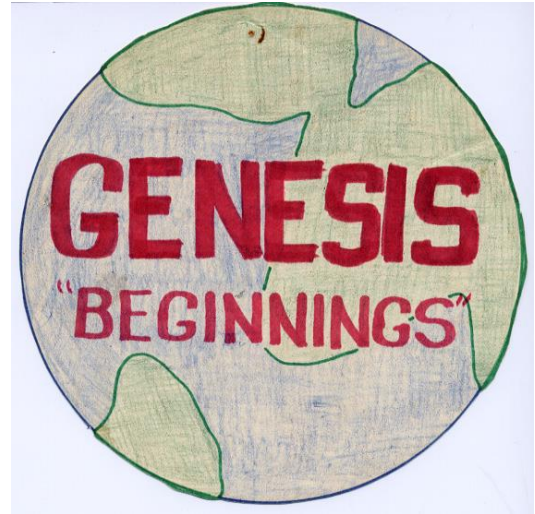
AYA KUU: *Nami nitaweka uadui kati yako na huyo mwanamke, na kati ya uzao wako na uzao wake; yeye atakuponda kichwa, na wewe utamponda kisigino."*

Mwanzo 3:15

NENO MUHIMU: "Vizazi" (mara 19)

KUSUDI: Kuonyesha mwanzo wa mambo yote, hasa Israeli.

MANDHARI: Asili ya vitu vyote.

Miaka kadhaa iliyopita mwanamume aitwaye Alex Haley aliandika kitabu kiitwacho "Roots" ambacho kiliteka hisia za taifa zima. Ilikuwa ni kutafuta kwake historia yake, alikotoka. "Mizizi" ilikuwa jina linalofaa. Sisi sote tunahitaji mizizi. Kujua tulikotoka kunaweza kutusaidia kuelewa tulipo na tunakoelekea.

MWANZO: Musa aliandika kitabu ambacho pia kingeweza kuitwa "Mizizi." Badala yake inaitwa "Mwanzo". Mwanzo ni jina la Kigiriki, lililochukuliwa kutoka kwa maneno ya kwanza ya kitabu katika Kigiriki: "Hapo mwanzo." Mwanzo ni kitabu cha mwanzo. Ndani yake tunaona mwanzo wa ulimwengu, uzima, ufunuo wa Mungu na Utatu, neema, mwanadamu, Sabato, ndoa, nyumba, dhambi, majaribu, maungamo, msamaha, kiburi, Shetani, Kristo, uchaguzi, unabii, imani, hukumu, mateso, mauaji, familia, ibada, thawabu, sala, usalama wa milele, kushuhudia, uwakili, adhabu ya kifo, upendo, asili ya dhambi, na mengine mengi. Kwa hakika kila kitu kina mwanzo wake katika Mwanzo. Mwanzo pekee ambao haujasemwa ni mwanzo wa Mungu, kwa maana Yeye hana mwanzo.

Kwa sababu Mwanzo ni muhimu sana, inashambuliwa sana. Kitabu chochote kinachakaa zaidi kwenye pande zake zilizo wazi: mbele na nyuma. Kurasa hizo huchukua matumizi mabaya zaidi. Hiyo ni kweli katika Biblia pia. Sura tatu za kwanza za Mwanzo (uumbaji) na tatu za mwisho za Ufunuo (kurudi kwa Yesu na umilele) huchukua unyanyasaji mkubwa zaidi, pia. Hapo ndipo Shetani anaposhambulia. Ikiwa anaweza kudharau mojawapo ya hizo ukweli wa kitabu kingine chochote unadhoofishwa.

VITABU VILI KATIKA MWANZO MMOJA kwa hakika ni vitabu viwili katika kimoja. Sura 11 za kwanza zinazungumza kuhusu mwanzo wa ulimwengu na mataifa duniani. Sura ya 12 - 50 inahusu taifa la Israeli. Katika sura 11 fupi miaka 2,300 ya historia inashughulikiwa. Matukio makuu ambayo yameunda ulimwengu wetu yanafunikwa haraka: uumbaji, kuanguka, mafuriko na Babeli. Sehemu iliyobaki ya kitabu hicho inashughulikia miaka 300 tu na inakazia wanaume wanne: Abrahamu, Isaka, Yakobo na Yosefu. Katika sura 11 za kwanza Mungu anaweka mazingira ya kile anachotaka kupata: Ibrahimu na mwanzo wa Israeli. Ni kama kuona filamu inayoanza na mandhari ya mashambani yenye kijiji kwa mbali. Kamera inazunguka kila kitu, ikilenga mji hadi inalenga mtu anayetembea barabarani. Kisha kamera inamvuta na kumfuata barabarani na kuingia ndani ya nyumba. Hadithi hupunguza kasi na kufuata matukio katika maisha ya mtu. Ndivyo Genesis alivyo. Mungu hajaribu kutoa maelezo yote

ambayo tungependa kuwa nayo kuhusu uumbaji na anguko. Anarekodi tu kinachotokea kisha anaendelea.

HISTORIA NA SAYANSI Kitabu cha Mwanzo kina mengi kuhusu sayansi, na yote yanayojumuisha ni kweli. Hata hivyo, Mwanzo si kitabu cha sayansi kwa sababu hakijaribu kufunika maeneo yote ya sayansi au kujibu maswali yote yanayotokea. Ndivyo ilivyo katika historia. Mwanzo ina mengi kuhusu historia, na yote inayojumuisha ni kweli. Lakini si kitabu cha historia, kwa sababu kinaacha historia nyingi sana. Kusudi la Mungu si kutoa maelezo ya kina ya sayansi au historia, bali kuweka usuli wa Ibrahimu na Israeli. Lengo la kitabu cha Mwanzo, kama Biblia nzima, ni ukombozi. Mwanzo 1-11 inaonyesha hitaji la mwanadamu la ukombozi, lakini 12-50 inaonyesha mwanzo wa utoaji wa Mungu wa ukombozi kupitia Israeli katika nafsi ya Yesu Masihi.

UUMBAJI WA AWALI *Hapo mwanzo Mungu aliziumba mbingu na nchi.* Kwa kweli kuna vitabu vitatu katika Biblia vinavyoanza “hapo mwanzo.” Yohana 1:1 inamrejelea Yesu kuwa Mungu kabla ya kitu kingine chochote. Mwanzo 1:1 ni mwanzo wa ulimwengu ulioundwa, na 1 Yohana 1:1 mwanzo wa maisha ya Yesu duniani. Neno la Kiebrania “aliyeumba” (bara) linarejelea Mungu kuumba kitu bila kitu. Katika mstari wa 2 neno tofauti (asah) hurejelea kutengeneza kitu kutokana na nyenzo zilizopo.

JE, KUNA UHAJI KWENYE SAYARI NYINGINE? Dunia inatajwa kuwa imejitenga na mbingu zingine (ona pia Zaburi 115:16). Ninaamini kwamba dunia ndiyo sayari pekee yenye uhai kama sisi (ambao tuko katika sura ya Mungu) juu yake, kwa sababu uhai wowote ulioundwa na utu (akili, hisia na utashi) ungekuwa na hiari na hivyo ungeutumia kutenda dhambi (kama mwanadamu na malaika walioanguka). Shetani anaweza kuingia katika ulimwengu wote mzima na angejaribu chochote ambacho Mungu aliumba. Mungu aliondoka mbinguni mara moja tu ili afe kwa ajili ya dhambi, na hiyo ilikuwa hapa duniani. Alichukua dhambi za sisi tunaishi hapa duniani. Kwa hiyo hakuna ukombozi kwa mtu mwingine yeyote katika ulimwengu. Mungu aliumba ulimwengu mkubwa ili kutuonyesha jinsi Yeye alivyo mkuu, si kuwa na aina nyingi za maisha. Ikiwa Angeumba uhai mwingine, hangetuhitaji kama Yeye anavyotuhitaji.

JE, SIKU ZA UUMBAJI ILIKUWA ENZI ZA KIJIOLOJIA? Wengine wamejaribu kupatanisha mageuzi na uumbaji kwa kusema Mungu alitumia enzi za mageuzi kwa 'siku' za uumbaji. Hilo haliwezi kuwa kweli kwa neno la Kiebrania linalotafsiriwa 'siku,' (yom) linapatikana karibu mara 1300 katika Biblia, 99% ambayo kwa wazi inarejelea siku ya saa 24. Maana ya machache yanayorejelea kipindi kirefu zaidi (kama “Siku ya Bwana”) ni dhahiri kutokana na muktadha. Zaidi ya hayo, Biblia hufafanua siku za uumbaji kuwa “asubuhi na jioni,” na “mchana na usiku,” njia za kawaida za kueleza siku za saa 24. Katika Kutoka 20:8-11, neno ' yom ' limetumika mara 6. Mbili hurejelea siku za uumbaji na siku za saa 4 hadi 24. Sabato inategemea siku ya mapumziko ya uumbaji. Inaonekana wazi kwamba siku zote zilizotajwa hapa ni za urefu sawa badala ya kurejelea vipindi viwili vya wakati tofauti kabisa.

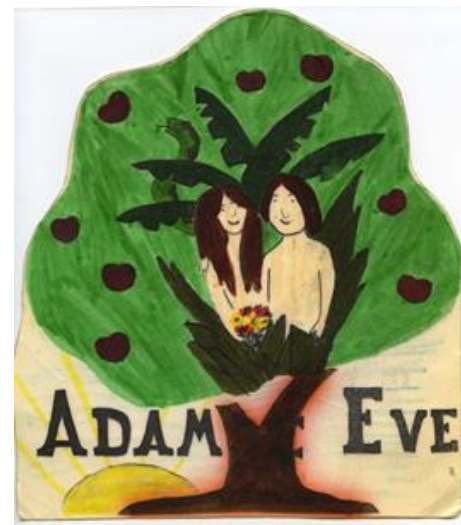
Unaona, siku za uumbaji haziwezi kuwa enzi za kijiolojia. Siku 3 tu ndizo zilikuwa na athari yoyote duniani (3, 5, 6) na kulikuwa na zaidi ya enzi 3 za kijiolojia. Pamoja na utaratibu wa jinsi Mungu alivyoumba vitu na jinsi mageuzi yanavyosema yaliendelea mara nyingi ni tofauti sana (tutaona mifano katika makala zijazo). Warumi 5:12 inasema hapakuwa na kifo kabla ya dhambi, kwa hiyo ni nini kingetoa hesabu kwa wanyama wote waliokufa (na hata waliotoweka) kwa mamilioni hayo ya miaka kabla ya mwanadamu?

TERRARIUM YAATHIRI Mwanzo 1:6-8 inarejelea “anga” mara nne. Hii ni dari inayozunguka dunia inayounda athari kama terrarium kwenye dunia nzima. Hilo liliilinda dunia kutokana na mionzi ya jua na kutokeza hali ya hewa inayofanana kila mahali. Kwa hivyo, kulikuwa na mimea ya kutosha kusaidia idadi ya dinosaur. Hakukuwa na mvua, haikuwa lazima. Kila kitu kilikaa sawa. Mwavuli huu uliondolewa gharika kuu ilipokuja na maji yaliyoitengeneza yakaanguka duniani. Hivyo dinosaur wamepatikana wakiwa wameganda katika Antaktika na mimea ya kitropiki midomoni mwao.

MIZIZI Kwa njia, mizizi yako iko wapi? Simaanishi kimwili, namaanisha kiroho. Je, una mizizi na msingi ndani ya Yesu? Huo ndio msingi pekee utakaodumu, ambao hautafurika. Hakikisha mizizi yako imejikita ndani ya Yesu!

MUHTASARI WA BIBLIA

2. ADAMU NA HAWA

TUKIO KUU: Adamu na Hawa katika Edeni

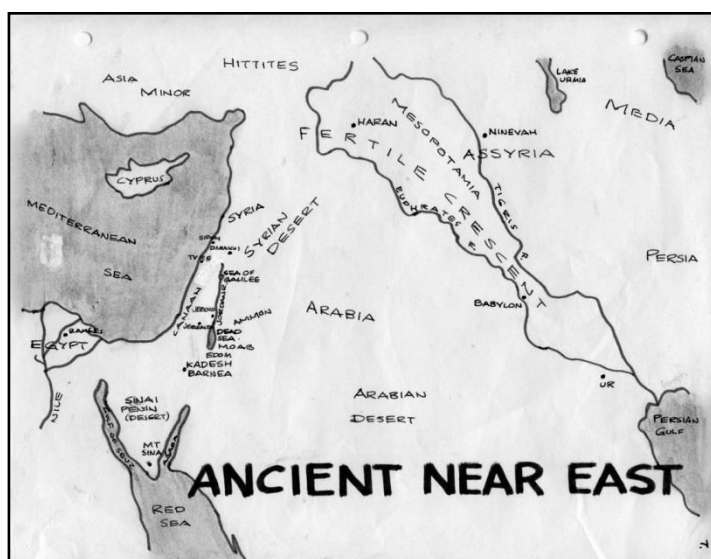
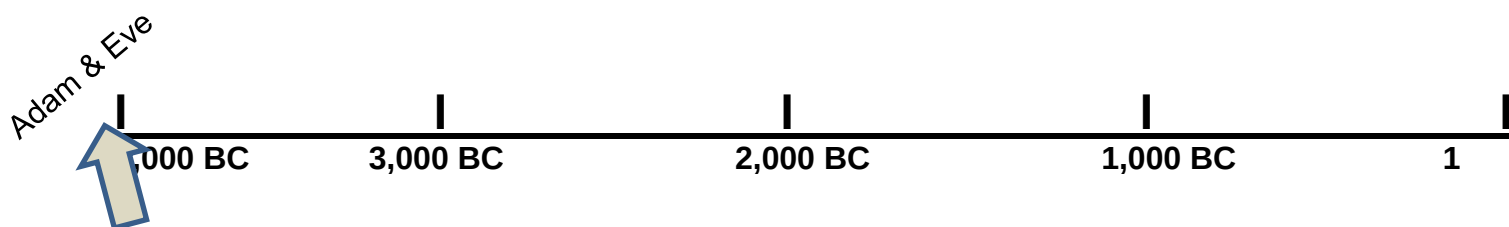
WATU WAKUU: Adamu, Hawa

VITABU VYA BIBLIA: Mwanzo 2-4

MSTARI WA BIBLIA: Mwanzo 2:7 Bwana Mungu akamfanya mtu kwa mavumbi ya ardhi, akampulizia puani pumzi ya uhai; mtu akawa nafsi hai.

MUDA: 4,700 KK

ENEO LA KIJIOGRAFIA: Edeni, ulimwengu

Tukio la pili la kihistoria ambalo tutalishughulikia katika muhtasari wetu wa msingi wa Biblia juu ya **Adamu na Hawa**. Mungu alimuumba Adamu kwanza, kisha Hawa. Aliwaumba wakamilifu na kwa mfano wake. Aliwapa akili, hisia na hiari. Mungu aliwapa **uhuru wa kuchagua** kwa sababu anataka mwanadamu achague kwa hiari kumpenda na kumtii (Mwanzo 4:6-7). Bila hiari tusingekuwa na chaguo lolote. Ni kama tofauti kati ya kuwa na mbwa halisi au aliyetengenezwa kwa kuni. Mbwa wa mbao angekuwa na shida kidogo, lakini haingeleta furaha na raha ambayo mbwa halisi huleta. Ndivyo ilivyo kwetu sisi. Mungu anataka tumpende kwa sababu tumechagua.

Hata hivyo, pamoja na hiari kulikuja chaguo la kufanya dhambi na kumkataa Mungu. **Dhambi kwanza ilianza na Shetani** ambaye, kwa sababu ya kiburi chake, aliasi dhidi ya kumtumikia Mungu mbinguni (2 Wathesalonike 2:4; Isaya 14:12-16; Ezekieli 28:15-17; Luka 10:18). Mara tu baada ya wao kuumbwa Shetani aliwashambulia Adamu na Hawa, akiwajaribu kutilia shaka neno la Mungu,

wema wake na tabia yake. Alitumia udanganyifu kumfanya Hawa afikiri kwamba Mungu alikuwa akiwanyima kitu kizuri. Wakati Hawa alipotoshwa, Adamu alijua kabisa kwamba alikuwa akimtii Mungu (1 Timotheo 2:13-15). Adamu na Hawa walijaribu kufunika dhambi zao wenyewe lakini Mungu alitoa ngozi kuwafunika. Mnyama asiye na hatia alipaswa kufa ili kufunika dhambi zao, akionyesha kile ambacho Yesu angetufanyia siku moja msalabani.

Mungu alijua kwamba kwa hiari yake mwanadamu angetenda dhambi, hivyo alipanga kulipa hata kabla hajaumba ulimwengu (Waefeso 1:4). Hakutaka mwanadamu atengwe naye kwa umilele wote, na hiyo ndiyo adhabu ya dhambi ingekuwa. Badala yake, Mungu Mwana alijitolea **kuja duniani kama mwanadamu** ili aweze kuchukua nafasi yetu na kulipa adhabu ya dhambi na kutotii kwetu. Kwa sababu Yeye alikuwa mwanadamu, angeweza kuchukua mahali petu. Kwa kuwa alikuwa Mungu, angeweza kubeba dhambi za kila mtu aliyewahi kuishi. Lilikuwa suluhisho kamilifu la tatizo la dhambi, njia pekee ambayo mwanadamu angeweza kuwa na uhuru wa kuchagua na bado kukaa umilele pamoja na Mungu.

Dhambi ni zaidi ya kufanya jambo kinyume na mapenzi ya Mungu. Inaweza kuwa neno, wazo, jambo ambalo linafaa kufanywa lakini lisifanywe, au jambo zuri kufanywa kwa nia mbaya. Mpango wa Mungu ulikuwa kulipa adhabu ya dhambi zote (Yohana 3:16). Shetani na majeshi yake walifanya na wanaendelea kufanya yote wawezayo kupinga mpango wa Mungu kwa mwanadamu... Hatimaye Mungu atapata ushindi dhidi ya Shetani. Hilo lilitabiriwa kwa Adamu na Hawa katika Edeni: “Nitaweka uadui kati yako na huyo mwanamke, na kati ya uzao wako na uzao wake; yeye atakuponda kichwa, na wewe utampiga kisigino.” (Mwanzo 3:15) Huu ni unabii wa kwanza wa Yesu (Isaya 7:14).

Hatua hii ya pili katika muhtasari wetu wa Biblia, iitwayo Adamu na Hawa, inaishia kwa kufukuzwa kwa Adamu na Hawa kutoka kwenye bustani (Mwanzo 3:22-24). Hatia, aibu na woga viliingia katika jamii ya wanadamu. Sasa mwanamume lazima atengeneze ardhi kwa ajili ya kupata riziki na mwanamke atakuwa na uchungu wa kuzaa pamoja na kuwa chini ya mamlaka ya mume wake. Dhambi pia ilileta laana juu ya dunia. Ugonjwa na ugonjwa ulianza kuenea. Neema ya Mungu inaonekana kwa kuwa aliwaondoa Adamu na Hawa kutoka Edeni ambapo wangeishi milele katika dhambi na kutengwa naye.

Adamu alipokosa kumtii Mungu **kifo cha kiroho** kiliingia katika jamii ya wanadamu na kifo cha kimwili pia. Wanadamu wote waliozaliwa baada ya Adamu na Hawa wanazaliwa wakiwa na mwelekeo wa kutenda dhambi, asili ya dhambi (Mathayo 15:19). Mungu aliondoa uwepo wake wa kimwili kutoka kwa mwanadamu kwa sababu dhambi iliweka kizuizi kati yao. Lakini neema ya Mungu inaonekana katika ahadi yake ya mkombozi (Mwanzo 3:15), katika kuwatengenezea nguo za ngozi za wanyama ili kuwafunika, kuwaruhusu kuishi kwa muda mrefu kimwili na wasife mara moja, katika kuwaandalia mahitaji yao ya msingi na kuwatenganisha. kutoka kwa mti wa uzima. Kuishi milele kusingekuwa baraka tena, kwa maana ingemaanisha kwamba mwanadamu angekwama katika ulimwengu wenye dhambi na kutengwa na Mungu. Neema ya Mungu inaonekana katika kutuma kifo ili mwanadamu aweze kuunganishwa tena naye milele.

Kuna **picha nzuri ya wokovu** katika sehemu hii ya muhtasari wetu wa Biblia. Inaonyesha mwanadamu ni mwenye dhambi (Mwanzo 3:6) na hawezi kufunika dhambi yake mwenyewe (Mwanzo 3:7; Waefeso 2:8-9). Kwa hakika, mwanadamu hana uwezo katika dhambi na ametengwa na Mungu (Mwanzo 3:8-13). Dhambi huleta adhabu (Mwanzo 3:14-19; Warumi 6:23). Mwanadamu anamkimbia Mungu. Ni Mungu anayemtafuta mwanadamu (Mwanzo 3:8) ili kuonyesha upendo na huruma. Yeye pekee ndiye anayeweza kushinda dhambi na Shetani (Mwanzo 3:15). Ushindi huu unalipwa kwa kumwaga damu isiyo na hatia (Mwanzo 3:31; 4:3-5). Hiki ndicho kifo au mateso ya kwanza, na ni kwa mnyama asiye na hatia ili kuonyesha kile kinachohitajika ili kufunika dhambi ya mwanadamu. Kwa kweli ilikuwa ni nafsi ya Pili ya Utatu (Yesu kabla ya kuzaliwa kwake) ambaye alikuwa na mwanadamu katika Edeni. Hakuna mtu ambaye amemwona Mungu Baba wakati wowote (Yohana 6:46) na Roho Mtakatifu hafanyi mwili bali hutumikia kuleta usikivu wa Yesu. Kwa hiyo damu

ya kwanza isiyo na hatia iliyomwagika ilikuwa na Yule aliyejua ilifananisha kifo chake kilichokuja msalabani kwa ajili ya dhambi. Hii inaonyesha upendo na kujitolea jinsi gani! Alifanya yote (Warumi 8:12-21), ni lazima tu tukubali zawadi hii ya bure (Waefeso 2:8-9). Hatupaswi kumlaumu Mungu au wengine kwa ajili ya dhambi zetu (Mwanzo 3:12-13) bali tukubali kwa hiari (1 Yohana 1:9). Kama vile Adamu na Hawa walimruhusu Yesu kuwavisha ngozi za wanyama alizotoa, sisi pia lazima tumruhusu atufunike kwa haki yake. Mavazi yetu ya dhambi ni mabaya zaidi kuliko majani ya mtini; ni nguo chafu (Isaya 64:6). Mungu yule yule mwenye upendo, mwenye kusamehe aliyekuja kuwatafuta Adamu na Hawa katika dhambi zao anakuja kututafuta katika dhambi zetu (Ufunuo 3:20). Je, utamkaribisha na kukubali kifuniko cha dhambi yako ambacho Yeye na Yeye pekee ndiye anayetoa? Usighairi ofa Yake. Usikatae zawadi yake ya bure. Mkubali Yeye sasa.

MUHTASARI WA BIBLIA

3. NUHU NA MAFURIKO

TUKIO KUU: Mafuriko ya Ulimwenguni Pote

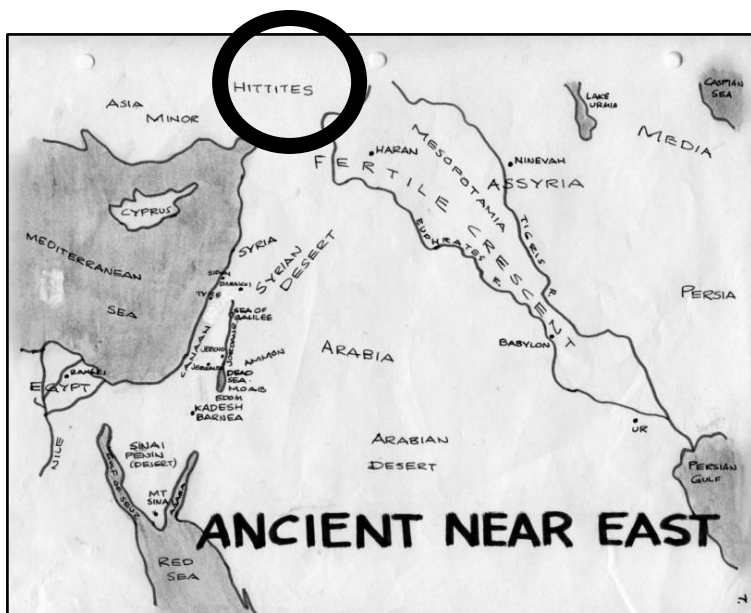
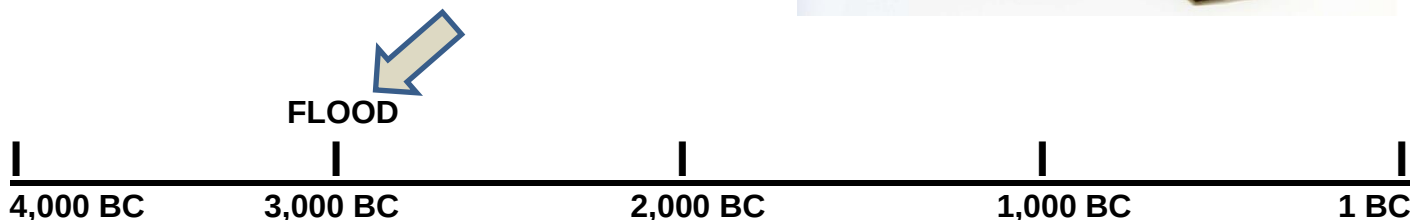
WATU WAKUU: Nuhu na Familia yake

VITABU VYA BIBLIA: Mwanzo 5-10

MSTARI WA BIBLIA: Mwanzo 6:8-10 Lakini Nuhu akapata kibali machoni pa Bwana. ... Nuhu alikuwa mtu mwadilifu, mkamilifu kati ya watu wa siku zake, akatembea na Mungu.

MUDA: 3,000 KK

ENEO LA KIJIOGRAFIA: Dunia, Mlima Ararati

Hiki ni kipindi cha tatu katika muhtasari wetu wa Biblia. Inaanza na Adamu na Hawa kuondoka Edeni (Mwanzo 3:22-24) na kumalizia na mwisho wa gharika (Mwanzo 8:14). Wakati huu mwanadamu anawajibika kutengeneza ardhi ya kuishi. Wanawake wana uchungu wakati wa kuzaa na wake watajiitisha chini ya mamlaka ya waume zao.

Tangu anguko la Edeni hadi gharika katika siku za Nuhu karibu miaka 2,000 ilipita. Ilikuwa takribani mwaka 3000 KK wakati uvumilivu wa Mungu ulipofikia mwisho na ulikuwa wakati wa hukumu kuja kwa namna ya gharika.

Wanadamu walikuwa wameshindwa kumtii Mungu. Mtu wa kwanza kuzaliwa, Kaini, alimuua ndugu yake mwenyewe, Abeli. Watu waliendelea kutenda dhambi hadi Mungu alipotuma gharika kuu duniani kote katika siku za Nuhu ili kuhukumu ulimwengu. Bado, neema Yake ilionekana kwa kuwa aliandaa njia ya wokovu kwa yeyote ambaye angeweka imani yake Kwake. Pia alimhifadhi Noa na familia yake ndani ya safina wakati wa gharika. Sikuzote kulikuwa na wachache waaminifu, mabaki, waliobaki waaminifu kwa Mungu.

KUTANA NA NUHU

Nuhu alihifadhiwa kwa sababu alimtii Mungu na alikuwa mwadilifu machoni pake (Mwanzo 6:9; 7:1). Mungu alimwambia ajenge mashua kubwa yenye urefu wa futi 520 (mita 170) upana wa futi 45 (mita 15) na kimo cha futi 75 (mita 25). Chombo hiki kikubwa kinaweza kubeba hadi magari 600 ya reli. Alitumia karibu miaka 75 kujenga safina. Noa alikuwa na miaka 600 ilipokamilika. Nuhu, mke wake, wanawe watatu (Shemu, Hamu na Yafethi) na wake zao wote waliingia ndani ya mashua. Walichukua wawili wa kila mnyama najisi na jozi saba za kila mnyama aliye safi pamoja nao (Mwanzo 7:2). Kisha Mungu akatuma gharika ya dunia nzima ili kumwanganiza mwanadamu mwenye dhambi lakini Nuhu na familia yake walikuwa salama na salama ndani ya safina. Mungu hawahukumu watu wake, tuko salama kutokana na hukumu (Warumi 8:1).

Mvua ilinyesha kwa siku 40 na dunia ikafunikwa na maji kwa mwaka mzima baada ya hapo. Maji yalikuwa na kina cha maili moja. Ilikuwa wakati huu ambapo dunia ilirekebisha kuwa mabara kama ilivyo leo. Mwavuli wa unyevu uliokuwa ukiizunguka dunia ukiifanya kuwa kama terrarium ulitoweka wakati maji yote ndani yake yalipokuja duniani, hivyo ulinzi wake juu ya mwanadamu na mnyama ukatoweka. Wakati huo watu waliishi hadi miaka 950, wakati mwingine zaidi. Kofia za polar kaskazini na kusini ziliganda. Bila kuwa na hali ya hewa ya kitropiki kila mahali mimea haikua haraka kama kabla ya mafuriko. Kwa hivyo wanyama wakubwa, kama dinosauri, hawakuwa na chakula cha kutosha na hivi karibuni walitoweka.

Baada ya gharika Mungu aliweka upinde wake angani kama ahadi ya kutohukumu tena ulimwengu wote kwa gharika. Noa alionyesha shukrani yake kwa kutoa dhabihu za damu kwa Mungu. Aliishi miaka 350 baada ya gharika. Hiki kilikuwa kipindi cha tatu cha wakati katika Agano la Kale.

MUHTASARI WA BIBLIA

4. BABELI

TUKIO KUU: Mnara wa Babeli

WATU WAKUU: Nimrodi

VITABU VYA BIBLIA: Mwanzo 11

MSTARI WA BIBLIA: *Mwanzo 11:4 Wakasema, Njoni, na tujijengee mji, wenye mnara ufikao mbinguni, tujifanyie jina, wala tusianguke juu ya uso wa dunia yote. ."*

MUDA: 2,600 KK

MATUKIO YA DUNIA KWA WAKATI HUU:

Indus Valley Kot Duini , kisha Harappan Mkomavu

Ustaarabu wa Dravidian unaanzia India Kusini .

Ufalme wa China kuunda

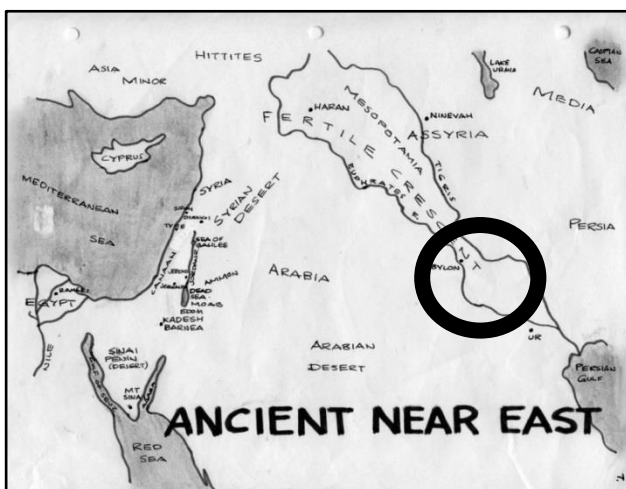
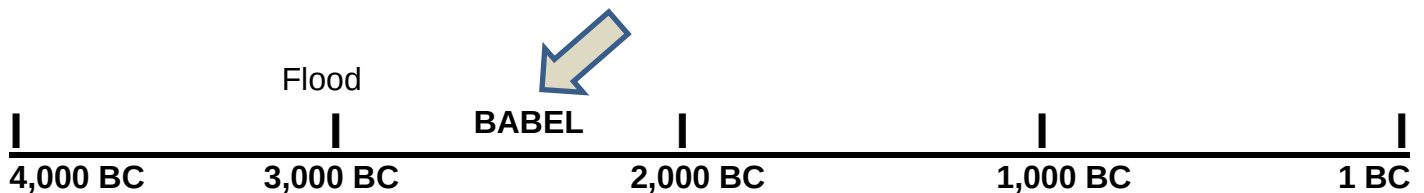
Uandishi wa kikabari huko Sumeri

Misri Ufalme wa Kale

Utamaduni wa Maya unaanza

Piramidi kubwa iliyojengwa huko Misri

ENEO LA KIJIOGRAFIA:

Tukio kuu la nne katika Agano la Kale linazingatia Mnara wa Babeli. Kipindi hiki kinaanza na Nuhu na familia yake kuondoka kwenye safina (Mwanzo 8:15) na kuishia na wito wa Mungu kwa Abram (Mwanzo 11:32; 12:1). Mwanadamu aliwajibika kushika agano ambalo Mungu alifanya na Nuhu. Alipaswa kuitiisha dunia. Sasa Mungu alisema wanadamu wangeweza kula nyama (lakini si kwa damu ndani yake) na kutekeleza adhabu ya kifo. Walakini, mwanadamu alishindwa tena. Uasi na uasi wake ulifikia kilele kwa kujengwa kwa Mnara wa Babeli. Mungu alihukumu kutotii kwao kwa kubadili lugha zao na kuwatawanya watu, lakini aliruhusu lugha zitafsiiriwe ili watu waweze kuwasiliana wao kwa wao.

KUTANA NA NIMROD

Nimrodi ndiye mtu wa kwanza baada ya gharika ambaye zaidi ya jina limepewa. Jina lake linamaanisha “kuasi.” Mungu anasema yeye ni “hodari duniani” (Mwa 10:8). Kupitia kiburi chake na utashi wake binafsi, alijilazimisha katika nafasi ya ukuu juu ya wengine. Pia anaitwa “mwindaji hodari mbele za Bwana” (Mwanzo 10:9). “Kabla” maana yake ni “kinyume na” na inaonyesha uasi wake dhidi ya Mungu. Aliongoza katika kukaidi mamlaka ya Mungu kwa ujasiri. Akawa mwindaji wa watu, akifuatilia na kuua wanaume kwa mchezo! Tamaa yake ya madaraka inamfanya awe kama mnyama wa porini kuliko binadamu. Alikuwa na watu wamwabudu yeye, si Mungu. Hakuwa na utu, mkatili, mkatili na asiyemjali Mungu. Alianzisha ustaarabu mkuu mbili: Babeli na Ninawi (Mwanzo 10:10-12). Wawili hawa walitawala ulimwengu uliojulikana wakati huo kwa mamia na mamia ya miaka. Kusudi la Nimrodi lilikuwa kuzuia kila mtu asitawanyike ili waweze kukaa na kumwabudu yeye kama mtawala wao.

Kweli **Nimrodi ni picha ya Mpinga Kristo** ambaye ataunganisha ulimwengu kwa njia hiyo hiyo. Maana ya majina yao yote mawili ni “mwasi, muasi” (2 Wathesalonike 2:8). Kila mmoja alikuwa muuaji (Zaburi 5:6), mtawala wa ulimwengu (mfalme - Danieli 11:36), aliyeanzisha au kuongoza Babeli (Isaya 14:4; Ufunuo 17:3-5), alikuwa na nguvu (2 Wathesalonike 2:9), na alichochewa na kiburi (2 Wathesalonike 2:4). Kila jaribio la kunyakua mamlaka ya Mungu litaisha kwa hukumu. Ufunuo 17 na 18 hata huita himaya hii ya Mpinga Kristo 'Babeli'.

Hadi wakati wa Nimrodi ulimwengu ulizungumza **lugha moja** (Mwanzo 11:1), ambayo Adamu alijua mara moja alipoumbwa, kama vile Hawa. Wataalamu wa lugha leo wanasema lugha zote zinaweza kufuatiliwa hadi lugha moja asilia. Nimrodi alichukua fursa hii kuwatia moyo wote kukaa pamoja ili kujenga hekalu kubwa kama lengo kuu la ustaarabu wao, ili kwa pamoja waweze kutimiza zaidi kuliko kama wote wangepata njia zao tofauti kama Mungu alivyoamuru (Mwanzo 1:28; 9):1). Walipaswa kutegemeana wao kwa wao, na hasa Nimrodi, badala ya Mungu. Mahali pa katikati pa ibada pangejengwa kwa “mnara unaofika mbinguni.” Kiebrania asilia haisemi kwamba walikuwa wakijaribu kuifanya iwe ndefu ya kutosha kumgusa Mungu, kwa vile tu ni juu ilihusiana na mbingu. Maelezo yenye kusadikika zaidi ni kwamba walijenga hekalu juu ili kuabudu jua, mwezi na nyota. Inaonekana kwamba Nimrodi alipotosha mpango wa Mungu wa wokovu katika nyota ili kuulenga yeye mwenyewe badala ya Yesu. Wanaakiolojia wamepata mahekalu mengi ya aina hii, yanayoitwa Ziggurats, yote yakilenga kuabudu mbinguni. Ni mwanzo wa unajimu. Hii ndiyo sababu Mungu alibadilisha lugha zao na kuwatawanya: si kwa sababu walitaka kujenga jengo refu bali kwa sababu walikuwa wikipotosha habari zake njema za injili ili kuunda ulimwengu wenye umoja na Shetani akiwa kichwa badala ya Mungu. Hii ndiyo sababu aliihukumu kwa ukali sana (Mwanzo 11:5-9), na ataihukumu tena wakati wa Dhiki.

Kwa wakati huu inaonekana kwamba kulikuwa na vitengo 70 vya familia (karibu watu 800 hadi 1,000) duniani. Haya yakawa **mataifa 70** yaliyoorodheshwa katika Mwanzo 10. Wale waliotokana na Shemu walikaa hasa katika Asia ya Kati na kuwa Wayahudi, Waashuri, Waajemi, Waarabu, Wakaldayo, Wahindi, Wachina na hatimaye Wahindi wa Marekani. Wale waliotokana na Hamu waliishi Afrika na Misri na kuwa Weusi, Wamisri, Wakanaani na Wahiti. Wazao wa Yafethi walikaa hasa Ulaya na kuwa Wagiriki, Warumi, Wateutoni, Waanglo-Saxon na Wazungu.

Je, hii ina maana kwamba hatupaswi kuwa na kipimo kimoja cha ulimwengu cha kipimo, pesa, hata lugha? Kwa kadiri ambavyo hawa huleta hali ambayo Shetani anaweza kutumia kujiletea uangalifu badala ya Mungu wanakosea. Kwa kiwango ambacho waliweka mambo kwa Mpinga Kristo kuweza kuja na kuanzisha himaya yake moja ya ulimwengu wamekosea. Kwa kadiri tunavyomwamini mwanadamu na masuluhisho yake badala ya Mungu wanakosea. Chochote kinachofanya sasa au kinachoweza kuchukua tahadhari kutoka kwa Mungu ni makosa. Anapaswa kusifiwa na kuabudiwa kuliko vyote. Anapaswa kuwa na nafasi ya kwanza. Anapaswa kuwa mkuu. Libariki jina lake takatifu!

Mungu hamtupi mwanadamu hata hivyo. Sasa anajaribu kuwafikia wanadamu kupitia mtu, Ibrahimu, na taifa la Kiyahudi litakalotoka kwake.

MUHTASARI WA BIBLIA

5. IBRAHIMU

TUKIO KUU: Abraham, Uru hadi Palestina

WATU WAKUU: Abrahamu, Sara (Ayubu)

VITABU VYA BIBLIA: Mwanzo 12-25 (Ayubu)

MSTARI WA BIBLIA: *Mwanzo 15:6 Abram ukaamwamini Bwana, naye akamhesabia jambo hili kuwa ni haki.*

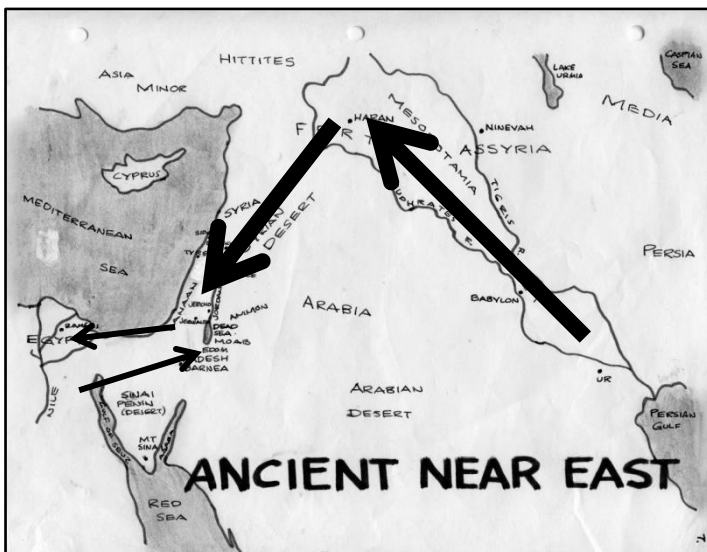
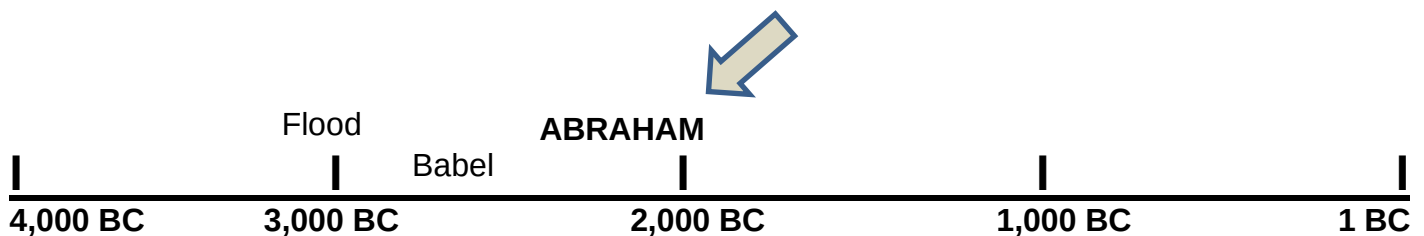
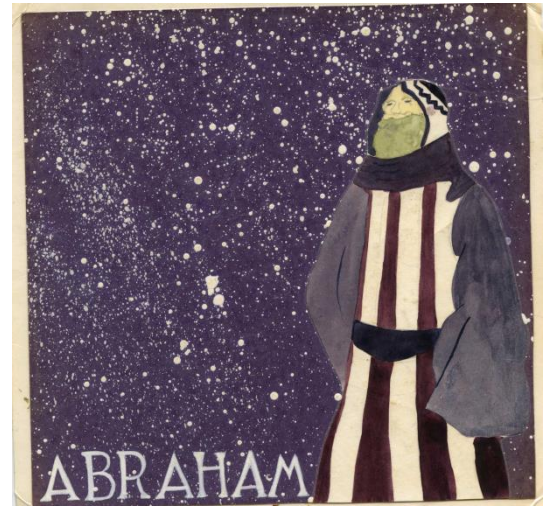
MUDA: 2,200 KK

MATUKIO YA DUNIA KWA WAKATI HUU:

China Xi nasaba tawala

Ustaarabu wa Bonde la Indus kwa urefu wake

ENEO LA KIJIOGRAFIA: Uru, Palestina

hili (Mwanzo 3:15). Hili ni muhimu kulielewa ili kuendeleza msingi wetu wa Agano la Kale. Wayahudi bado ni watu waliochaguliwa na Mungu na siku moja watarudishwa kwenye umashuhuri tena.

Matukio manne ya kwanza katika muhtasari wetu wa Biblia yalichukua miaka 2,000. Sura 11 pekee za Mwanzo zinatuambia kuzihusu. Sasa hadithi inapungua. Matukio manne yaliyofuata,

Abrahamu, Isaka, Yakobo na Yosefu, yanahusu miaka 300 tu lakini yameandikwa katika sura 39 za Mwanzo (12-50).

Sura 11 za kwanza za kitabu cha Mwanzo ni lenzi ya historia pana ya Mungu, inayofunika miaka hiyo 4500 kwa muhtasari mfupi. Akaunti inapomfikia Abramam inapungua hadi kutambaa na Mungu anabadili kwa lenzi yake ya karibu. Mungu alimtumia kuanzisha taifa lake teule, Wayahudi. Angeweza kutumia Ayubu au Melkizedeki, waamini wenye kutokeza ambao pia walikuwa hai wakati wake. Alimchagua Abramam, mnyonge zaidi, ili apate heshima na utukufu wote kwa kile alichofanya. Ndiyo maana anatuita mara nyingi kufanya mambo ambayo yanaonekana kuwa hayawezekani kwetu, ili apate sifa kwa yale yanayotimizwa.

KUTANA NA IBRAHIMU

Maisha ya Abramam yalikuwa mfululizo wa majaribu ambayo Mungu alitumia kumsaidia kukua kiroho. Zilikuwa fursa kwake kumtegemea Mungu. Wengine alishindwa, wengine alipita.

1. ONDOKA UR (Mwanzo 11:24 - 12:9) Mungu alimwambia Abramam aondoke Uru, jiji lililoendelea sana siku zake ambapo mwezi uliabudiwa. Alikuwa huko kwa miaka 60 na ilikuwa ngumu kuondoka. Alifaulu mihani huo wa kwanza kwa sababu alienda moja kwa moja hadi Harani umbali wa maili 600. Hata hivyo alishindwa pia kwa kuwa alimchukua baba yake na mpwa wake, jambo ambalo lilikuwa kinyume na maagizo ya Mungu na ambalo lilimletea matatizo mengi. Ilibidi angoje huko Harani miaka 15 hadi baba yake mgonjwa alipokufa kabla ya yeye (Matendo 7:2-4). Kisha akaenda maili 400 hadi Palestina. Kufikia wakati huu alikuwa na umri wa miaka 75.

2. NJAA (Mwanzo 12:10-20) Kulikuwa na njaa katika nchi muda mfupi baada ya Abramam kufika, na, badala ya kukaa na kumwamini Mungu alielekea Misri (picha ya ulimwengu) kutafuta chakula. Daima alikuwa na shida ya hofu. Hata alisema Sarai alikuwa dada yake ili kulinda maisha yake mwenyewe. Kama Mungu asingewaokoa kutoka kwa Farao huo ungekuwa mwisho wa taifa hili jipya ambalo Mungu alikuwa akiliunda. Mungu alikuwa mwaminifu hata wakati Abramam hakuwa mwaminifu.

3. UTAJIRI (Mwanzo 13:1-4) Mungu alikuwa amemfanya kuwa tajiri sana huko Misri, kishawishi cha kutumainia mali badala yake lakini Abramam alikuwa mwaminifu (Zaburi 118:8-9; Mithali 28:25).

4. KUPIGANA NA LUTU (Mwanzo 13:5-18) Muda si muda hapakuwa na ardhi ya kutosha kwa Loti na Abramam kwa hiyo Abramam alimruhusu Lutu kuwa na chaguo la kwanza la ardhi iliyokuwapo, ingawa yote yalikuwa ya Ibrahimu. Lutu alijichagulia lililo bora zaidi - Sodoma.

5. KUTU ALITEKWA (Mwanzo 14:1-16) Lutu aliishi katika mji wenye dhambi sana. Maadui waliposhinda Sodoma, Abramam alilazimika kuamua ikiwa angehatarisha maisha yake ili kumwokoia Loti. Alifanya hivyo.

6. NGUVU NA UTAJIRI (Mwanzo 14:17-24) Ndipo mfalme wa Sodoma akajaribu kumpa Abramam mali kwa ajili ya kuwakomboa watu wake, lakini Abramam alijua Mungu alitaka amtegemee yeye tu, hivyo akawakatalia, kwa kutiwa moyo na kumtegemea. msaada wa Melkizedeki (Zaburi 40:4).

7. MWANA ALIYEAHIDIWA (Mwanzo 15:1-21) Hata ingawa kimwili Sarai, mke wa Abramam alikuwa mzee sana, Mungu alisema Abramam atapata mrithi (mwana). Ilikuwa ngumu kuamini, haswa wakati muda ulipita na hakuna kilichotokea. Mungu alikuwa akimfundisha Abramam kumwamini kabisa (Zaburi 27:14; 37:5).

8. HAGARI (Mwanzo 16:1-4) Akiwa anangoja, Sarai alikuja na mpango ambao ulikubalika kitamaduni. Ilikuwa ni kwa Abramam kupata mtoto wa kiume kwa mtumishi wake na kumchukulia kuwa ni wake. Ilionekana kuwa njia nzuri ya kutatua tatizo, kwa hiyo, badala ya kungoja Mungu atoe, kwa bahati mbaya Abramam alifanya kile alichopendekeza.

- 9. ISHMAELI** (Mwanzo 16:5-16) Kupata mwana kwa Hajiri hakufaulu. Kulikuwa na wivu wa mara kwa mara na misukosuko katika familia. Sarai alimwambia Abram uawafukuze na akamsikiliza.
- 10. KUTII (KUTOHWA)** (Mwanzo 17:1-27) Kufikia sasa Abram alikuwa na umri wa miaka 99, na bado hakuwa na mwana. Alikuwa mzee sana asingeweza kuzaa mtoto, na Sarai alikuwa mzee sana asingeweza kupata mimba. Hata hivyo, Mungu alimwambia Abram atahiriwe wanaume wake wote kama ishara ya imani katika ahadi Yake ya mwana ajaye. Alibadilisha hata majina yao. Abram ("baba aliyeinuliwa") akawa Abrahamu ("baba wa mataifa mengi"). Sarai ("mwenye kugombana") akawa Sara ("mfalme"). Ibrahim alijibu kwa imani na kumtii.
- 11. MWANA MWAKA UJAO** (Mwanzo 18:1-15) Sasa ahadi za Mungu zikawa bayana zaidi. Alisema watakuwa na mtoto wa kiume ndani ya mwaka ujao. Sara alikuwa na mashaka, lakini Ibrahim alimwamini Mungu na hivyo akashinda mtihani huu.
- 12. MAOMBI** (Mwanzo 18:16-33) Mungu alimwonyesha Abrahamu kwamba Sodoma na Gomora wangehukumiwa kwa ajili ya dhambi zao. Lutu angekufa pia, lakini Ibrahim alimwomba, akiamini kwamba Mungu angeweza kumuokoa katika rehema yake ikiwa angechagua. Mungu aliahidi atafanya.
- 13. KUDANGANYA KUHUSU SARA** (Mwanzo 20:1-17) Jaribio hili la kurudia lilikuwa sawa na jaribu # 2: kujilinda kwa kusema Sara ni dada yake (hivyo alipopelekwa kwenye nyumba ya wanawake ya Farao Ibrahim asingeuawa) au kumwamini Mungu. kwa kukaa nje ya Misri katika nafasi ya kwanza! Tena alishindwa.
- 14. ISHMAELI ALIYETUMWA** (Mwanzo 21:1-21) Hata hivyo, Abrahamu hakushindwa majaribio yake yote. Sara alipotaka tena Hajiri na Ishmaeli wafukuzwe nje alikwenda kwa Mungu, akiwa tayari kufanya chochote ambacho Mungu alisema. Alisema ulikuwa ni wakati wao wa kwenda na Yeye angewatunza, jambo ambalo Yeye alifanya. Hatimaye Ibrahim aliweza kumweka Mungu juu ya shinikizo la Sara na hofu yake mwenyewe na kufanya yaliyo sawa.
- 15. ISAKA ALITOA SADAKA** (Mwanzo 22:1-19) Imani ya Ibrahim kwa Mungu ilijaribiwa kwelikweli Mungu alipomwambia amchukue Isaka na kumtoa dhabihu kwa Mungu. Hii ilikuwa ni picha ya Mungu Mwenyewe akimtoa dhabihu mwanawe wa pekee, Yesu, karibu na eneo lile lile. Kwa Ibrahim, hata hivyo, kondoo wa badala alitolewa ili asimwue mwanawe. Lakini Mwana wa Mungu alipotundikwa msalabani katika eneo hilo hapakuwa na kabadala, kwa maana Yesu alikuwa kabadala cha ulimwengu wote. Ibrahim hakupaswa kumuua mwanawe, lakini Mungu Baba alifanya hivyo, ili Yeye apate kuwa mabadala wetu.
- 16. SARA ANAFA** (Mwanzo 23:1-20) Sara, mke wa Abrahamu, alikufa alipokuwa na umri wa miaka 127. Kwa yote ambayo Mungu alikuwa amemuahidi, hakuwa na hata ardhi ya kumzika! Alipaswa kuamini kwamba Mungu alijua vyema zaidi alipomchukua mwenzi wake wa maisha. Ibrahim pia alipaswa kumwamini Yeye ili kumsaidia kuwa mama na baba wa Isaka. Mungu alikuwa pamoja naye, hata akampa mke mwingine, Ketura.
- 17. MKE WA ISAKA** (Mwanzo 24:1-9) Kumwamini Mungu kwa ajili ya mke kwa Isaka ilikuwa ngumu, lakini Ibrahim alifuata uongozi wake na kumrudisha Eleazari katika eneo la nyumbani kwake kutafuta mke ambaye alikuwa mwamini wa Mungu. Mungu alimtoa Rebeka kwa Isaka.
- 18. MAUTI** (Mwanzo 25:1-11) Abrahamu aliishi miaka 175. Jaribio lake la mwisho lilikuwa kumwamini Mungu alipokuwa akikabili kifo, kumwamini kwa nafsi yake wakati wa kifo na milele. Alikuwa na imani katika Mungu na akafa kwa amani (Isaya 26:4; Zaburi 9:9-10).
- 19. MAISHA YOTE** Unaweza kusema maisha yote ya Ibrahim yalikuwa mtihani. Alipita baadhi na kushindwa wengine. Alifaulu zaidi ya alivyofeli na Mungu alikuwa mwema na mwenye huruma kwake.

Mungu alimjumuisha Ibrahimu kama kielelezo cha imani katika “Jumba Lake la Imani na Umashuhuri,” Waebrania 11:8-19. Wayahudi wangali wanamjua kuwa “Baba ya Waaminifu.”

Vipi kuhusu wewe? Je, unaitikiaje fursa ambazo Mungu anakupa za kumwamini? Ikiwa Mungu alikuwa akiweka alama katika maisha yako, uwiano wako wa kutofaulu ukoje? Je, hivi majuzi, uboreshaji wowote? Kumbuka, kwa msaada WAKE unaweza kufanya mambo yote (Matendo 1:8; Warumi 15:13; Waefeso 3:16).

Katika kipindi hiki kilichopewa jina la Ibrahimu, mwanadamu anawajibika kuishi kwa imani, akiamini ahadi za Mungu kama zilivyofanywa katika Agano la Ibrahimu (Mwanzo 15). Tena mwanadamu aliendelea kushindwa. Ibrahimu hakuamini wakati wa Mungu na alimpata Ishmaeli kwa Hajiri. Neema ya Mungu inaonekana katika huruma yake kwa Ibrahimu kwa kumrejesha na kutimiza ahadi zake kwa watu wake.

Ayubu aliishi takriban wakati sawa na Ibrahimu kwa hivyo tutamjumuisha Ayubu katika kipindi hiki cha wakati pia. Hadithi ya maisha yake inasimuliwa katika kitabu kinachoitwa kwa jina lake, Ayubu.

KAZI : MATESO

TITLE: Baada ya mhusika mkuu
MWANDISHI: Ayubu (19:23-34) au Musa
TAREHE: 2000 KK (wakati wa Ibrahimu)
TAREHE YA KUANDIKWA: Karibu 2000 KK
MAHALI PA KUANDIKWA: Uz (Mashariki ya Kati)
MUDA UNAOFANYIKA: Baadaye sehemu ya maisha ya Ayubu

WAPOKEAJI: Haijulikani

AYA MUHIMU: 1:21 *"Mimi nilitoka tumboni mwa mama yangu nili uchi, nami nitatoka uchi tena uchi; Bwana alitoka, na BWANA ametwaa, jina la Bwana lihimidiwe."*

MANENO MUHIMU: "Mateso" (mara 11); "mwenye haki" (mara 21); "Akajibu na kusema" (mara 32)

KUSUDI: Kukubali swali hili: "Kwa nini wenye haki wanateseka?"

MANDHARI: Sababu na madhumuni ya mateso.

Nilikua na dada (hakuna kaka) ambaye alikuwa mwanamke wa kipekee sana. Alikuwa mwanamke mwenye imani katika Yesu na alikuwa rafiki sana na mwenye upendo. Alifanya mema mengi kwa yote aliyoyajua. Alikuwa na wavulana wawili wadogo na mume mzuri aliyemhitaji. Lakini alipata kansa na akafa alipokuwa na umri wa miaka 33. Kila mtu aliendelea kuuliza: "Kwa nini Judy?" Walijaribu kupata jibu la kuwasaidia kuelewa vizuri zaidi kile ambacho Mungu alikuwa anafanya, lakini hakuna jibu la "Kwa nini?" swali. Ni Mungu pekee anayejua jibu hilo -- na ananyamaza. Hata kuuliza swali kunaweza kuwa kosa tunapouliza kwa shutuma au uasi katika mtazamo wetu, kana kwamba tunampinga Mungu na kufikiri Yeye ana makosa katika kile anachofanya. Kwa nini mambo mabaya huwapata watu? Hilo ni swali la watu wote, na la zamani. Haishangazi kwamba kitabu cha zamani zaidi katika Biblia, cha kwanza kuandikwa, kinahusika na swali hili. Kwa nini watu wema HUTESEKA?

MATESO YA AYUBU Hadithi ya huyu "Mtu Mkuu wa Taabu" inaanza na mchoro wa ukucha-gumba wa Ayubu kama mtu tajiri sana, anayejulikana sana, anayeheshimiwa, na mcha Mungu. Anaonyeshwa kuwa mtu mashuhuri wa siku zake (Ayubu 1:1-5). Hata hivyo, Shetani, ambaye huwashtaki watu wa Mungu wakati wowote anapoweza, hupata jambo la kumlalamikia Mungu. Hiyo ndiyo maana ya msingi ya jina "Ibilisi" - mshitaki wa waumini (Ufunuo 12:10). Anamshtaki Ayubu kwa kumtumikia Mungu tu kwa sababu Mungu anampa maisha hayo ya kupendeza na yenye mafanikio (1:6-11). Kwa ajili ya heshima na utukufu wake, Mungu anamruhusu Shetani kumshambulia Ayubu (1:12), ili kuthibitisha upendo wa Ayubu ni wa dhati na si wa kujitafutia mwenyewe. Kumbuka kwamba Shetani hawezi kufanya lolote kwa watu wa Mungu bila kibali chake. Kila jaribu tunalokabiliana nalo ni "Limechujwa na Baba."

Hata hivyo, Shetani huchukua mali na mali zote za Ayubu (1:13-17) na hata maisha ya watoto wake, ambao anawapenda sana na kuwajali (1:4-5, 18-19). Ayubu alitambua kwamba kila kitu alichokuwa nacho kilitoka kwa Mungu na kwamba Mungu alikuwa na haki ya kurudisha vyote bila maelezo yoyote kwa Ayubu (1:20-22). Huu ni ushuhuda wa kisisimua kwa imani ya kweli na mtazamo sahihi maishani. Kumbuka, Ayubu hakujua KWA NINI haya yalikuwa yanatukia. Alimwamini na kumpenda Mungu sana alipotoa baraka kama vile alipoziondoa. Nadhani la msingi kwetu hapa ni kukumbuka kuwa tulichonacho si chetu bali ni cha Mungu.

Bado Shetani alikuwa hajafanywa, na akamshutumu Ayubu kwa kutojali kabisa mambo hayo kwa sababu 'maadamu una afya yako, unayo kila kitu' (2:1-5). Tena Mungu alimruhusu Shetani amjaribu Ayubu, wakati huu akisababisha maumivu ya kimwili maishani mwake (2:6-7). Shetani alisababisha mateso makali sana ambayo angeweza, hivi kwamba maskini Ayubu aliketi tu kwenye majivu, akikwaruza mifuko yake ya usaha ili kupata kitulizo kidogo (2:7-8). Hata mke wake, ambaye huenda aliachwa hai kwa kusudi hili tu, alimtia moyo amlaani Mungu ili Mungu amuue na kumtoa katika taabu yake (2:9). Hata hivyo, alibaki mwaminifu katika upendo na kujitoa kwake kwa Mungu (2:10).

WASHAURI WA AYUBU Sehemu kubwa ya kitabu cha Ayubu, sura ya 3-37, ni ya kishairi (ndiyo maana Ayubu anawekwa pamoja na vitabu vingine vya ushairi katika Biblia). Marafiki watatu wa Ayubu wamekuja kujaribu kumlazimisha akubali kwamba hangekuwa akiteseka hivi kama hangekuwa ametenda dhambi kweli. Kisha wa nne anakuja na nusu-kumtetea, lakini sio kabisa. Hii LAZIMA iwe adhabu ya Mungu kwake, wanasisitiza. Fikiria nyumba yako imetoka tu kulipuka, na kuharibu kila mali uliyo nayo. Kila mtu katika familia aliuawa lakini wewe na wewe uko hospitalini, ukiwa na maumivu, mirija inakutoka kila mahali. Mchungaji na marafiki wanandoa hujitokeza na kukaa kwa wiki kadhaa wakijaribu kukulazimisha kukiri kwamba Mungu alifanya hivi kwa sababu wewe ni mwenye dhambi mbaya sana. Ziara yao ingekuletea faraja kiasi gani ?

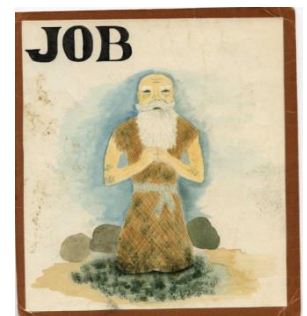
Ayubu anatetea nyumba yake ya wageni, akijua kwamba Mungu hawaadhibu watu wake (Warumi 8:1). Mara nyingi leo sisi pia, tunafikiri kwamba sisi au mtu tunayemjua anapopitia wakati mgumu ni kwa sababu Mungu anatuadhibu. Hiyo si kweli. Mungu hutuadibu tusipoiacha dhambi (Waebrania 12:5-11) lakini pia anaruhusu majaribu yaje maishani mwetu tunapokuwa waaminifu ili tumtumaini yeye zaidi na kuwa waaminifu zaidi na hivyo kudumu ndani yake. Yeye (Yohana 15). Hatuambii kwa nini mambo haya yanatokea sasa, lakini tutakapofika mbinguni tutaona kwamba alijua na kufanya lililo bora na sahihi (Yohana 13:7). Sasa tunapaswa kumwamini (Warumi 8:28). Kama vile mtoto mdogo hajui ni kwa nini mzazi mwenye upendo amruhusu daktari amshikamishe au kumkatakata, hatujui kwa nini Mungu anaruhusu mambo yatukie. Kwa sababu tu hatujui sababu haimaanishi kuwa hakuna hata mmoja. Tunajua kwamba Mungu atatubariki sana na kututhawabisha kwa kumwamini kwa uaminifu kupitia mabonde maishani, ingawa (2 Wakorintho 4:16-17; Warumi 8:18). Hilo linaweza kutokea au lisitendeke katika maisha haya, lakini hakika yatatokea mbinguni.

BARAKA ZA AYUBU Baada ya kutumia sura nyingi kujaribu kumlaumu Ayubu kwa ajili ya hali yake, Mungu anakatiza na, kwa sauti inayotiririka kwa kejeli, anawaonyesha hawana kazi ya kumpuuza. Soma Ayubu 38-41 unapoanza kujiuliza ikiwa Mungu anajua anachofanya! Mungu anawaambia washauri wa Ayubu kwamba wanapaswa kuja kwa Ayubu na kumwomba awaombe la sivyo watasikia ghadhabu kamili ya ghadhabu ya Mungu (42:7-9). Hii lazima iliwashusha sana! Kisha Mungu akarudisha mali yote ya Ayubu, maradufu (42:10-16). Alibadilisha hata watoto wake. Hakulazimika kuziongeza maradufu, kwa kuwa watoto wake wengine walikuwa bado wanaishi mbinguni. Kwa hivyo alikuwa na idadi mara mbili ya watoto, pia.

Ayubu kamwe hajui KWA NINI Mungu alifanya hivi, na sisi pia hatujui leo. Pengine mambo mabaya hutokea kwa watu wema ili kumwonyesha Shetani kwamba wanampenda Mungu kwa sababu zinazofaa, labda ni kujifunza kumwamini Mungu zaidi au kutegemea neema yake kwa ukamilifu zaidi (kama ilivyokuwa kwa mwiba wa Paulo katika mwili -- 2 Wakorintho 12). :7), au kwa ajili ya utukufu wa Mungu wakati sisi na wengine tunapoonza utoaji na ukombozi Wake, au labda ni kutufanya tuwe wasikivu zaidi kwa wengine wanaoteseka (2 Wakorintho 1:3-24). Sababu yoyote inaweza kuwa, tunajua Mungu ni Mwenye Enzi Kuu na anatupenda sana (Warumi 8). Yote anayofanya ni kwa ajili ya utukufu wake na manufaa yetu.

KWANINI MUNGU ANARUHUSU MATESO? Hatimaye mateso yote ni kuwa utukufu kwa Mungu na ukuaji kwa yule anayepitia hayo. Mungu anaitumia kwa makusudi mengine pia, mawazo, kama vile kuonyesha pambano kati ya Mungu na Shetani (Ayubu 1-2), kuwasilisha ujumbe wa Mungu (Hosea), kufundisha utii kwa Mungu (Waebrania 5:8; Wafilipi 2:8)), kujifunza kutegemea neema ya Mungu (2 Wakorintho 12:7-10), kutuvuta karibu na Kristo (1 Petro 1:7-8; Isaya 49:2), huonyesha nguvu za Mungu (Yohana 13:16; 16) :33; 1 Petro 1:13) na hutusaidia kuwasaidia wengine wanaoteseka (2 Wakorintho 1:3-4).

TUITIKIEJE MATESO? Unapopitia mateso hakikisha uko katika mapenzi ya Mungu (1 Petro 4:19) na uamini kwamba Mungu anafanya hivyo kwa faida yetu (Yohana 15:2; Warumi 8:28). Hatutajua kwa nini mambo haya hutokea hadi baadaye (Yohana 13:7). Tumia hii kama fursa ya kumwamini na kumkaribia zaidi (Waebrania 13:5). Upendo wake umethibitishwa na kile alichotufanyia msalabani, kwa hiyo hakuna sababu ya kutilia shaka hilo.

C. Wafariji wa Ayubu 2:11-13

MUHTASARI WA KAZI

I. MATESO YA KAZI (Mateso) 1-2

- A. Mazingira ya Ayubu 1:1-5
- B. Misiba ya Ayubu 1:6 – 2:10

II. WASHAURI WA KAZI (Majibu) 3-42

- A. Kilio cha Ayubu 3
- B. Wakosoaji wa Ayubu
(Elifazi, Bildadi, Sofari) 4-31

1. Mzunguko wa 1 4-14
 2. Mzunguko wa 2 15-21
 3. Mzunguko wa 3 22-32
- C. Mfariji wa Ayubu (Elihu) 32-37
D. Muumba wa Ayubu 38-42

III. BARAKA ZA AYUBU 42

- A. Uthibitisho wa Ayubu 42:7
B. Faraja ya Ayubu 42:10

MUHTASARI WA BIBLIA

6. ISAKA

MATUKIO KUU: Kuzaliwa, Kutolewa kwa Isaka

WATU WAKUU: Isaka, Rebeka

VITABU VYA BIBLIA: Mwanzo 21-28,35

MSTARI WA BIBLIA: *Mwanzo 17:19 "Sara atakuzalia mwana, nawe utamwita Isaka. Nitalithibitisha agano langu pamoja naye kuwa agano la milele kwa wazao wake baada yake."*

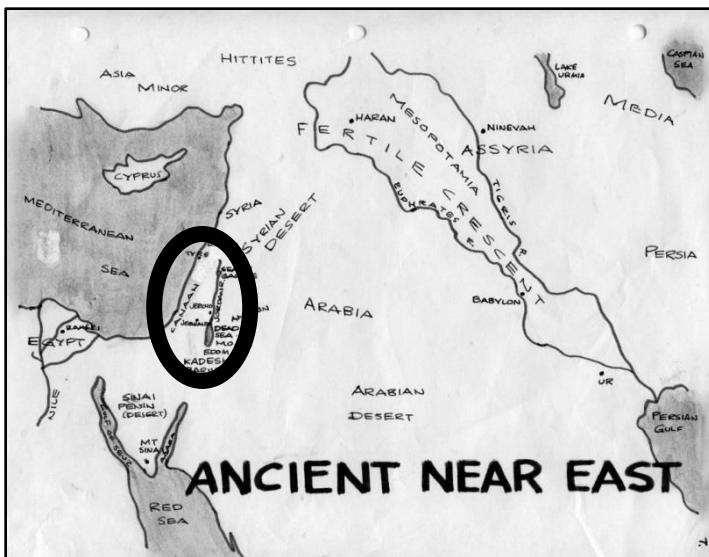
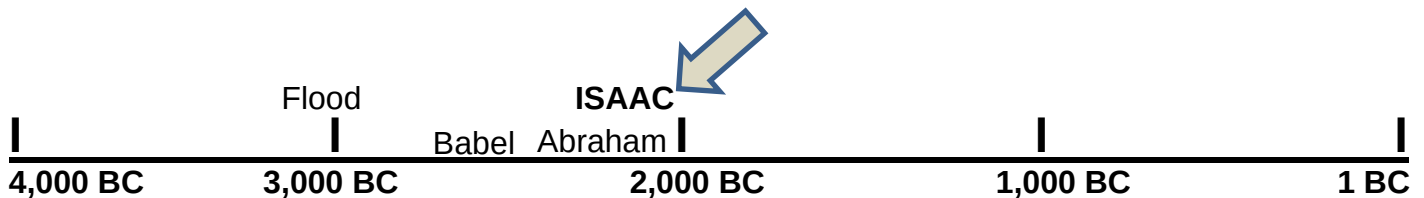
MUDA: 2,100 KK

MATUKIO YA DUNIA KWA WAKATI HUU:

Misri, Ufalme wa Kati unachukua nafasi ya Ufalme wa Kale

Ustaarabu wa Wahiti huanza

ENEO LA KIJIOGRAFIA: Palestina

Ahadi za Mungu kwa Ibrahimu zilipitishwa kwa mwanawe Isaka, kipindi cha 6 katika somo letu. Mungu alikuwa amemuahidi Abrahamu kwamba yeye na Sara wangepata mwana ingawa walikuwa wazee sana, na walifanya hivyo (Waebrania 11:17-19). Isaka alionyesha nyakati za imani kuu, kama wakati alipomwamini baba yake Ibrahimu kutoa maisha yake kama dhabihu (Mwanzo 22). Pia alikuwa na nyakati za kutotii sana maishani mwake.

KUTANA NA ISAKA

Isaka alizaliwa na wazazi ambao walikuwa na umri wa kutosha kuwa babu na babu yake. Baba yake, Abrahamu, alikuwa na umri wa miaka 100 alipozaliwa. Mama yake, Sara, alikuwa na miaka 90 (Mwanzo 21:5; 17:17). Hakika alikuwa mtoto wa muujiza na walifurahi sana kuwa naye. Alikuwa wa pekee kwa Mungu pia kwa kuwa Mungu alichagua jina lake. 'Isaka' maana yake ni 'kicheko' (Mwanzo 17:19).

Isaka alitahiriwa akiwa na umri wa siku nane, kama ilivyokuwa desturi. Lakini wakati alipoachishwa kunyonya akiwa na umri wa miaka miwili (Mwanzo 21:8) kulikuwa na matatizo ya kifamilia. Baba yake, Abrahamu, alikuwa amekosa subira akingojea mimba yake kwa hiyo alifuata pendekezo la Sara kwamba apate mtoto kupitia mtumishi wake Hagari. Hili lilikuwa jambo lililokubalika siku hizo, hasa wakati mke hakuzaa mrithi. Lakini wakati Isaka alipoachishwa kunyonya yule mvulana, Ishmaeli, alikuwa akimtendea Isaka kikatili sana kwa sababu ya wivu wake hivi kwamba Sara alidai yeye na mama yake wafukuzwe (Mwanzo 21:9-14). Mungu aliwatunza, ingawa (Mwanzo 21:12-21).

Utoto wa Isaka ulikuwa wa kawaida kwa mtoto wa pekee. Alikuwa na upendo mwingi na umakini. Wazazi wake walimfundisha kuhusu Mungu na alijifunza kumpenda na kumwamini Mungu katika umri mdogo. Alipokuwa kijana mtihamu ulikuja katika maisha yake ambao ulitia changamoto imani yake kwa Mungu na baba yake. Ibrahimu alimwomba Isaka aandamane naye katika safari ya kwenda kumwabudu Mungu (Mwanzo 22). Hilo halikuwa jambo la kawaida, ilitokea mara nyingi. Kilichokuwa tofauti ni kwamba aliona walipokuwa wakijiandaa kwa ajili ya sadaka kwamba hapakuwa na mnyama wa kuchinja na dhabihu. Baba yake aliposema Isaka ndiye atakayetolewa dhabihu hakuweza kuamini. Ibrahimu hakuelewa kwa nini Mungu alikuwa akifanya hivyo lakini alihisi kwamba Mungu atamfufua Isaka baada ya kumuua (Waebrania 11:17-19). Bila shaka ilikuwa vigumu sana kwa Isaka kuruhusu baba yake mwenyewe achukue uhai wake, lakini alikuwa amelelewa kumtumaini na kumtii baba yake na vilevile Mungu. Kwa hiyo kwa hiari yake alilala juu ya madhabahu - baba yake alikuwa mzee sana kumlazimisha kufanya hivyo kinyume na mapenzi yake. Akiwa anasubiri kisu kishuke na kukatisha maisha yake kitu cha ajabu sana kilitokea. Mungu alizungumza na kumwambia Ibrahimu hakupaswa kumuua Isaka kwa sababu alikuwa ametoa mbadala, kondoo mume aliyenaswa kwenye vichaka vilivyo karibu. Wote wawili walimsifu Mungu kwa utoaji Wake wa mbadala.

Kujisalimisha na kujisalimisha kwa Isaka kutolewa dhabihu kwenye Mlima Moria ni mfano wa Kristo ambaye pia alikuwa mtiifu hadi kufa (Wafilipi 2:5-8). Ibrahimu alikuwa picha ya Mungu Baba ambaye hakumwachilia Mwana wake mwenyewe bali alimtoa kwa ajili yetu sisi sote (Yohana 3:16; Warumi 8:32). Yule kondoo mume aliyenaswa kimwujiza kwenye kichaka na kutolewa dhabihu badala ya Isaka ni picha ya Yesu ambaye alitolewa kuwa dhabihu badala ya wanadamu wote (Waebrania 10:5-10). Uhakikisho wa Ibrahimu kwamba wangeenda kuabudu na kurudi pamoja (Mwanzo 22:5) huonyesha ufufuo kutoka kwa kifo (Waebrania 11:17-19). Katika Biblia nzima Mungu anaonyesha upendo na nguvu zake, na ana picha nyingi za kile ambacho Yesu atafanya atakapokuja duniani. Agano lote la Kale linaelekeza kwa Yesu. Ndio msingi wa jengo, na hivyo kuelewa mambo haya hutusaidia kumwelewa Yesu na kile atafanya ili kuondoa dhambi na kutoa wokovu.

Tukio kuu lililofuata katika maisha ya Isaka lilikuwa ndoa yake na Rebeka, mara baada ya mama yake kufa. Alikuwa na thelathini na saba alipokufa. Abrahamu alimtuma mtumishi aliyetumainiwa kwenda Mesopotamia kutafuta mapenzi ya Mungu kwa ajili ya Isaka mke kutoka miongoni mwa jamaa zake mwenyewe. Isaka alikuwa na miaka arobaini alipomwoa Rebeka (Mwanzo 24). Alimletea faraja kubwa kutokana na kufiwa na mama yake.

Miaka kadhaa baadaye baba yake Ibrahimu aligawanya mali yake, akampa Isaka mali yake huku wanawe kwa Hajiri na Ketura wakitumwa na zawadi. Ishmaeli na Isaka walimzika Ibrahimu katika pango la Makpela na Isaka akahamia Beer- lahai - roi (Mwanzo 25:5-11).

Rebeka na Isaka walitaka kupata watoto, lakini haikuwa mpaka baada ya takriban miaka ishirini ya ndoa, katika jibu la moja kwa moja la maombi, walipewa wana wawili, Yakobo na Esau (Mwanzo 25:21-26). Inaonekana kwamba Rebeka na Isaka walitofautiana kwa miaka mingi, na labda waliwageukia wana wao ili kufidia mambo ambayo walikosa katika ndoa yao. Isaka alifurahishwa sana na Esau kwa sababu ya tabia yake ya kiume na ya nje. Yakobo, aina tulivu, alivutwa karibu na Rebeka. Kwa bahati mbaya imani ya utoto wa Isaka haionekani kuwa na nguvu katika miaka yake ya baadaye kama alipokuwa mdogo. Daima kuna hatari hiyo, ya kupeperuka kutoka kwa Mungu

tunapozeeka. Mungu anataka watoto wake wakae waaminifu hadi mwisho, wamalizie kwa nguvu na daima wazidi kukua katika imani yao. Ikiwa wewe, kama Isaka, unaona imani na utii wako ulikuwa na nguvu ulipokuwa mdogo kuliko wao sasa, ungama dhambi hiyo na umwombe Mungu akurudishe kwenye uhusiano wako wa awali pamoja Naye. Kisha tumia muda kusoma Biblia Yake na kuomba kila siku, na kuishi maisha ya utakatifu katika kumtii Yeye.

Ukosefu wa imani wa Isaka ulionekana pia wakati njaa ilipoikumba nchi na, badala ya kumtumaini Mungu kwa ajili ya riziki, aliitoa familia yake nje ya Nchi ya Ahadi ili kutafuta chakula. Alijua ahadi za Mungu kwa baba yake na yeye mwenyewe, lakini hakutegemea kabisa ulinzi wa Mungu. Alifuata woga wake na kuhamia Gerari, kisha akamwita Rebeka dada yake, akiogopa watu wangejaribu kumuua ikiwa wangejua alikuwa mke wake. Baba yake alikuwa amefanya kitu kimoja - mara mbili. Kwa bahati mbaya alikuwa akifuata mfano wake. Abimeleki, mfalme wa Wafilisti walikohamia, alipopata ukweli alimkemea Isaka vikali lakini akawaruhusu kubaki katika nchi (Mwanzo 26:1-11).

Hatimaye makundi yake ya kondoo na ng'ombe yaliongezeka sana hivi kwamba Isaka na wengine waliokuwa wakiishi katika nchi hiyo hawakupata nafasi. Mungu alikuwa akimbariki kwa wazi. Hatimaye alirudi Beer-sheba ambako Mungu alimtokea tena na kusema tena baraka zote za agano. Ni baraka nzuri kama nini kutoka kwa Mungu!

Alipokuwa na umri wa miaka 100 na Esau 40, Esau alioa Yuditithi na Basemathi, binti za Kanaani, lakini walileta huzuni kwa Rebeka na Isaka (Mwanzo 26:34-35).

Isaka alipokuwa mzee macho yake yalianza kufifia. Akifikiri kifo chake kingekaribia, alimwomba Esau aandae chakula cha pekee alichofurahia ili akile na kisha ambariki kabla ya kufa. Isaka alijua kwamba baraka ya Mungu haikupaswa kununuliwa au kuuzwa, na pia alijua kwamba ilipaswa kumwendea Yakobo (Mwanzo 25:23). Hakuwa akiishi kwa imani kama alivyokuwa akiishi katika ujana wake. Rebeka aligundua kuhusu mpango huu wa kumpita Yakobo na kumbariki Esau badala yake. Alimdanganya Isaka ili badala yake ambariki Yakobo bila kujua. Jambo hili lilimkasirisha sana Esau na kutishia kumuua Yakobo punde tu Isaka alipokufa. Kwa hiyo Yakobo alitumwa Mesopotamia kupata mke kutoka kwa familia yao huko (Mwanzo 27:41-28:6).

Miaka mingi baadaye, Yakobo aliporudi nyumbani akiwa na wake wawili na watoto kumi na watatu, alimkuta Isaka akiishi Hebroni. Ilikuwa hapa Isaka alikufa akiwa na umri wa miaka 180 na akazikwa na wanawe (Mwanzo 35:27-29).

Maisha ya Isaka ni kielelezo cha mtu ambaye alianza imani yake akiwa na nguvu akiwa mchanga lakini kisha hatua kwa hatua anakengeuka kutoka kwa Mungu. Mungu, katika uaminifu wake, alimpa miaka ya upofu mwishoni mwa maisha yake ambapo hakuwa na la kufanya ila kuketi na kuzungumza na Mungu. Alitumia hilo kumrudisha Isaka Kwake, lakini ingekuwa bora zaidi kama hangepepesuka kutoka Kwake hapo kwanza. Labda unakabiliwa na ugumu wa maisha. Je, inaweza kuwa Mungu anajaribu kutumia hilo kupata usikivu wako na kukuleta karibu Naye?

MUHTASARI WA BIBLIA

7. YAKOBO

MATUKIO KUU: Yakobo alizaliwa, anagombana na Esau, Lebanoni

WATU WAKUU: Yakobo, Esau, Raheli, Labani

VITABU VYA BIBLIA: Mwanzo 25-37, 46-50

MSTARI WA BIBLIA: Mwanzo 32:28 Ndipo huyo mtu akasema, Jina lako hutaitwa tena Yakobo, bali Israeli, kwa maana umeshindana na Mungu, na wanadamu, nawe umeshinda.

MUDA: 2,000 KK

MATUKIO YA DUNIA KWA WAKATI HUU:

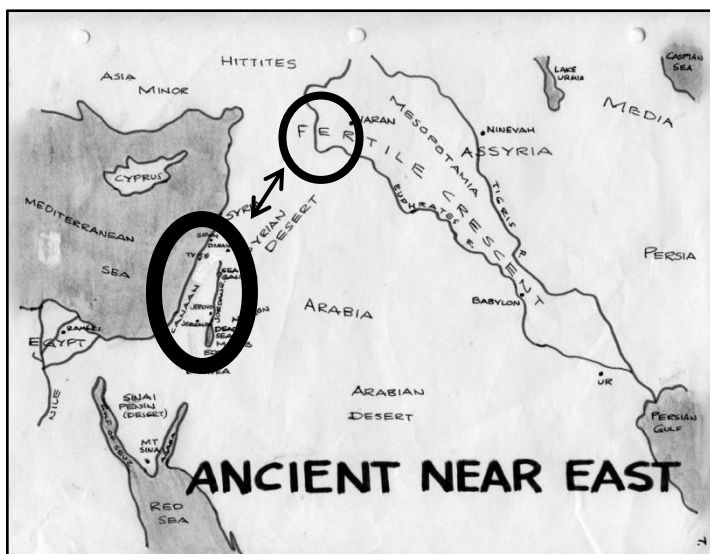
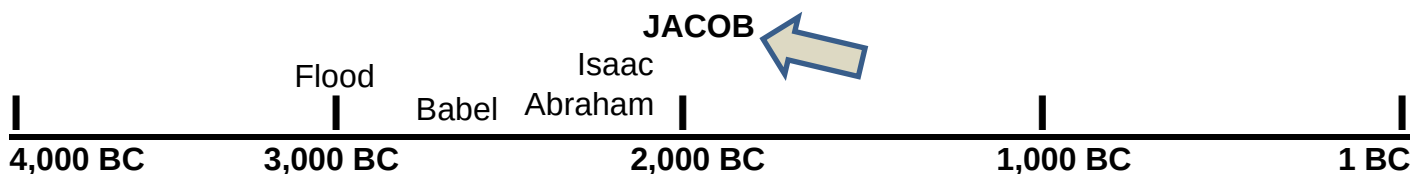
Stonehenge iliyojengwa nchini Uingereza

Ustaarabu wa Wahiti unapanuka nchini Uturuki

Ustaarabu wa Bonde la Indus unaporomoka

Ustaarabu wa Minoan hukua Krete

ENEO LA KIJIOgrafia: Palestine, Paddan Aram

Ahadi ambazo Mungu alitoa kwa taifa la Israeli kupitia Abrahamu na Isaka zilimpa Yakobo, kipindi cha saba katika muhtasari wetu wa Biblia. Baadaye Yakobo aliitwa Israeli, ambalo hatimaye likaja kuwa jina la taifa zima.

KUTANA NA YAKOBO

Yakobo alikuwa jibu la maombi ya baba yake (Mwanzo 25:21) lakini akawa mwana kipenzi wa mama yake (Mwanzo 25:28). Kwa kweli, Yakobo ndilo jina lake la utani, kwa sababu ndugu yake alipozaliwa alikuwa ameshikilia kisigino chake (Mwanzo 25:26) kana kwamba anajaribu kushika kile kilichokuwa cha ndugu yake na kukifanya

badala yake. Alifanya hivyo baada ya kuzaliwa na haki yao ya mzaliwa wa kwanza (Mwanzo 25:29-34) na pia kwa baraka za baba yake (Mwanzo 27:1-29). Baadaye Mungu alibadilisha jina lake kuwa Israeli, ingawa (Mwanzo 32:28).

Kama babu yake Abrahamu, Yakobo alisafiri sana. Alitoka Beer-sheba mpaka Betheli (Mwanzo 28:10-22), kisha Shekemu (Mwanzo 33:18-20), akarudi Betheli (Mwanzo 35:6-7) na Hebroni (Mwanzo 35:27). Pia kama Ibrahimu, alijenga madhabahu mahali alipokuwa akiishi huku akiendelea kumwabudu na kumtumikia Mungu wa Ibrahimu na Isaka. Hatimaye aliishia kuhamia Misri pamoja na mwanawe Yosefu. Alikufa huko akiwa na umri mkubwa sana (Mwanzo 46-49).

Maisha ya Yakobo, kwa sehemu kubwa, yalikuwa ya utulivu na yasiyo na matukio. Kulikuwa na nyakati za msisimko na shughuli nyingi, ingawa, kama vile alipoenda Harani huko Mesopotamia. Alikuwa akiepuka hasira ya kaka yake Esau kwa kuiba baraka ambayo baba yake alitaka kumpa Esau. Alikwenda nyumbani kwa mjomba wake Labani (Mwanzo 28:10). Akiwa njiani, huko Betheli, aliota ndoto ya ngazi kutoka duniani hadi mbinguni ikiwa na malaika wakipanda na kushuka juu yake. Mungu alirudia kwake ahadi alizompa Ibrahimu, babu yake, na Isaka, baba yake.

Akiwa Harani alioa dada: Raheli na Lea. Alikuwa na wana wanne kutoka kwa Lea: Reubeni, Simeoni, Lawi na Yuda. Raheli alikuwa na wivu na hakuwa na watoto hivyo akampa mtumishi wake Bilhali ili amzalie watoto. Pamoja naye Yakobo alizaa Dani na Naftali. Naye Lea akafanya vivyo hivyo, akampa Yakobo mtumishi wake Zilpa, ambaye alikuwa pamoja naye Gadi na Asheri. Kisha Lea mwenyewe akawazaa Isakari na Zabuloni. Hatimaye Raheli aliweza kupata watoto na kupata Yosefu na Benyamini. Pia alikuwa na binti mmoja, Dina. Kutoka kwa hawa wana kumi na wawili yalikuja makabila kumi na mawili ya Israeli. Lawi akawa kabila la kikuhani hivyo halikuhesabiwa miongoni mwa makabila. Kujaza nafasi yake wana wawili wa Yusufu, wajukuu zake, Efraimu na Manase, kila mmoja akawa kabila. Hapakuwa na kabila la 'Yosefu,' ila mmoja kutoka kwa kila wanawe.

Aliporudi kutoka kukaa kwake kwa muda mrefu huko Harani, kwenye kivuko cha Mto Yaboki, alikutana tena na Mungu Mwenyewe. Aliogopa kuungana kwake tena na Esau (Mwanzo 32:7). Alijikuta ghafla ameingia kwenye mapambano ya kimwili na Mungu ambayo yalionyesha pambano la ndani linaloendelea ndani ya nafsi yake pamoja Naye. Kwa mara ya kwanza katika maisha yake hakuweza kushinda kitu kwa nguvu zake mwenyewe. Akijitiisha chini ya uwezo mkuu zaidi wa Mungu, alipata amani aliyokuwa akitafuta. Kwa sababu hiyo Mungu alibadilisha jina lake kuwa Israeli linalomaanisha "Mfalme wa Mungu." Yakobo akapaita mahali pale Penieli – kwa sababu alimwona Mungu uso kwa uso na akaishi (Mwanzo 32:30).

Athari ya matukio haya ilibaki kwa Yakobo na kumfanya awe mtu wa Mungu. Mwishoni mwa maisha yake, alipokuwa mzee kabisa (Mwanzo 47:28), aliwaita wanawe kumi na wawili kuzunguka kitanda chake ili kuwaambia kile ambacho kingewapata katika siku za mwisho (Mwanzo 49:1). Alizungumza nao kwa utaratibu wa kuzaliwa kwao. Maneno yake yenye nguvu zaidi yalisemwa kwa Reubeni, mzaliwa wa kwanza, ambaye alimwonya kwa sababu ya dhambi yake (Mwanzo 49:3-4), na Simeoni na Lawi, ambao aliwalaani kwa hasira na ukatili wao (Mwanzo 49:5-7). Baraka yake kuu kutoka kwa Mungu ilipewa Yuda, ambaye angesifiwa na ndugu zake na ambaye kabila lake lingekuwa chanzo cha ufalme (Mwanzo 49:8-12).

Kufuatia onyesho hili, Yakobo alikufa na kupambwa na dawa (Mwanzo 49:33; 50:2). Kwa ombi lake mwenyewe mwili wake ulibebwa na kurudishwa katika nchi ya Kanaani na kuzikwa katika eneo la kuzikia la familia katika pango la shamba la Makpela (Mwanzo 49:29-32; 50:13). Tunaweza kujifunza kutokana na maisha yake umuhimu wa kumwacha Mungu avunje utoshelevu wetu ili tujifunze kumtegemea yeye pekee. Ni ngumu lakini inahitajika sana.

Tofauti na babake Isaka, ambaye alianza kuwa na imani yenye nguvu lakini hakuwa mtiifu kwa Mungu katika miaka yake ya baadaye, Yakobo alianza vibaya kutumia udanganyifu ili kuendesha na

kupata njia yake mwenyewe. Lakini mwisho wa maisha yake imani yake na kujitolea kwake kulikua na akawa mtu mwenye imani thabiti.

MUHTASARI WA BIBLIA

8. YUSUFU

MATUKIO KUU: Yusufu, Wayahudi wote walioingia Misri

WATU WAKUU: Yusufu, ndugu, Farao

VITABU VYA BIBLIA: Mwanzo 37-50

MSTARI WA BIBLIA: Mwanzo 50:20 Mlikusudia kunidhuru, lakini Mungu alikusudia kuwa mema ili kutimiza yale yanayofanyika sasa, kuokoa maisha ya watu wengi.

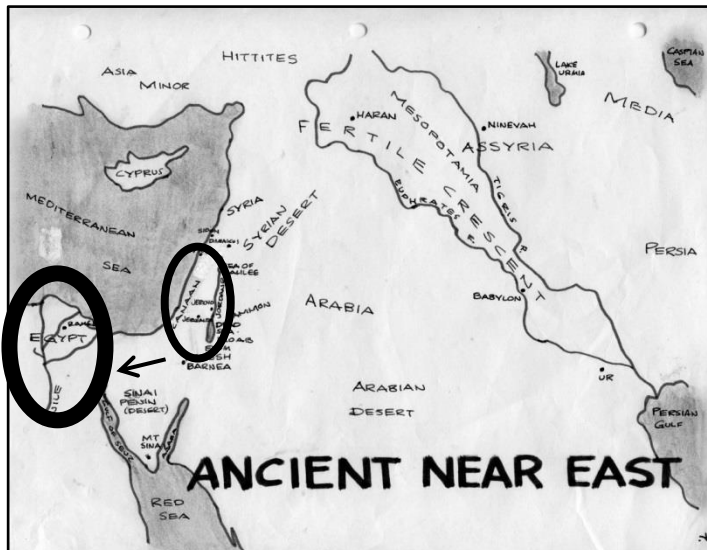
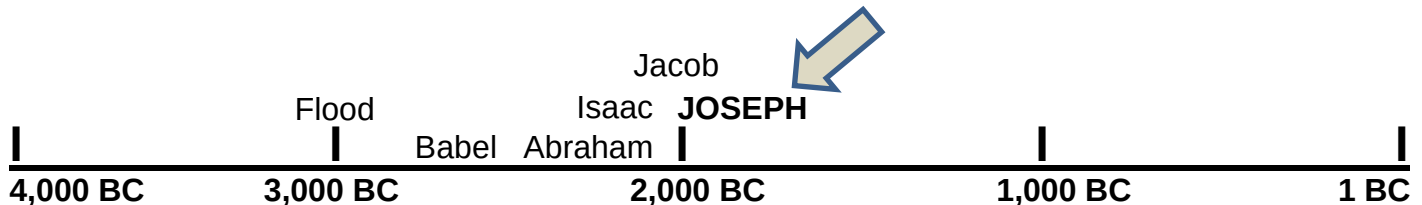
MUDA: 1,900 KK

MATUKIO YA DUNIA KWA WAKATI HUU:

Hammurabi anaanzisha Milki ya Babeli

Ashuru inakua kwa nguvu

ENEO LA KIJIOGRAFIA: Palestine, Misri

Yusufu alikuwa mwana wa pili mdogo lakini kipenzi wa Yakobo. Hadithi ya Agano la Kale inamlenga alipouzwa utumwani Misri katika kipindi hiki cha 8 katika muhtasari wetu wa Biblia. Hilo lilitayarisha njia kwa taifa zima kupata kimbilio Misri wakati wa njaa. Ukoo wa Masihi ulipitia kwa ndugu yake Yuda, lakini tunakiita kipindi hiki baada ya Yusufu kwa sababu mkazo wa wakati huu uko juu yake.

KUTANA NA YOSEFU

Kila mtu anataka kupendwa na kukubalika na wengine katika familia yake, lakini unafanya nini ikiwa ndugu zako hawakupendi? Hiyo si hali ya kuonea wivu, bali ni hali ambayo Yosefu

alijikuta. Alikuwa mwana wa kumi na mmoja wa Yakobo, lakini wa kwanza wa mke wake kipenzi Rachaeli (Mwanzo 33:2, 7). Kwa hiyo akawa mtoto kipenzi cha baba yake. Yusufu alizaliwa Harani wakati Yakobo alipokuwa bado anamtumikia Labani (Mwanzo 30:22-25).

Kwa sababu alikuwa mtoto wa kwanza wa Rachaeli, na kwa sababu Mungu alikuwa amempa zawadi nyingi za pekee, baba yake alimpenda zaidi kuliko ndugu zake. Hata alimpa koti maalum ili kuonyesha upendeleo wake (Mwanzo 37:2-4). Wivu wa ndugu zake uliwafanya wasimpende Yusufu. Kuripoti kwake mwenendo wao mbaya kwa baba yake kuliwafanya wasimpende hata zaidi. Lakini kilichowaudhi ni kuwaeleza juu ya ndoto zake ambazo zilitabiri uongozi wake juu ya familia nzima (Mwanzo 37:5-11).

Kwa sababu hiyo ndugu zake walipata fursa ya kumuua Yusufu kama mtumwa kwa msafara uliokuwa ukielekea Misri. Ili kuficha udanganyifu wao, ndugu hao walificha ukweli kwa kusadikisha baba yao kwamba Yosefu alikuwa ameuawa na mnyama-mwitu. Huko Misri aliuzwa kwa Potifa, ofisa wa Farao, akawa mtumwa.

Mungu alikuwa pamoja naye na akambariki hata utumwani. Akawa mtumishi aliyetegemewa sana na akaongoza mambo yote ya bwana wake. Hata hivyo, mke wa Potifa alipojaribu kumtongoza Yosefu naye akakataa, alidanganya na kumlaumu kwa kumshambulia. Ili kuokoa uso wake, bwana-mkubwa alilazimika kumtia Yosefu gerezani. Lakini hata huko Mungu alimbariki na kumpa hekima nyingi sana hivi kwamba mara mkuu wa gereza akaweka mambo yake ya kila siku mikononi mwake (Mwanzo 39:1-23).

Akiwa gerezani alitafsiri kwa usahihi ndoto za wafungwa wenzake wawili, lakini ilichukua miaka miwili hadi alipokumbukwa na kuingizwa ndani ya jumba la kifalme ili kutafsiri ndoto za Farao (Mwanzo 40). Mungu alimfunulia maana ya ndoto hizo. Kungekuwa na miaka saba ya shibe wakati mashamba yangetoa mavuno mengi. Kufuatia hii itakuwa miaka saba ya njaa kali na njaa. Yusufu alimshauri Farao aweke akiba ya chakula cha ziada kutoka katika miaka hiyo njema ili kusaidia nchi katika miaka ile mbaya. Kwa sababu ya ufahamu na hekima ya Yusufu, Farao alimweka kichwa juu ya kila mtu, wa pili baada ya Farao mwenyewe, ili aweze kutekeleza na kutekeleza mpango huu wa malengo. Farao akampa binti wa kuhani wa Misri awe mke wake.

Mambo yakawa sawasawa na Yosefu alikuwa ametabiri. Kila mwaka njaa ilizidi kuwa mbaya na watu kutoka mataifa mengi walikuja na kununua chakula kutoka kwa Farao, kama Wamisri wenyewe walivyofanya. Kwa hiyo, Farao akawa tajiri na mwenye nguvu zaidi. Ilikuwa katika miaka hii ambapo Yusufu alikuwa na wana wawili, Manase na Efraimu (Mwanzo 41:47-52).

Mungu alikuwa nyuma ya haya yote, akitumia haya kuanzisha mambo ili ndugu zake Yusufu wangehitaji chakula na kulazimika kwenda Misri kukichukua. Mungu alitumia hili kuwanyenyekeza ndugu zake, kuwaunganisha tena na Yusufu, na kuokoa familia ya Ibrahimu, Isaka na Yakobo. Mungu pia ilimbidi kuwahamisha kutoka Kanaani ambako walikuwa wakioana na hivi karibuni hawangekuwa tena taifa lililotengwa Kwake. Huko Misri walikataliwa na ikabidi waishi peke yao, wakioa tu Wayahudi wengine kama Mungu alivyokusudia, mpaka wakawa taifa kubwa, lenye nguvu la milioni mbili na nusu wakati Musa alipowatoa Misri hadi kwenye uhuru.

Mungu alitumia Yusufu kwa njia ya pekee kwa ajili ya kazi yake, lakini yalikuwa maisha ya uchungu aliyoishi. Alipaswa kubaki mwaminifu licha ya kuteseka sana. Mungu alitumia yote, hata kukataliwa na ndugu zake, kuleta mema aliyopanga (Warumi 8:28). “Mlikusudia kunidhuru, lakini Mungu alikusudia kuwa mema ili kutimiza ... kuokoa maisha ya watu wengi” (Mwanzo 50:20). Ukweli huo bado unatumika kwa maisha yako leo.

Kwa njia nyingi **Yusufu alikuwa picha ya Yesu** . Wote wawili walipendwa hasa na baba zao (Mwanzo 37:3; Mathayo 3:17; 12:18), walitabiriwa kuwa watawala (Mwanzo 37:5-11; Danieli 7:13-14; Mika 4:7; 5:2) , na walikataliwa na ndugu zao (Mwanzo 37:4-5, 11; Yohana 7:3-5; 15:18-19) ambao waliwasamehe (Mwanzo 45:5, 10-15; Luka 23:34). Kila mmoja alitumwa kwa utume maalum na baba yake (Mwanzo 37:13, 18-20; Mathayo 21:37-38; Marko 12:6-7), kisha akakataliwa na njama zikafanywa dhidi yao (Mwanzo 37:18-28) ; Yohana 11:47-53; Wote wawili walikwenda Misri (Mwanzo 37:28; Mathayo 2:13-15), wakafanywa watumwa (Mwanzo 39:1; Wafilipi 2:7) na wakakaliwa na Roho

wa Mungu (Mwanzo 41:38; Luka 4:1; Matendo ya Mitume. 10:38). Kila mmoja aliteuliwa kuleta uhai kwa watu waliowazunguka (Mwanzo 41:55-57; Matendo 4:12; 1 Yohana 5:11-12). Mungu alitumia mabaya waliyotendewa kwa wema wake (Mwanzo 45:5-8; 50:20; Matendo 3:12-18) na wote wawili walikuwa waokoaji (Mwanzo 47:25; Matendo 13:23). Yesu hakuwa na dhambi na mkamilifu (1 Petro 2:22) na Yusufu ni mmoja wa watu wachache sana katika Biblia ambao hakuna dhambi iliyotajwa.

WAYAHUDI WAKIWA MISRI BAADA YA YUSUFU

Wayahudi walikaa Misri kwa takriban miaka 400, hadi Musa alipokuja kuwakomboa. Mungu aliwaweka pale ili kuwaweka safi (wasiolewe na Mataifa katika nchi) na kuwafanya kuwa taifa litakalomtumikia Yeye. Kwa bahati mbaya huo ulikuwa mchakato chungu kwao, kama mara nyingi kwetu.

Mgeni mmoja katika Israeli alimwona mchungaji akileta makundi katika zizi lao. Wote walitembea kivyao ila mmoja alimbeba kwa sababu alikuwa amevunjika mguu. Alipoulizwa jinsi mguu ulivyovunjika, mchungaji alisema aliuvunja mwenyewe kwa sababu kondoo alikuwa mkaidi na aliendelea kutembea mbali na mchungaji. Kwa mguu wake uliovunjika, kondoo alikuwa akimtegemea mchungaji kwa kila kitu: chakula, maji na usafiri. Mchungaji huyo alisema kwamba wakati mguu utakapopona kondoo huyo atakuwa amejifunza kumwamini mchungaji na kumtii, bila kutangatanga tena peke yake. Mungu hufanya jambo lile lile kwa watu wake – ila sisi hatujifunzi haraka hivyo! Amekuwa akifanya hivyo katika historia yote, hadi leo. Mfano wa wazi ni kwa Wayahudi huko Misri.

NDANI YA MISRI Hakuna taifa lolote duniani ambalo limechanganyikana na historia ya Israeli kama Misri. Tangu nyakati za wazee hadi leo, Misri na Israeli zimeunganishwa kwa karibu. Mungu alipounda taifa kutoka kwa Ibrahimu, Isaka, Yakobo na Yusufu, aliwaambia wawe safi, wasioe wasioamini. Hili lilikuwa muhimu kwake ili kukuza taifa la watu wake. Badala yake walioana na watu wa mataifa waliowazunguka na imani yao kwa Mungu ikafifia walipoleta masanamu na miungu mingine katika familia zao. Hivyo ilimbidi Mungu aingilie kati ili kuwaokoa kutoka kwao wenyewe.

Kupitia Yusufu na njaa, aliwafanya wote 70 wahamie Misri (Kutoka 1:1-5). Hapo iliwabidi kukaa safi na kuoana wao kwa wao tu, kwa kuwa Wamisri walikuwa na ubaguzi sana kwao na hawakutaka kuoana kati yao. Hii ilikuwa njia ya upendo ya Mungu ya kuwafundisha kutii na kumtegemea Mchungaji wao (Waebrania 12:5-10; Ufunuo 3:19). Kwa kweli, huo ulikuwa “wakati wa kustarehe” kwa taifa la Israeli. Mwana mpotevu alipaswa kwenda ulimwenguni kujifunza somo lake kwa njia ngumu. Mara nyingi sisi lazima, pia.

HUKO MISRI Hatimaye Yusufu na watu wa wakati wake walikufa (Kutoka 1:6) na taifa la Israeli likakua (Kutoka 1:7) kutoka 70 hadi milioni 2 na nusu zaidi ya miaka 400. Mungu alikuwa amesema angewafanya kuwa taifa kubwa, na Mungu daima hutimiza ahadi Zake. Hata hivyo, Misri haikuwa mahali pa likizo bali tanuru ya kuwasafisha na kuwakomaza. Walikuwepo ili kukua kiroho. Wakati hawakufanya hivyo, Mungu aliendelea kuinua joto polepole zaidi na zaidi.

MPANGO WA 1: KAMBI ZA KAZI Wakati nasaba mpya ilipotokea Misri ambayo ilikuwa na uadui kwa watu wa nje, Wayahudi walihisi mateso yake (Kutoka 1:8). Katika Biblia, Misri ni mfano, picha ya mfumo wa ulimwengu chini ya udhibiti wa Shetani (Farao). Ni mahali pa utajiri na nguvu za kimwili (Waebrania 11:26) na hekima ya kimwili na dini ya uongo (Kutoka 8:7; 1 Wafalme 4:30). Inavutia nyama na vitunguu vyake, vitunguu na vitunguu. Mana ya Mungu haipatikani hapo. Inawatesa watu wa Mungu (Kumbukumbu la Torati 4:20) na hatimaye kupinduliwa na hukumu ya Mungu (Kutoka 12:29; 15:4-7).

Farao aliondoa chuki yake kwa wageni kwa kuwakandamiza Wayahudi. Bila shaka Shetani siku zote yuko nyuma ya chuki dhidi ya Wayahudi kama vile anavyochochea mateso dhidi ya Wakristo. Ikiwa hawezi kumwendea Mungu moja kwa moja, anashambulia wale anaowapenda - watoto Wake.

Ili kuwazuia wasizidi kuwa wakubwa (na kuungana na maadui wa Misri kupindua serikali) Farao aliwaweka katika kazi ngumu ya utumwa (Kutoka 1:9-14). Hii ingewadhoofisha, kuwakatisha tamaa na kuwatenganisha, na pia kusaidia uchumi wake. Mungu aliruhusu jambo hilo liwapate Wayahudi ili waweze kumgeukia kwa ajili ya msaada. Alifanya hivyo kwa faida yao, kwa sababu aliwapenda (Zaburi 119:67, 95).

Mungu alikuwa nyuma ya haya yote. Hata alitabiri kwamba watakuwa watumwa huko Misri (Mwanzo 15:13). Ili kukata vifungo vilivyowafunga Misri, kisu kikali cha mateso lazima kitumike. Farao alikuwa chombo cha Mungu katika kuwatoa katika ulimwengu wa Misri na kuwasaidia kuchukua nafasi yao wenyewe kama watu wa Mungu.

Msichana mdogo alikuwa akisafiri kwa gari-moshi, akirukaruka na kushuka kwenye vijia, bila kujali na wasiwasi. Ghafla treni iliingia kwenye handaki refu, lenye giza. Aliogopa sana na mara moja akakimbilia mapajani mwa baba yake haraka iwezekanavyo.

Sisi sote wakati fulani tunahitaji handaki la kuturudisha kwenye mapaja ya Mungu. Utumwa huko Misri lilikuwa tukio kama hilo, lakini hawakumkimbilia Mungu. Hata hivyo, Mungu alitimiza ahadi zake na ziliendelea kuwa na nguvu zaidi (Kutoka 1:12), hivyo Farao akaja na mpango mwingine.

MPANGO WA 2: MAUAJI YA HILA YA HILA Farao anawasha moto kwa kuwaamuru wakunga wawaue watoto wote wa kiume (Kutoka 1:15-16). Lilikuwa jambo rahisi kuwafungia pumzi wakati wanazaliwa na kuwafanya wazaliwe wakiwa wamekufa. Kwa kuwaua wanaume bado kungekuwa na wanawake kama watumwa wa kumtumikia Farao, lakini hakuna askari wa kupigana nao. Ni wazi kwamba Shetani alikuwa nyuma ya yote hayo – akijaribu kuharibu ukoo wa Kristo (sawa na vile alivyowaua watoto wachanga huko Bethlehemu).

Mpango huo haukufaulu, ingawa, wakunga walimweka Mungu mbele ya Farao na hawakuwaua watoto wa kiume (Kutoka 1:17-19). Mungu anaweka kikomo upinzani wa Shetani, na kuutumia kwa makusudi yake (Warumi 8:28). Mungu hudhibiti na kuweka mipaka juhudi za Shetani dhidi ya watu wake, akizitumia kwa makusudi yake. Hapa ilikuwa ni kuwafanya Wayahudi wamgeukie Mungu.

Watu waliendelea kuongezeka, kama alivyoahidi, na wakunga walipewa thawabu na Mungu kwa utii wao kwake (Kutoka 1:20-21). Lakini Farao/Shetani bado hajamaliza!

MPANGO WA 3: MAUAJI YA HASARA YA HATARI Ndipo Farao akaongeza joto, akaamuru kwamba kila mwanamume anayezaliwa atpwe katika Mto Nile. Hatua kwa hatua mkazo unazidi kuwa mbaya zaidi, yote yakiwafanya Wayahudi wamgeukie Mungu. Mungu huruhusu matukio yenye uchungu kuja katika maisha ya watoto Wake wanapokengeuka kutoka Kwake ili waweze kumrudia Yeye.

Siku moja mfanya kazi alikwama kwenye ukingo mrefu wa jengo. Alihitaji kupata usikivu wa mtu hapa chini ili waweze kutuma msaada kwa ajili yake. Aliita na hakuna aliyesikia. Alidondosha kokoto kidogo lakini ikaanguka bila kujulikana. Kubwa zaidi hakuhiwa na mtu aliyempiga, pia. Aliendelea kuangusha vitu vikubwa na vikubwa zaidi hadi mwishowe mtu akahisi kupigwa na kutazama juu. Hivyo ndivyo Mungu alivyokuwa akiwafanyia Wayahudi. Alikuwa akiangusha vitu vikubwa na vikubwa juu yao ili waangalie juu na Yeye apate usikivu wao. Anafanya hivyo leo, kwetu sisi pia. Je, ni kitu kikubwa kiasi gani Anachohitaji kuangusha ili kupata usikivu wako? Je! Anaweza kuwa anajaribu kupata mawazo yako kuhusu jambo fulani sasa?

Kwa bahati mbaya itachukua miaka 80 zaidi kabla ya Wayahudi kutazama juu. Kisha watakuwa tayari kumtii Mungu na kumfuata Musa kutoka Misri.

Tafadhali elewa kwamba sio mateso yote ni nidhamu kutoka kwa Mungu. Unapaswa kujua moyoni mwako ikiwa mambo yako sawa kati yako na Mungu au kama kuna jambo ambalo linahitaji

kushughulikiwa. Roho wake atakuhukumu kwa jambo lolote baya. Hakikisha hausababishi, kuhalalisha au kufafanua kile ambacho Roho Wake anaweza kuwa anakuhukumu. Kama hakuonyeshi chochote basi hakuna cha kukiri, lakini kama kuna jambo kati yako na Mungu tafadhali kiri hilo sasa. Kumbuka, "Mambo yote hufanya kazi pamoja kwa faida ya wale wanaompenda Bwana" (Warumi 8:28).

MUHTASARI WA BIBLIA

9. MUSA

MATUKIO KUU: Musa, Ukombozi kutoka Misri

WATU WAKUU: Musa, Haruni, Farao

VITABU VYA BIBLIA: Kutoka-Kumbukumbu la Torati

MSTARI WA BIBLIA: *Kutoka 33:11 Bwana alinena na Musa uso kwa uso, kama vile mtu asemavyo na rafiki yake.*

MUDA: 1,500 KK

MATUKIO YA DUNIA KWA WAKATI HUU:

Ibada ya Brahma huanza India

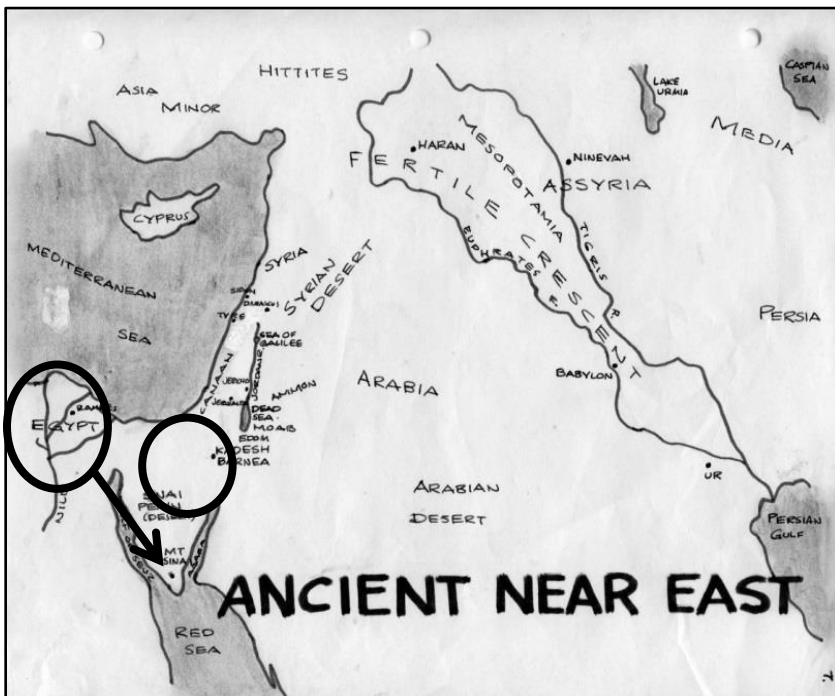
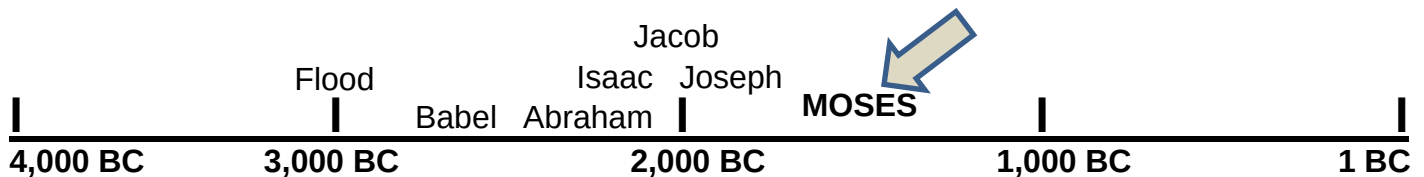
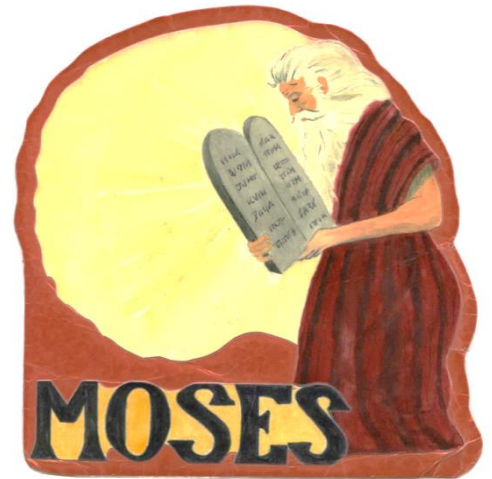
Ustaarabu wa Mycenaean huko Ugiriki

Nasaba ya Shang nchini China

Piramidi ya Jua iliyojengwa huko Mexico

Misri iliungana tena, inapanuka

ENEO LA KIJIOGRAFIA: Misri, Mlima Sinai, nyika

pamoja na Maskani, ukuhani, matoleo na sikukuu.

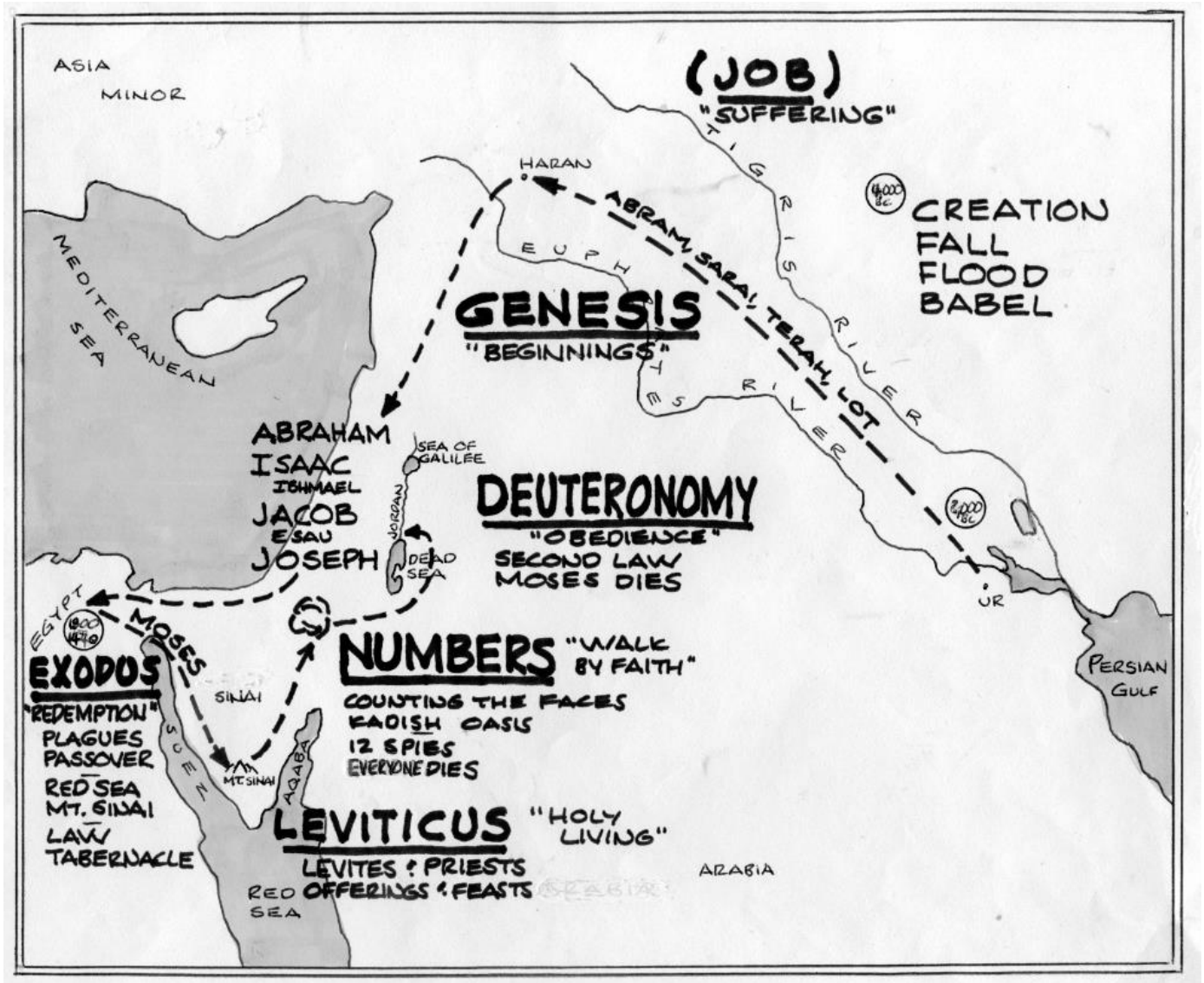
Mengi yalitukia katika kipindi hiki cha tisa katika historia ya Biblia inayoitwa baada ya Musa. Kuna kweli nyingi muhimu za msingi za kujifunza ili kuelewa muundo uliosalia wa Biblia. Wakati huo Wayahudi walitoka Misri na kuwa taifa huru. Mungu aliwakomboa na kuwa Mfalme wao lakini mara nyingi walimkataa na kutomtii. Matokeo yake waliishia kutangatanga kwa miaka 40 jangwani (mduara mdogo kwenye ramani).

Ya riba maalum wakati huu ni kuanzishwa kwa Pasaka na Sikukuu ya Mikate Isiyotiwa Chachu. Wanafundisha kuhusu Yesu na kazi yake kwa ajili yetu na kuweka msingi wa Meza ya Bwana ambayo bado tunashiriki leo.

Sheria ilitolewa wakati huu pia,

Kwa kutolewa kwa Sheria, shughuli za Mungu pamoja na Wayahudi zilibadilika. Sasa wako chini ya Sheria (Kutoka 19:1), ambayo itaendelea hadi Yesu atakapotimiza Sheria msalabani miaka 1,500 kutoka wakati wa Musa (Warumi 10:4; Kumbukumbu la Torati 18:18; Mathayo 5:17). Mwanadamu sasa anawajibika kushika Sheria lakini anashindwa tena na tena. Hatimaye watahukumiwa kwa kwenda utumwani. Makabila kumi ya kaskazini, Israeli, yatapelekwa Ashuru. Miaka michache baadaye makabila mawili ya kusini, Yuda, yatapelekwa Babiloni.

Bado neema ya Mungu ilionekana wakati huu. Msamaha ulipatikana kwa wale waliotubu. Mfumo wa dhabihu ulionyesha kwamba damu ya kibadala kisicho na hatia ililipia dhambi zetu. Uvumilivu wa muda mrefu wa Mungu ulionyesha neema, kama vile ulinzi wake na uhifadhi wa taifa, ingawa hawakustahili. Kupitia manabii Mungu alitoa unabii mwingi wa kuja kwa Masihi na, hatimaye, utawala Wake wa milele duniani.

KUTANA NA MUSA

Mtu mkuu katika kipindi hiki cha wakati, Musa, ni mmoja wa wanaume mashuhuri zaidi katika Biblia. Yeye ni mtu anayestahili kusoma kwa masomo mengi yanaweza kujifunza kutoka kwake.

MIKA AROBAINI YA KWANZA Baba ya Musa, Amrani (Kutoka 6:20; Hesabu 26:59) na mama yake, Yokabedi (Kutoka 6:20; Hesabu 26:59), wote wawili walikuwa wafuasi wa Yehova sana. Alikuwa na dadake, Miriamu, ambaye alikuwa na umri wa miaka 12 alipozaliwa (Kutoka 2:4) na kaka, Haruni, mwenye umri wa miaka 3 kuliko yeye (Kutoka 2:7-10; 7:7). Musa alizaliwa karibu 1525 (Kutoka 2:2), utumwani Misri.

Wazazi wake walimficha kwa muda wa miezi 3 (Kutoka 2:2; Matendo 7:20; Waebrania 11:23) lakini ikabidi ategemee utunzaji wake kwa Mungu mweza-yote. Mungu alitoa kwa njia ya ajabu, akimfufua huko Thebes na binti wa Farao Hatshepsut (Matendo 7:20-22). Mama yake mzazi alikuwa naye kwa miaka kadhaa ya kwanza ya maisha yake (Luka 22:25-26). Akiwa mkuu wa Misri na mrithi wa kiti cha enzi, alikuwa na elimu bora zaidi. Alipata ujuzi mkubwa katika uongozi na ujuzi wa kitaaluma. Alikuwa na kila kitu ambacho mtu angeweza kuuliza - kila kitu isipokuwa kujidhibiti! Wengine wanaweza kusema alikuwa amejilingiza na kuharibiwa. Musa alimuona mama yake akitumia hasira yake kupata alichokuwa anakitaka. Wakati wa utoto wake, wakati alipaswa kujifunza kujizua (Maombolezo 3:26-27), alikuwa anajifunza tu kufanya kile nilichotaka badala yake.

Kisha ukaja wakati ambapo alipaswa kuamua: kukaa na Misri na kuwa Farao wa pili au kuacha yote kwenda na Wayahudi, watu wake (Waebrania 11:24-26). Ilikuwa ngumu sana kusema "hapana" kwa mama yake Mmisri mwenye nia kali. Alikuwa akimtayarisha kuwa Farao ajaye, jambo ambalo lingemfanya pia kuwa na mfumo wa kidini wa Misri. Kwa bahati mbaya alijaribu kuifanya kwa nguvu zake mwenyewe, kwani alizoea kufanya kila kitu maishani. Hasira yake iliwaka alipomwona Mmisri akimpiga Myahudi naye akajibu kwa jeuri (Matendo 7:23-29). Ingawa Mungu aliumba hasira kuwa kichocheo chanya cha kutenda (Waefeso 4:26), ni hisia ya pili, jibu lisilofaa kwa hisia za msingi zaidi kama vile maumivu, kuumizwa, kufadhaika au hofu.

Musa alichanganyikiwa kwa kutopata njia yake mwenyewe, hivyo alitumia hasira kujaribu kudhibiti hali hiyo. Hiyo ilikuwa dhambi. Matokeo yake aliishia kufanya mauaji na kukimbia (Matendo 7:25-29; Kutoka 2:15). Alikuwa na umri wa miaka 40 na alijikuta hana chochote, mbali na nyumbani, akiwa amepoteza kila kitu -- yote kwa sababu ya hasira yake.

MIKA AROBAINI YA PILI Alipofika Midiani alikuta wanawake vijana wakinyanyaswa na kunyanyaswa (Kutoka 2:15-21). Wakati huu jibu lake lilikuwa hasira ya haki, si hasira ya ubinafsi, na aliwafukuza wanyanyasaji na kuwalinda wanawake. Hii ilipelekea Mungu kumweka katika familia hiyo pamoja na binti mkubwa, Zipora, kama mke wake (Kutoka 2:21-22). Walikuwa na wana wawili (Kutoka 18:3-4). Alitumia muda mwingi pekee yake nyikani, akichunga kondoo. Mungu alikuwa akitumia wakati huu kumfundisha nidhamu, kumnyenyekea na kumfanya ajifunze subira na kutosheka. Wakati wa nyakati pekee na Mungu Musa alijifunza mengi juu Yake, na aliongozwa kuandika mambo ambayo yalikuwa yamepitishwa kutoka kizazi hadi kizazi. Pengine aliandika vitabu vya Mwanzo na Ayubu wakati huu. Mungu alikuwa akifanya kazi kwa upendo na subira juu yake na kupitia kwake.

Hatimaye Farao aliyetaka afe akafa na mwingine akachukua nafasi yake (Kutoka 2:23-25). Wayahudi walikuwa wakiugua katika utumwa, wakimsihi Mungu awapelekee mkombozi. Siku moja Mungu alimwita Musa kuwa ndiye atakayewaongoza kutoka Misri, lakini hakutaka kufanya hivyo. Alikuwa na visingizio 5, kupinga mpango wa Mungu, lakini hatimaye alikubali wakati Mungu Mwenyewe alipomkasirikia Musa (Kutoka 3:1-4:18)!

Inaonekana kwamba Mungu alikasirika zaidi alipoanza kurudi, kwa kuwa hakuwa amemtii kabisa katika suala la kumtahiri mwana wake wa pili (Kutoka 4:20-26). Kwa sababu hii Mungu

alimtesa Musa kimwili hivyo akafikiri anakufa. Kabla Musa hajaliongoza taifa katika kumtii Mungu alipaswa kuongoza familia yake kwa njia hiyo (1 Timotheo 3:4-5). Mungu anataka wale wanaomtumikia wawe watakatifu (1 Petro 1:15-16). Ili kuokoa maisha ya mumewe, Zipora alilazimika kumtahiri mvulana huyo. Baada ya kufanya hivyo aliondoka kurudi nyumbani kwake. Baadaye baba yake alimleta kumuona Musa lakini wasomi hawakubaliani kama upatanisho ulifanyika au la (Kutoka 18:1-5). Walakini, katika hatua hii, aliendelea peke yake. Akiwa na umri wa miaka 80 alirudi Misri!

MIKA AROBAINI YA TATU Mungu mwenyewe alikuwa pamoja na Musa, na alimtuma ndugu yake Haruni ili amsaidie (Kutoka 6:28-30), lakini kwa hakika Farao hakutoa ushirikiano (Kutoka 7:1-13). Mara Wayahudi walimkasirikia pia (Matendo 7:39-43). Akashikwa katikati! Mungu alituma mfululizo wa mapigo 10, na kuishia na kifo cha wazaliwa wa kwanza wa wale wote ambao hawakutii kumfuata Mungu, na Wayahudi waliruhusiwa kuondoka Misri (Kutoka 7:14-12:42). Mungu alitumia mtego kwenye Bahari ya Shamu kuwaangamiza Wamisri na Wayahudi walikuwa huru (Kutoka 13:17-15:21)! Ungefikiri watu hao wangeshukuru na kufurahi, lakini sivyo! Waliendelea kulalamika juu ya kila kitu (Kutoka 14:22-16:12).

Wayahudi walipofika kwenye Mlima Sinai, Musa alipanda mlimani ili kupata sheria ya Mungu. Aliposhuka Wayahudi walikuwa wamejenga ndama ya dhahabu ili kumwabudu Baali kwa ibada mbaya, isiyo ya adili. Mungu aliwakasirikia, na Musa pia. Aliomba ili Mungu awarehemu na kuwaepusha, na Mungu alifanya hivyo. Aliweka hasira yake juu yao, ingawa - kwanza alivunja mbao ambazo Mungu alizichonga (Alimpa Musa tena, lakini wakati huu ilimbidi azichonge yeye mwenyewe). Musa aliisaga lile sanamu na kumimina unga huo kwenye maji ambayo walipaswa kunywa.

Hatimaye Wayahudi walisonga mbele kutoka huko, hadi Kadesh -barnea , ambako waliogopa kumwamini Mungu na kuingia katika nchi, hivyo walilazimika kutanga-tanga kwa miaka 40. Mungu angali pamoja nao na kuwaandalia, lakini ushirika ulivunjwa na dhambi ya taifa ya kutokuamini. Kora alipoasi, Mungu alifungua upesi dunia ili kummeza yeye na familia yake yote. Mambo mazuri yalikuwa yakiendelea wakati huu, pia. Musa aliandika vitabu vya Kutoka na Hesabu wakati huu. Hata hivyo, ilikuwa ni wakati wa kupoteza kwa sababu Israeli ilikuwa ya kimwili, nje ya ushirika na Mungu.

Kisha ikawa. Tena. Wayahudi walilalamika kwa kukosa maji ya kutosha. Siku zote walikuwa wakilalamika juu ya jambo fulani. Musa alikuwa ametosheka na tena akakosa hasira kwao (Hesabu 20). Matokeo yake hakuruhusiwa kuingia katika nchi ya ahadi. Mungu alimruhusu aione, ingawa. Musa alikufa akiwa na umri wa miaka 120, asingeweza kuingia mahali pazuri pa Mungu kwa ajili yake kwa sababu ya hasira yake. Tazama hasira yako - itakuepusha na mapenzi makamilifu ya Mungu, pia (Waefeso 4:1-2, 26, 31; Wakolosai 3:12-13).

KUTOKA : UKOMBOZI

TITLE: Kigiriki cha "Ondoka, Toka, Toka"

MWANDISHI: Musa

TAREHE YA KUANDIKWA: Karibu 1440 KK

MAHALI PA KUANDIKWA: Jangwani

MUDA ULIOFANYIKA: 1875 KK hadi 1444 KK

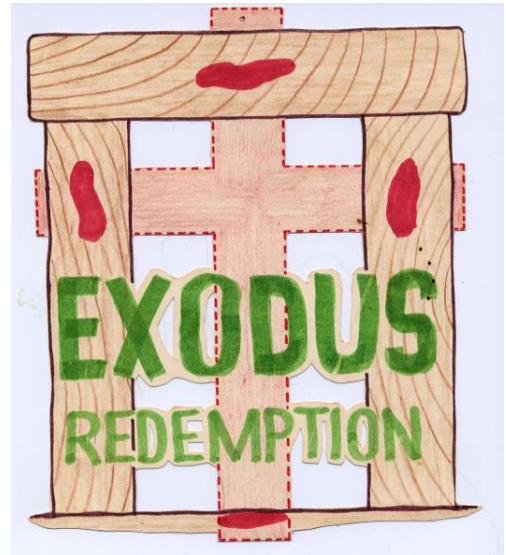
WAPOKEAJI: Wayahudi

FUNGU MUHIMU: *Kwa hiyo nimeshuka ili kuwaokoa kutoka katika mikono ya Wamisri, na kuwapandisha kutoka katika nchi hiyo mpaka nchi nzuri na pana, nchi inayotiririka maziwa na asali, makao ya Wakanaani, Wahiti. Waamori, Waperizi, Wahivi na Wayebusi.* Kutoka 3:8

NENO MUHIMU: "Komboa, Toa" (mara 10)

KUSUDI: Kuonyesha jinsi Israeli walivyotoka Misri (timiza Mwa 15:12-16) na kupokea sheria ya Mungu.

MANDHARI: Ukombozi wa muumini pichani na msafara

Miaka michache iliyopita mvulana alitengeneza mashua ya mfano kwa mbao. Alifanya kazi kwa bidii katika kuchonga, kupiga mchanga na kuipaka rangi. Alipenda kusafiri kwenye mkondo karibu na nyumbani kwake. Siku moja ilitoka kwake, hata hivyo, na kubebwa chini ya mto. Alijaribu kuirejesha lakini hakuweza. Alirudi nyumbani akiwa amehuzunika sana. Siku kadhaa baadaye, alipokuwa akitembea mjini, aliona mashua yake kwenye dirisha la duka la vifaa vya kuchezea ikiwa imeunganishwa kwa bei. Upesi alipata kazi zisizo za kawaida na kufanya kazi kwa bidii hadi akaweza kuokoa pesa za kutosha kununua tena mashua yake mwenyewe. Kile mvulana huyo alifanya ndicho neno la Biblia "kukomboa" linamaanisha. Inamaanisha "kununua tena" kitu ambacho hapo awali kilikuwa chako. Neno hili hapo awali lilitumika kwa mwenye mtumwa ambaye ilimbidi kumnunua tena mtumwa wake aliyetoroka. Hiyo ni picha kamili ya kile ambacho Mungu ametufanyia. Sisi ni wake kwa uumbaji lakini tuliasi na kukimbia katika dhambi, hivyo ilimbidi alipe gharama (Yesu msalabani) ili atununue tena ("atukomboe").

MWANZO NA KUTOKA Mwanzo inaonyesha kushindwa kwa mwanadamu. Mwanzo huanza na mwanadamu kutembea na kuzungumza na Mungu, lakini dhambi inaingia, na mwisho wa kitabu mwanadamu yuko katika utumwa wa Farao (picha ya Shetani) huko Misri (picha ya mfumo wa ulimwengu bila Mungu). Katika kitabu cha Kutoka tunamwona Mungu akija kumwokoa mwanadamu, kumtoa utumwani, "kumkomboa". Inafanywa kwa damu (kondoo wa Pasaka) na nguvu (Ukombozi wa Bahari Nyekundu).

MWANAKONDOO WA PASAKA Kama vile Mwanzo 12 ndiyo sura kuu katika kitabu cha Mwanzo (inayosema kuhusu Ibrahimu kuchaguliwa, kuacha yote kumfuata Mungu, na kuorodhesha ahadi za Mungu za milele kwake na kwa uzao wake), hivyo Kutoka 12 ndiyo sura kuu katika kitabu cha Mwanzo. kitabu cha Kutoka. Inaeleza kuhusu mwana-kondoo wa Pasaka, damu isiyo na hatia iliyomwagika kuleta ukombozi. Hii ni picha nzuri ya Yesu, utimilifu wa picha hii (1 Petro 1:18-19; Yohana 1:29, 36; 1 Wakorintho 5:7). Mwana-kondoo alipaswa kuwa mkamilifu na asiye na dosari, dume katika ujana wa maisha. Ilikufa kama badala ya watu siku ya 14 ya Nisani, karibu 3 alasiri (siku na wakati kamili Yesu alikufa msalabani). Kisha damu hiyo ilipakwa kwenye mwimo wa nyumba za

wale walioamini. Kifo cha mwana-kondoo hakikutoa isipokuwa kilikubaliwa kibinafsi na kutumiwa. Wale waliokuwa ndani walikuwa salama kutokana na hukumu. Damu kwenye miimo ya mlango, juu ya fremu, na kingo (ambapo mwana-kondoo aliuawa) ilikuwa katika umbo la msalaba. Ndani walikula nyama ya mwana-kondoo (lishe kutoka kwa Kristo).

Malaika wa mauti alipoiona ile damu alipita juu, maana ilikuwa ni picha kwamba kifo kilikuwa tayari kimekuja. Mbadala alikufa mahali pa watu wenye hatia. Hivyo “walikombolewa” kwa damu ya mwana-kondoo. Mungu alinunua tena kwa bei ya thamani isiyo na kikomo ambayo hapo awali ilikuwa Yake kwa uumbaji. Katika siku za mwanzo za nchi hii waanzilishi mara nyingi waliangamizwa na moto mkubwa wa nyika ambao ungefagia katika maili tambarare kuvuka na kuharibu kila kitu na kila mtu katika njia yake. Kutoka kwa Wahindi walijifunza kwamba walipogundua moto kama huo ulikuwa unakaribia walipaswa kuchoma nyasi zote karibu na nyumba yao. Hivyo wakati moto mkuu ulipotokea wakiwa salama kwa sababu, kama Wahindi walivyosema, “Mahali ambapo moto umekuwa moto hauwezi kuja.” Hiyo ni kweli kuhusu hukumu ya Mungu. Tunapomkubali Yesu kama Mwokozi wetu tunakuwa salama milele kutokana na hukumu yoyote ya Mungu (Warumi 8:1).

CHACHU Kwa sababu hapakuwa na wakati wa kuacha mkate uinuke, walipika mkate upesi bila chachu na kuula. Chachu inatumika kama picha ya dhambi katika Biblia (Mathayo 16:6, 11-12; 1 Wakorintho 5:6-8; Wagalatia 5:9). Kwa karne nyingi Wayahudi wamesherehekea ukombozi huu kutoka Misri kwa kunywa maji ya zabibu (picha ya damu ya mwana-kondoo) na kula matzo (mkate usiyotiwa chachu). Huu ulikuwa ukumbusho wa ukombozi mkuu wa Mungu kwao, muujiza mkuu katika Agano la Kale. Mwanzo 1 hadi Kutoka 11 inaelekeza kwenye hili na kutoka Kutoka 13 hadi mwisho wa Malaki Agano la Kale linatazama nyuma kwenye tukio hili kama kielelezo cha kazi ya Mungu kwa watu wake.

Katika Agano Jipya Yesu anachukua maji haya kutoka kwa zabibu na damu isiyotiwa chachu na kusema kwamba haimanishi tena ukombozi wa kimwili bali kwa ajili ya ukombozi wa kiroho hutengeneza dhambi na Shetani. Yesu anafundisha kwamba utimizo halisi wa haya ulikuwa katika mwili na damu yake mwenyewe, na kwamba tunapaswa sasa kusherehekea hii kama Meza ya Bwana, ukumbusho wa ukombozi mkuu zaidi wa Mungu (Marko 14:22-24).

HEMA Kifaa kingine kikuu cha kufundishia katika kitabu cha Kutoka ni Hema. Pia, inaonyesha yote kuhusu Yesu.

MUHTASARI WA KUTOKA

I. HITAJI LA MWANADAMU LA UKOMBOZI - UTUMWA 1-6

- A. Utumwa huko Misri 1
- B. Kuzaliwa kwa Mwokozi (Musa) 2
- C. Wito wa Mwokozi (Musa) 3-6

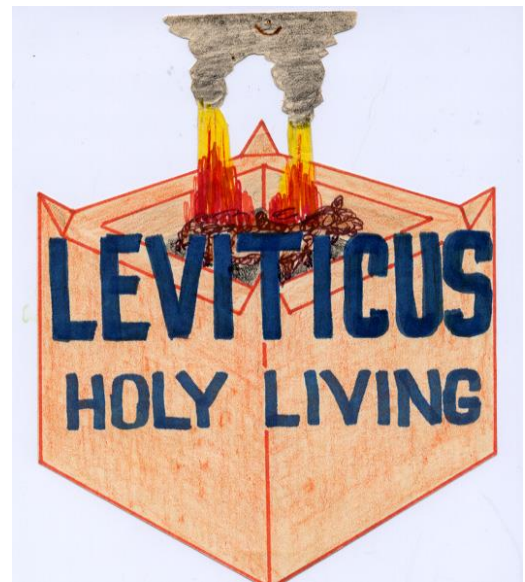
II. UTOAJI WA MUNGU WA UKOMBOZI - WOKOVU 7-18

- A. Hukumu ya Kutokuamini (Mapigo 10) 7-10
- B. Bei ya Ukombozi (Pasaka) 11-12
- C. Ukombozi wa Waliokombolewa (Kupitia Bahari ya Shamu) 13-15
- D. Safari ya Waliokombolewa (mpaka Mlima Sinai) 16-18

III. MATOKEO YA WAUMINI KUTOKA UKOMBOZI - UTAKASO 19-40

- A. Maisha ya Waliokombolewa (Sheria na Sherehe) 19-24
- B. Ibada ya waliokombolewa (Hema la kukutania) 25-31, 35-40
- D. Kushindwa kwa Waliokombolewa (Ndama wa Dhahabu) 32-34

WALAWI : MTAKATIFU KUISHI

kwa

KICHWA: Kigiriki “Kuhusu Walawi”

MWANDISHI: Musa

TAREHE YA KUANDIKWA: 1444 KK

MAHALI PA KUANDIKWA: Mlima Sinai

MUDA ULIOFANYIKA: Majuma machache mwaka wa 1444 KK

WAPOKEAJI: Wayahudi, hasa Walawi

FUNGU MUHIMU: *Nanyi mtakuwa watakatifu kwangu kuwa mimi, BWANA, ni mtakatifu, nami nimewatenga ninyi na mataifa, ili kuwa wangu. Law. 20:26*

MANENO MUHIMU: Mtakatifu/Takasa (131x); Sadaka (300x); Safi/najisi (200x); Upatanisho (36x)

KUSUDI: Kufundisha Israeli jinsi ya kuishi maisha matakafu, lakini kuwafundisha Walawi jinsi ya kutumikia.

MANDHARI: Watu watakatifu wanaomwabudu Mungu mtakatifu katika roho ya utakatifu.

Hakuna anayependa kusoma kitabu cha sheria na kanuni. Isipokuwa mtu ana sababu maalum, haipendezi sana kusoma. Hiyo inaweza kuwa hivyo katika kusoma Mambo ya Walawi pia. Kuisoma ni kama kusoma kanuni, kanuni za ujenzi na sheria za jiji lako la karibu. Je, sauti ya kuisimua? Mwanzo ni usomaji mzuri, na Kutoka huanza kwa kuisimua, lakini tunapofika kwenye Mambo ya Walawi mara nyingi tunajisumbua na hatumalizi kusoma Biblia. Ni aibu iliyoje. Sheria hazifurahishi usomaji, lakini tungekuwa wapi bila wao?

MWANZO, KUTOKA NA WALAWI Mwanzo inaonyesha tatizo: mwanadamu ni mwenye dhambi na hiyo inamtenganisha na Mungu. Kutoka huonyesha suluhisho: Mungu hutoa ukombozi kwa damu isiyo na hatia inayomwagwa kwa niaba yake. Kisha nini? Ikiwa Biblia iliisha baada ya Kutoka 12 tunganidhani, na kwa usahihi, kwamba wokovu ulikuwa mwisho wa mambo. Tunamkubali Yesu kuwa Mwokozi wetu na hilo ndilo pekee lililopo. Hata hivyo Biblia haiishii hapo. KUNA MENGI zaidi, nayo ni kuishi maisha matakafu kwa ajili ya Mungu. Baada ya mwanadamu kuona hitaji lake (Mwanzo) na kukubali utoaji wa Mungu (Kutoka) basi ataishi maisha matakafu kwa Mungu (Mambo ya Walawi). Tunapaswa kumwabudu na kumtumikia Mungu katika kila jambo tinalofanya. Sehemu nyingine ya Biblia inatoa maagizo ya jinsi ya kufanya hivyo. Mambo ya Walawi yaliwafundisha Wayahudi waliokombolewa jinsi ya kuishi maisha matakafu ya huduma ya kimungu.

SADAKA Mfumo wa dhabihu wa Agano la Kale ulikuwa ukumbusho wa Mungu kwamba dhambi ilipaswa kulipwa kwa kumwagika kwa damu isiyo na hatia. Hii ni kweli kuhusu kukubalika mara moja kwa wote kwa wokovu (kutumia damu ya Mwana-Kondoo) na kisha hitaji la kila siku la kutakaswa kutoka kwa matendo ya dhambi baada ya wokovu (dhabihu). Dhabihu hizo pia zilifanana Yesu kwa kuwa hawakuwa na hatia na wakamilifu. Ukweli mmoja muhimu wa kuzingatia: hapakuwa na utoaji wa msamaha kwa dhambi ya kukusudia, kujua, na kukusudia. Dhabihu zilikuwa kwa ajili ya dhambi za ujinga tu. Mungu angesamehe dhambi nyingine, lakini kwa rehema zake tu. Leo tumehakikishiwa msamaha (1 Yohana 1:9).

UKUHANI Kuhani alikuwa mpatanishi wa Mungu na mwanadamu (picha nyingine ya Yesu). Mavazi na rangi zake zote zilifundisha juu ya Yesu, kama vile Hema la kukutania. Wajibu na kazi za makuhani zimefafanuliwa kwa kina katika Mambo ya Walawi.

SIKU YA Upatanisho Siku ya Upatanisho, Kutoka 16, ndiyo sura kuu katika kitabu. “Upatanisho” maana yake ni kufunika, kuondoa, kuondoa. Siku hii dhambi za taifa zilisamehewa na Mungu. Mbuzi wawili walichukuliwa, mmoja aliuawa na damu yake ikakusanywa. Damu nyingine ilichukuliwa ndani ya Patakatifu pa Patakatifu na kuhani mkuu, akiwa na kamba kwenye kifundo cha mguu wake ili waweze kumtoa nje ikiwa Mungu hakukubali dhabihu na kumpiga akafa. Tunapoingia katika uwepo wa Mungu tunaingia tukiwa na uhakika kwamba atatusikia na kutukubali kwa sababu ya kile Yesu alichofanya pale msalabani (Waebrania 10:19). Damu iliyobaki ilinyunyizwa juu ya mbuzi wa pili, ambaye alipelekwa nyikani. Huyu 'mbuzi wa Azazeli' alifananisha dhambi zinazobebwa.

SHERIA, SHERIA NA SHERIA NYINGI ZAIDI Kitabu cha Mambo ya Walawi kimejaa kila aina ya sheria ili kutawala mahusiano ya watu wao kwa wao na Mungu. Kanuni za ngono, adhabu ya kifo, usafi (maswala ya usafi na afya), na sheria zingine zote ni kwa faida ya watu wenyewe. Sheria ni kwa ajili ya ulinzi na raha yao, si kufanya maisha kuwa magumu zaidi na kuondoa 'furaha.'

Karamu za kila juma na za mwaka pia zilikuwa sehemu ya njia ya Mungu ya kufundisha kweli zake kwa watu wake. Zote zinaonyesha jinsi ilivyo muhimu kuishi maisha matakatifu, yaliyojitolea kwa kumtii Mungu. Sisi leo tunaishi chini ya neema, si sheria, lakini Mungu bado anahitaji utakatifu na utii kutoka kwa watu wake.

MUHTASARI WA WALAWI

I. NJIA YA KWENDA KWA MUNGU: SADAKA TAKATIFU (Makuhani) 1-10

- A. Dhabihu za Hiari (Zilizoteketezwa, Nafaka, Amani) 1-3
- B. Dhabihu za Lazima (Dhambi, Hatia) 4-7
- C. Ukuhani 8-10

II. TEMBEA NA MUNGU: HUDUMA TAKATIFU (Sikukuu) 11-27

- A. Utakatifu wa Kibinafsi (Sheria za Usafi) 11-15
- B. Utakatifu wa Kitaifa 16-20
- C. Utakatifu wa Kikuhani 21-23
- D. Utakatifu wa Wakati Ujao 24-27

NAMBA : TEMBEA KWA IMANI

TITLE: Kutoka kwa Sensa (mwanzo na mwisho wa bk.)

MWANDISHI: Musa

TAREHE YA KUANDIKWA: Karibu 1405 KK

MAHALI PA KUANDIKWA: Moabu

MUDA ULIOHUSIKA: miaka 39 (1440-1405)

WAPOKEAJI: Wayahudi

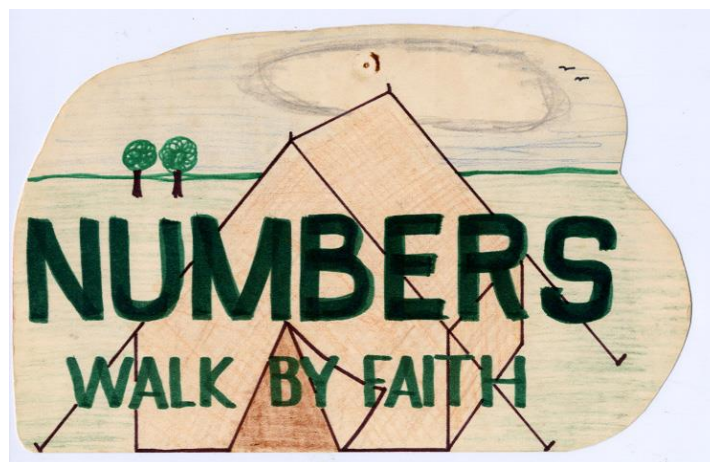
MSTARI MUHIMU: *Hesabu 10:29 Musa akamwambia Hobabu, mwana wa Reueli,*

Mmidiani, mkwewe Musa, Sisi tunatoka kwenda mahali pale alipopanena Bwana, nitawapa ninyi. Njoo pamoja nasi, nasi tutakutendea mema, kwa maana BWANA ameahidi mambo mema kwa Israeli."

NENO MUHIMU: "Nyika" (mara 45)

KUSUDI: Kuandika kile kilichotokea Wayahudi walipoondoka Mlima Sinai na jinsi walivyokufa jangwani kwa sababu ya kutoamini kwao.

MANDHARI: Uaminifu wa Mungu licha ya kutokuwa na imani kwa mwanadamu. Mwanadamu anapaswa kutembea kwa imani.

Mara nyingi sana Agano la Kale linatazamwa kama historia tu -- rundo la hadithi za zamani ambazo hazina umuhimu kwa leo. Hiyo si kweli. Mungu aliweka Agano la Kale kama sehemu ya Biblia yetu leo kwa sababu ni ya thamani sana kwa njia nyingi. Kwa jambo moja, hadithi zote za kihistoria zinahusiana na leo na zinatufundisha somo. Paulo mwenyewe alisema kwamba matukio katika Kutoka na Hesabu yameandikwa kama mifano kwa sisi leo kujifunza kutoka (1 Wakorintho 10:1-12). Tukikosa somo tunalazimika kufanya kosa lile lile sisi wenyewe.

I. MUNGU NI MWAMINIFU (Kizazi cha Kale) (Hesabu 1-12) Hesabu huanza na sensa ya watu. Kusudi ni kuongeza jeshi la watu wa kupigana,. kwa maana vita vinakuja. Mwanzo inaonyesha dhambi ya mwanadamu na kutojiweza (hawezi kupigana na dhambi). Kutoka hufunua Mungu akipigania mwanadamu kutoa ukombozi (hatuwezi kufikia wokovu wetu wenyewe). Mambo ya Walawi yanafundisha jinsi ya kuishi maisha matakatifu (maandalizi ya mapambano). Nambari zinaonyesha vita vimeanza. Tuko kwenye vita na dhambi. Tunapaswa kuendelea kama katika "Askari Wakristo Wanaoendelea."

Mungu aliwapa watu wajibu (Hesabu 2-4). Mungu amepangwa. Kila mmoja wa watu wa Mungu amepewa mgawo, na wasipofanya wajibu wao wengine wanateseka pia.

Kisha watu wanatakaswa (Hesabu 5) na kuwekwa wakfu (Hesabu 6 - 10), tayari kuondoka. Hata hivyo wakiwa njiani kuelekea Nchi ya Ahadi wanaanza kulalamika tena (Hesabu 11-12). Mungu alichukia (Zaburi 95:10-11). Je, mtu angewezaje kulalamika alipookolewa kutoka utumwani na kupewa afya, chakula na nyumba ya ahadi? Tunayo bora zaidi, jinsi Mungu lazima achukie tunapolalamika! Hiyo inaonyesha tu ukosefu wa shukrani, ubinafsi, ubinafsi na dhambi!

II. MWANADAMU SI MWAMINIFU (Kifo cha Kizazi cha Kale) (Hesabu 13-20:13) Sasa linakuja jaribu kubwa – mwamini Mungu kuwapa nchi aliyoahidi. Kuogopa kwao majitu (ambao kwa hakika si wakubwa kuliko Mungu) kunawazuia wasimtumaini Mungu na kuingia katika nchi. Je, ni 'majitu' gani katika maisha yako yanayokuzuia kumwamini na kumtii Mungu? Je, wao ni wakubwa kuliko Mungu?

Wayahudi waliogopa, hawakutii, wakaasi, wakajaribu kuwaua Musa na Haruni, na wakachagua viongozi wapya wa kuwarudisha katika nchi. Kwa kuchukizwa kwake, Mungu alisema hawataweza kuingia katika nchi. Kwa kweli, ilikuwa tu rehema ya Mungu kwa kusihi kwa Musa ambayo ilimzuia asiharibu taifa zima. Ilibidi wajiulize bila malengo mpaka watu wazima wote (wale zaidi ya 40) waliotoka Misri walikufa na watoto wakakua. Kisha Mungu angewapa nafasi ya kujiamulia wenyewe. Ilikuwa ni upotevu wa miaka 40 na mamilioni ya maisha, yote kwa sababu ya kutotii!

Musa mwenyewe hakufaulu zaidi. Tatizo la muda mrefu la hasira liliishia kwa yeye tena kutenda kwa hasira (sura ya 20) na pia kutoweza kuingia katika Nchi ya Ahadi. Hasira isiyodhibitiwa huleta matokeo mabaya, kama maisha ya Musa yanavyoonyesha.

III. HUTOA KWA KUTOAMINIFU KWA MWANADAMU (Kizazi Kipya) (Hesabu 20:14-36) Licha ya kushindwa kwa mwanadamu daima, Mungu alibaki mwaminifu. Aliwalinda Wayahudi kutoka kwa Edomu, Aradi, Shioni na Ogu (Hesabu 20-21). Aliwalinda na hatari isiyojulikana (Balaamu - Hesabu 22-26). Baada ya sensa nyingine kutayarisha kizazi kipya kwa zamu yao ya vita (Hesabu 26) na maelekezo ya jinsi ya kugawanya nchi (Hesabu 26, 31-34) Yoshua anapandishwa cheo na kuwa uongozi, akichukua nafasi ya Musa (Hesabu 27). Musa atakuwa na baadhi ya mahubiri ya mwisho kwa kizazi hiki kipya, akipitia yale ambayo yametokea kwa wa kwanza na kuwapa changamoto wasifanye makosa yale yale. Hicho ndicho kitabu cha Kumbukumbu la Torati.

MUHTASARI WA NAMBA

I. MUNGU NI MWAMINIFU (Kizazi cha Kale) 1-12

A. Kungoja Sinai 1-10:10

1. Watu waliohesabiwa 1
2. Watu Walipiga Kambi 2-4
3. Watu Kusafishwa 5
4. Watu waliowekwa wakfu 6-10:10

B. Kutembea hadi Kadesh- Barnea 10:11-12

1. Watu Walisafiri 10:11-11
2. Watu Walilalamika 11-12

II. MWANADAMU SI MWAMINIFU (Kifo cha Kizazi cha Kale) 13-20:13

Wanatangatanga huko Kadesh- Barnea

A. Kutomtii Mungu (Wapelelezi 12) 13-14

B. Nidhamu kutoka kwa Mungu (Kora, Musa dhambi) 15-20:13

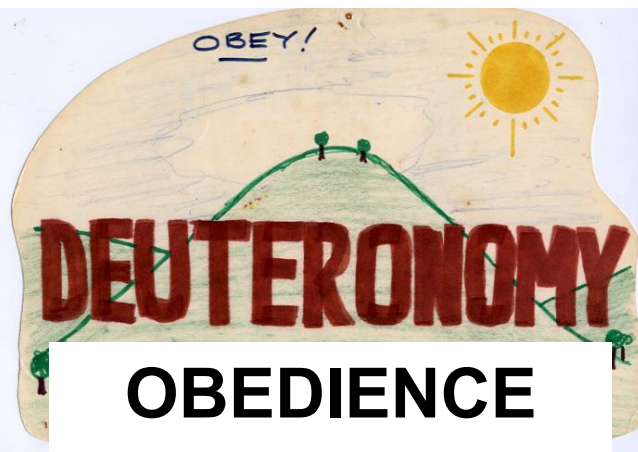
III. MUNGU ANATOA KUTOAMINIFU KWA MWANADAMU (Kizazi Kipya) 20:14-36

A. Kutembea kwa Moabu (Haruni, Wayahudi Wanakufa) 20:14-21

B. Kungoja huko Moabu 22-36

1. Balaamu Anaasi 22-24
2. Israeli Inaasi 25
3. Israeli Imehesabiwa, Ilielekezwa 26-30
4. Mashariki ya Yordani 31-33
5. Magharibi mwa Yordani 34-36

KUMBUKUMBU L UTII

TITLE: "Sheria ya Pili" (Kigiriki)

MWANDISHI: Musa (1:1-6)

TAREHE YA KUANDIKWA: Karibu 1405 KK

MAHALI PA KUANDIKWA: Moabu

MUDA ULIOHUSISHWA: Miezi 2 mwaka wa 1405 KK

WAPOKEAJI: Israeli

FUNGU MUHIMU: *Kumbukumbu la Torati 10:12-13 BHN - Basi sasa, Ee Israeli, Bwana, Mungu wako, anataka nini kwako, ila kumcha BWANA, Mungu wako, na kwenda katika njia zake zote, na kumpenda, na kumtumikia Bwana, Mungu wako. kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote, na kuzishika amri na sheria za BWANA, ninazokuamuru leo kwa faida yako mwenyewe?*

MANENO MUHIMU: "Sikia" (mara 50); "Fanya, Weka, Angalia" (mara 177); "Upendo" (mara 21)

KUSUDI: Kizazi cha zamani kimepita. Musa atakufa hivi karibuni. Anaagiza kizazi kipya kukumbuka uaminifu wa Mungu na kujifunza kutokana na kushindwa huko nyuma ili wamtii Mungu kwa upendo.

MANDHARI: Mtii Mungu kwa kuchochewa na upendo kwa sababu ya uaminifu wake hapo awali.

Ni kitabu gani unachokipenda zaidi katika Biblia? Kwa kawaida tunachagua Zaburi, Mithali, Yohana, Waefeso, Ufunuo au vitabu vingine kama hivyo. Kama ungemuuliza Yesu, hata hivyo, unaweza kuwa umepata jibu tofauti kabisa. Huenda alisema "Kumbukumbu la Torati!" Baada ya yote, Alijua sehemu kubwa zake kwa moyo. Alipojaribiwa na Shetani alinukuu kutoka katika kitabu cha Kumbukumbu la Torati -- mara tatu! Ni lini mara ya mwisho ulinukuu Kumbukumbu la Torati kupata ushindi dhidi ya majaribu?

MANENO YA MWISHO YA MUSA Kwa sababu ya dhambi zake za hasira na kutotii, Musa hawezi kuingia katika nchi ya ahadi pamoja na Wayahudi wengine. Kabla ya kufa na wao kuingia katika nchi chini ya Yoshua, Mungu anampa Musa nafasi ya kutoa mfululizo wa hotuba kwa watu. Kimsingi anawaambia kwamba, kwa sababu Mungu amekuwa mwaminifu kwao sikuzote (hata wakati hawakuwa waaminifu kwake), Wayahudi wanapaswa kumtii kwa upendo. Historia inaweza kuwa mwalimu mkuu, mwenye hekima nyingi ya kushiriki, ikiwa tu tutasikiliza na kujifunza. Hivyo ndivyo Musa alitaka kizazi hiki kifanye. Aliwatia moyo wajifunze kutokana na makosa ya wazazi wao na kumtii Mungu. Sheria za Mungu ni kwa manufaa yetu wenyewe. Ni kama ishara zinazoonyesha migodi kwenye uwanja wa migodi. Mungu anajua kinachoweza kuharibu na kuharibu, na anawaonya watu wake kuepuka mambo haya.

Ingawa utii ni kwa manufaa yetu wenyewe na huleta baraka badala ya maafa, Musa anataka watu watii kwa sababu ya kumpenda Mungu (Kumbukumbu la Torati 6:5). Kwa mtoto kusema anawapenda wazazi wake ni jambo moja, kuonyesha hilo kwa utii ni jambo jingine kabisa. Ndivyo ilivyo kwa watoto wa Mungu.

Musa anapitia sheria ambayo Mungu alitoa kwenye Mlima Sinai, kwa kuwa kizazi hiki kimekuwa kikiishi katika kutomtii Mungu kwa miaka 39 iliyopita. Watu wanakubali kushika sheria na kumtii Mungu kwa upendo. Wanataka kujifunza kutoka kwa wakati uliopita na sio kufanya makosa sawa wenyewe.

Musa pia anatoa sheria mpya zinazoshughulikia hali na hali ambazo zimetokea, ambazo hazijashughulikiwa na sheria zingine. Yeye sio tu anawaambia nini cha kufanya lakini kwa nini wafanye. Kisha Mungu anamchukua Musa hadi mbinguni pamoja naye. Shetani alijaribu kuuchukua mwili wake (Yuda 9) lakini Mikaeli aliuficha. Labda Shetani angewaacha Wayahudi waupate na

kuabudu mwili wa Musa badala ya Mungu wa Musa. Musa anamtokea Yesu wakati wa Kugeuzwa Sura katika mwili wake wa ufufuo, na hivyo ndivyo tutakavyomwona tutakapoungana naye mbinguni.

Vipi kuhusu utii wako kwa Mungu? Je, unajifunza kutokana na makosa yako ya awali na ya wengine? Je, unatii kwa upendo? Adamu na Hawa hawakutii sikuzote. Habili alifanya. Kaini hakufanya hivyo. Nuhu alifanya. Ibrahimu, Isaka na Yakobo walifanya na hawakufanya. Joseph alifanya. Wayahudi hawakufanya hivyo. Haruni hakufanya hivyo. Miriam hakufanya hivyo. Yoshua na Kalebu walifanya hivyo. Mungu atasema nini kuhusu maisha yako? Ni juu yako sasa. Fanya utii unaotokana na upendo kuwa lengo kuu la wewe kuishi na huwezi kwenda vibaya!

MUHTASARI WA KUMBUKUMBU LA TORATI

I. KUANGALIA NYUMA (Kutotii Zamani) 1-4

- A. Mapitio ya Safari 1-3
- B. Matumizi ya Kiroho 4

II. KUANGALIA WAKATI ULIOPO (Utiifu uliopo) 5-26

- A. Kupitia Sheria ya Mungu 5-7
- B. Umuhimu wa Utiifu 8-11
- C. Sheria za Sherehe 12-16
- D. Sheria za Kiraia 17-20
- E. Sheria za Kijamii 21-26

III. KUTAZAMA MBELE (Utii Ulioahidiwa Katika Wakati Ujao) 27-34

- A. Ahadi ya Kushika Agano 27-30
- B. Kwaheri na Kifo cha Musa 31-34

MPANGO NA KUSUDI LA SHERIA

Tunazungumza juu ya "Sheria" sana, lakini tunamaanisha nini kwa hiyo? Mungu alipofanyika kuwa Mfalme wa Wayahudi kwa kuwakomboa kutoka katika utumwa wa Misri na kuwafanya wake, ndipo alipoweka agano nao kuhusu wajibu wake kwao na kwao kwake. Hivi ndivyo kila mfalme katika kila nchi aliendesha serikali yake. Mungu alitoa ahadi zake bila masharti ya kuwajali watu, na aliweka utaratibu wa kazi kwa ajili yao ili kumtumikia (Kutoka 19:5-6). Wayahudi waliwajibika kutii sheria kwa vile walivyomfuata Mungu (Kutoka 19:1). Haikuwa njia ya kupata wokovu, lakini iliwaonyesha hitaji lao la wokovu kwa sababu hawakuweza kushika viwango vya juu vya Mungu (Wagalatia 3:24). Hawakuweza kamwe kuweka sehemu yao katika agano hili na imefutuliwa mbali na agano jipya la neema (Yeremia 31:31-34; Waebrania 8:8-13). Kanuni za sheria alizopewa Musa zilitia ndani amri (Kutoka 20:1-17), kanuni zilizohusu maisha ya kijamii ya Waisraeli (Kutoka 21-23), na zile zilizoongoza ibada ya Israeli (Kutoka 25-31). Hii ilijumuisha Hema, chombo kikuu cha kufundishia cha Mungu ili kuwaonyesha watu wake kuhusu Masihi ajaye. Ukuhani, mfumo wa dhabihu na sikukuu na siku takatifu pia zilipaswa kuelekeza kwa Yule ambaye angekuja na kutimiza mfumo huu wote unaohitajika. Msamaha kwa damu isiyo na hatia iliyomwagika ulikuwa moyo wa mfumo, ukielekeza kwa Masihi ajaye (Mwanzo 3:15). Kanuni za kiraia na serikali na kanuni za afya na usafi pia zilijumuishwa.

Mfumo huu wa Musa, pamoja na Amri Kumi kama njia ya maisha, ulifikia mwisho kwa kifo cha Kristo (Yohana 1:17; Warumi 10:4). Watu wa Mungu walipaswa kuhifadhi na kujifunza sheria ya Bwana (Kumbukumbu la Torati 4:2; 6:6-7), kuheshimu jina Lake (Kumbukumbu la Torati 8:6; 10:12), kuwa na shukrani na kushukuru (Kumbukumbu la Torati 8:10), na kutii, wapende, na kumtumikia Mungu mkombozi wao (Kumbukumbu la Torati 10:14-16; 6:4-5; 11:1, 13-14).

PASAKA YA KWANZA

Kondoo wanatajwa mara nyingi zaidi kuliko mnyama mwingine yeyote katika bibilia - karibu mara 750. Hili ni jambo la kawaida kwa vile Wayahudi walikuwa wachungaji wa kutangatanga, kazi iliyofaa sana kwa nyanda kavu za Palestina. Kondoo walitumiwa kwa chakula (maziwa, jibini, siagi na kondoo) na nguo (pamba, ngozi). Kwa asili kondoo hawana msaada na hutegemea mchungaji kwa maji, malisho, mwongozo na ulinzi. Mara nyingi hutumika kama mfano wa jinsi Mungu anavyotutunza (Yohana 10:1-18; Zaburi 23).

'MWANA-KONDOO WA MUNGU' Basi, si kwa bahati kwamba jina la kwanza la ufafanuzi lililotumiwa kwa Yesu lilikuwa ni MWANA-KONDOO. Ilifanyika wakati Alipojitokeza hadharani kwa mara ya kwanza katika huduma Yake. Hakuonekana kama Mfalme, Bwana au hata Mungu, ingawa alikuwa vitu hivi vyote. Alionekana kama "Mwana-Kondoo wa Mungu" (Yohana 1:29, 36). Hivyo ndivyo Yohana alimwita Yesu alipokuja mahali Yohana alipokuwa akibatiza. Kwa nini 'kondoo'? Kwa sababu hiyo inamwelezea Yeye na kwa nini Alikuwa. Hakika, Aliitwa Yesu, Mwokozi na Kristo/Masihi, lakini yote haya yanarejelea kile alichofanya kama Mwana-Kondoo wa Mungu. Yesu maana yake ni 'kuokoa,' Mwokozi maana yake ni 'mkombozi,' na Kristo/Masihi inarejelea 'kupakwa' kwake kwa ajili ya kifo. Kwa kumwita 'Mwana-Kondoo wa Mungu' watu wote wangeelewa kwamba Yeye ndiye aliyekuja kulipa dhambi za wote. Wangejuaje hili? Kwa sababu walijua yote kuhusu Mwana-Kondoo wa Pasaka.

SADAKA ZA WANYAMA Adamu na Hawa walipofanya dhambi, damu isiyo na hatia ilipaswa kumwagwa ili kufunika dhambi yao. Ilikuwa ni Mungu Mwenyewe (Mungu Mwana, Nafsi ya Pili ya Utatu, ndiye anayeonekana kwa mwanadamu katika Agano la Kale na Jipya). Picha hii ya kufunika dhambi kwa damu isiyo na hatia iliendelea kupitia kwa Able, Nuhu, Ayubu, Ibrahimu, Isaka, Yakobo na Yusufu.

Hili linaonekana wazi wakati Ibrahimu alipomchukua Isaka kumtoa kwa Mungu kama dhabihu (Mwanzo 22:7-8). Mungu alitoa kondoo mume afe mahali pa Isaka, kama mbadala. Mwamba huu ulifanyika mahali ambapo hekalu lilijengwa, na damu ilimwagika kila mwaka juu ya Yom Kippur (Siku ya Upatanisho) kufunika dhambi za mataifa. Ilikuwa ni katika mlima huu ambapo Yesu alisulubishwa na kufa. Hatimaye Yesu alikuwa mbadala wa Ibrahimu badala ya Isaka, kwa hiyo hakulazimika kumuua mwanawe. Mungu, hata hivyo, hakuwa na Mbadala mwingine, kwa kuwa Yesu ndiye pekee ambaye angeweza kulipia dhambi zetu, kwa hiyo Yesu mwenyewe alikufa pale kama mbadala wetu. Ulinganisho huo ni mzuri na wa kuvutia.

MWANA-KONDOO WA PASAKA Picha kamili na ya kina zaidi ya jambo hili, ingawa, imetolewa katika Kutoka 12. Wayahudi walikuwa katika utumwa na utumwa katika Misri na, baada ya mwaka wa mapigo, Mungu alikuwa karibu kuwakomboa kwa kuua wazaliwa wa kwanza katika nchi yote. Misri. Hata hivyo, tatizo lilikuwa kwamba mzaliwa wa kwanza wa Kiyahudi alistahili kifo kama mzaliwa wa kwanza wa Misri, labda zaidi kwa sababu aliwajibika zaidi kwa Mungu. Mungu angewezaje kupuuza dhambi zao? Kama Mungu mwenye haki na mtakatifu, hangeweza. Alichoweza kufanya, hata hivyo, ni kutoa kibandala. Mwana-kondoo wa Pasaka alikuwa kibandala, picha ya Mbadala mkuu ambaye siku moja angekufa kwa ajili ya dhambi zetu zote.

Damu ya wanyama 'ilifunika' dhambi tu. Damu ya Yesu pekee ndiyo iliyoiondoa. Itakuwa kama kuwa na doa la juisi ya zabibu kwenye zulia zuri jeupe. Bila njia yoyote ya kusafisha zulia, ulichoweza kufanya ni kuweka zulia la kutupa juu yake na 'kulifunika'. Kisha siku moja mtu anajitokeza na kiondoa madoa ambacho kitaondoa doa. Ragi ya kutupa haihitajiki tena. Sadaka za wanyama ni kama zulia la kutupa. Damu ya Yesu ndiyo pekee inayosafisha dhambi

MWANA-KONDOO ALIYECHAGULIWA (Kutoka 12:3, 5b) Wana-kondoo walikuwa wasio na hatia, wapole, wapole, wanyama wasio na uwezo, picha ya Yesu akiwa mwanadamu. Mwana-kondoo

alipaswa kuwa asiye na dosari (Yesu mkamilifu, asiye na doa) na dume (nguvu na nguvu za Yesu). Ilibidi iwe na umri wa mwaka 1 (katika ujana wa maisha).

MWANA-KONDOO ALIUAWA (Kutoka 12:6a) Mwana-kondoo akiwa hai hakufanya lolote jema. Ilibidi kufa. Ilibidi damu imwagike. Uhai mkamilifu wa Yesu hutuhukumu tu, na kuonyesha kwamba tunaweza kuishi maisha makamilifu. Ni kifo chake pekee ndicho kinachotuokoa.

Mtu anayemiliki mwana-kondoo angeweka mikono yake juu ya kichwa cha mnyama na kuungama dhambi zake, hivyo kumfanya mwana-kondoo kuwajibika kwa ajili ya dhambi hiyo. Hivyo mnyama alipaswa kufa, kwa maana dhambi huleta mauti. Aliuawa kwa kukatwa koo na damu kunaswa kwenye bakuli.

Mwana-kondoo wa kuwa badala ya Pasaka alichaguliwa na kuwekwa kando siku ya 10 Nisani ili kuhakikisha kuwa hakuwa na doa na bila dosari. Siku nne baadaye, siku ya 14 Nisani, ingekufa. Kwa karibu miaka 4 Yesu alihudumu hadharani, chini ya macho ya watu wote waliotazama, akionyesha kuwa alikuwa mkamilifu na asiye na dhambi. Kisha akafa siku ya 14 Nisani. Wote wawili walikufa saa 3 usiku - wakati huo huo siku moja. Yesu alikuwa utimilifu wa mwana-kondoo wa Pasaka.

Kuuu mwana-kondoo uliyemlea tangu kuzaliwa ilikuwa picha nzuri ya ubadhirifu na kifo ambacho dhambi huleta. Damu isiyo na hatia lazima imwagike ili kufunika hatia. Mfumo mzima wa dhabihu ulijengwa juu ya msingi huu. Ndani ya mwaka uliofuata Wayahudi wangekuwa wakimalizia Maskani, ambapo dhabihu zingeendelea hadi wakati wa Yesu. Hema la kukutania, ambalo wakati huo lilikuwa hekalu, lilibuniwa na Mungu ili kuonyesha kwamba lazima damu isiyo na hatia imwagwe ili kufunika dhambi.

DAMU YA MWANA-KONDOO ILITUMIKA (Kutoka 12:7) Mwana-kondoo aliye hai hangeweza kuokoa, wala mwana-kondoo hangeweza kuuawa. Ni pale tu damu ilipopakwa kibinafsi ndipo dhambi ilifunikwa. Ikiwa damu ilikuwa kwenye mlango, familia ilikuwa salama. Ikiwa hakukuwa na damu basi kifo kiliingia. Utaifa haujalishi, au elimu nzuri kiasi gani, au utajiri kiasi gani - ni damu pekee ndiyo ilikuwa muhimu.

“Pasipo kumwaga damu hakuna ondoleo la dhambi” (Waebrania 9:22). “Uhai wa mwili u katika hiyo damu” (Mambo ya Walawi 17:11). Matendo yetu mema ni kama “matambara machafu” (Isaya 64:6) au “lundo la samadi” (Wafilipi 3:8). Damu pekee ndiyo inayohesabika, kwa sababu inawakilisha maisha ya Yesu.

Damu hiyo ilipaswa kupakwa kwa njia ambayo ingeonekana hadharani. Iliwekwa kwenye mlango wa mbele na mtu anayehusika na nyumba hiyo. Hyssop ilitumika. Ilitumika katika mila ya utakaso na utakaso. Mwana-kondoo alichinjwa kwenye kizingiti cha mlango na damu kupakwa rangi juu na kando ya mlango. Kwa kweli hii iliunda msalaba, na damu ikiwa katika sehemu zile zile ambapo Yesu alimwaga damu msalabani: kichwa, mikono na miguu.

Baada ya damu hiyo kupakwa, watu walipaswa kuingia ndani ya nyumba, ‘kwa njia ya damu’ kana kwamba ni. Walipoingia ndani kulikuwa na damu juu, chini na pande zote mbili. Kisha walilazimika kukaa ndani usiku kucha ili wawe salama. Nje kulikuwa na kifo, ndani kulikuwa na uhai. Malaika wa mauti alipoona ile damu, “atapita” na hataacha kuleta kifo kwenye nyumba hiyo. Damu ilitosha. “Nikiona damu nitapita.” Ilikuwa ni ‘ishara’ - kwa malaika wa mauti, kwa majirani (waumini na makafiri pia), kwa malaika na kwa Shetani na majeshi yake. Ilikuwa ni ‘brand’ ya usalama. Damu ya Yesu ni usalama wetu, ‘ishara’ yetu ya uzima wa milele (Waefeso 1:7; 1 Yohana 1:7; 1 Petro 1:19; Mathayo 26:28; Waebrania 9:12; Ufunuo 1:5; Warumi 5; 8-9).

MWILI WA MWANA-KONDOO ULIWA (Kutoka 12:8-10, 46) Baada ya mwana-kondoo kufa damu ilipakwa, na mwili huo ulipaswa kutumiwa kwa njia yake pia. Mwili uliliwa. Mwana-kondoo hakufa ili kutazamwa tu bali atambuliwe kibinafsi kwa kumla. Hii ingewapa chakula na riziki kwa safari

inayokuja. Yesu alikufa kwa ajili ya dhambi zetu, lakini pia anatoa lishe na nguvu tunazohitaji ili kuendelea baada ya wokovu (Yohana 6:53-57). Wayahudi walipaswa kula mwana-kondoo usiku ule ule, hatuwezi kuahirisha kushiriki. Hakukuwa na kitu cha kubaki ili kisioze (mwili wa Yesu haukuoza). Ilipaswa kuliwa ikiwa imechomwa, si mbichi au kuchemshwa. Hii ilipaswa kuwa picha ya Yesu akikabilia na si kifo tu bali pia moto - hukumu ya kuzimu msalabani. Haingeweza kuliwa mbichi, ilibidi kupitia motoni. Ilibidi Yesu apatie kuzimu kwetu ili atukomoe. Haingeweza kuchemshwa kwa maji, kwa maana hapakuwa na maji ya kupunguza kiu ya Yesu. Hakuna mfupa uliipaswa kuvunjwa, jambo la kawaida la kula uboho ndani. Hii ilitabiriwa juu ya Yesu.

Hivyo mwana-kondoo alipaswa kuchaguliwa (Kutoka 12:5) kama Kristo alijitolea kufa kwa ajili ya dhambi zetu katika umilele uliopita (1 Petro 1:20). Inapaswa kuwekwa (Kutoka 12:5), picha ya Kristo maishani (Mathayo 3:17; 17:5). Kisha ilichinjwa (Kutoka 12:6), Kristo akatolewa dhabihu (1 Wakorintho 5:7). Kisha ikachomwa (Kutoka 12:8), picha ya mateso ya Kristo (Zaburi 88:7; 89:46). Kisha ilibidi kulishwa (Kutoka 12:5, 8) tunapomlisha Kristo, aliyeonyeshwa kwenye Meza ya Bwana (1 Wakorintho 5:8).

NDANI Wayahudi walipaswa kula wakiwa wamesimama, wamevaa, wakiwa wamevaa nguo za nje, viatu miguuni na fimbo kwa mkono mmoja. Hii ilikuwa ni ukumbusho kwamba Misri haikuwa makazi yao, hawakupaswa kukaa huko, walikuwa huko kwa muda na kupita tu. Hiyo lazima iwe njia yetu ya maisha katika ulimwengu huu pia.

MKATE ISIYO NA CHACHU Pamoja na mambo haya haya, hawakupaswa kuchukua muda kuacha mkate wao uinuke. Hakupaswi kuwa na chachu ndani yake. Chachu ni picha ya dhambi. Ni chachu (fangasi) ambayo hukua na kuoza. Itaharibu kundi zima isipokuwa kusimamishwa (kwa kupika). Dhambi iko hivyo (1 Wakorintho 5:6-8). Kwa siku 7 walipaswa kula mikate isiyotiwa chachu. Hii inawakilisha maisha na mwili usio na dhambi wa Yesu, na kwa nini tunapaswa kuhakikisha kuwa hakuna dhambi katika maisha yetu tunaposhiriki Meza ya Bwana (1 Wakorintho 11:23-32).

KIFO NJE Wale waliokuwa na damu kwenye mlango wao wakiwa ndani, wakiwa salama, wakila mwana-kondoo, wengine walikuwa wakikabili hukumu ya kifo ya Mungu. Hawakuwa salama. Katika siku za mwanzo za nchi hii wale waliokuwa wakivuka prairie walikuwa katika hatari ya moto usioweza kudhibitiwa kusafiri kwa kasi hadi pale walipo na zaidi. Wahindi waliwaonyesha njia ya kuwa salama. Walipoona moto unakuja wangewasha moto karibu na pale walipokuwa, kisha ukiunguza wenyewe wanahamia eneo hilo na mali zao. Hivyo moto mkuu ulipotokea kwa nguvu walikuwa salama. Kama Wahindi walivyosema, "Mahali ambapo moto umekuwa, moto hauwezi kuja." Tunapoingia kupitia damu, na kujiweka chini ya msalaba, tunakuwa katika eneo la Mungu la 'kuteketezwa'. Yesu alichukua hukumu yetu hivyo hatuna hatari ya kuwa chini ya hukumu (Warumi 8:1).

SADAKA NDANI YA AGANO LA KALE Wayahudi walipotoka Misri walikwenda Mlima Sinai. Hapo Mungu aliwapa kanuni nyingi kuhusu kutoa dhabihu: nani, lini, kwa nini, wapi na jinsi gani. Sehemu kubwa ya Kutoka na sehemu kubwa ya Mambo ya Walawi inashughulikia hili. Haya yote yalikuwa ni kufunika dhambi mpaka Mungu wa kuondoa madoa akaja. Kwa miaka 1400 picha hii iliendelea, kisha akaja Mwana-Kondoo wa Mungu.

YESU MWANA-KONDOO WA MUNGU Ilitabiriwa kwamba Masihi angekuwa Mwana-Kondoo wa Mungu (Isaya 53:7-8). Yohana alimtambua Yesu kama utimizo wa hili (Yohana 1:29, 36), kama vile Paulo (1 Wakorintho 5:7), Petro (1 Petro 1:19) na Filipo (Matendo 8:32).

KARAMA YA BWANA YABADILISHA PASAKA Yesu alipokuwa na Karamu ya Mwisho pamoja na wanafunzi wake, alichukua matzo ambayo yaliwakilisha Wayahudi waliokuwa wakitoka Misri na kusema kwamba sasa inatumika kwa mwili wake. "Twaeni, mle; huu ni mwili wangu" (Mathayo 26:26). Kikombe cha maji ya zabibu walichokunywa kilikuwa picha ya damu ya mwana-kondoo. Wayahudi walipotoka Misri na kuishi katika hema hawakuwa na nguzo za kupaka damu, kwa hiyo walitumia damu ya zabibu kama picha hiyo hiyo. Kwa kuinywa walikuwa wakijitambulisha kwa damu

ya mwana-kondoo, wakiipaka maishani mwao. Yesu alisema hii sasa ilikuwa ni picha ya damu yake. “Hii ndiyo damu yangu ya agano” (Mathayo 26:28). Hivyo Yesu alikuwa akisema kwamba Pasaka haitumiki tena kwa mwana-kondoo wa Kutoka 12 na ukombozi wa kimwili kutoka Misri, sasa ilifananiwa Mwana-Kondoo wa Mungu na ukombozi kutoka kwa dhambi na kifo.

Muujiza namba moja katika Agano la Kale ulikuwa ni Pasaka na ukombozi wa Bahari ya Shamu. Hii ilikuwa ni taswira ya kile ambacho kingefanywa na Yesu na kilikuwa kitovu cha Agano la Kale na historia ya Kiyahudi. Kusulubishwa na kufufuka kwa Yesu lilikuwa, bila shaka, tukio namba moja la Agano Jipya. Kwa kweli, lilikuwa tukio nambari moja katika historia ya wakati wote.

MWANA-KONDOO ALIINUKA Katika Agano la Kale, mwana-kondoo wa Pasaka alipokufa alibaki amekufa. Hata hivyo Mwanakondoo wa Mungu alipokufa, alifufuka!!! Hebu wazia mwana-kondoo aliyekufa, aliyepakwa damu na mwili ulioliwa, akirudi kuishi na kukimbia na kuruka huku na huko - si kwa mwili wa nyama bali na mwili mpya wa milele! Inashangaza, lakini ni kweli! Mwana-Kondoo angali anaishi leo, ndiyo maana tunamwabudu na kumsifu. Kufa kulipia dhambi zetu, kurudi kwenye uzima hutuhakikishia uzima wa milele.

MWANA-KONDOO LEO Mwana-Kondoo anaendelea kuishi leo, mbinguni. Kwa kweli, “Mwana-Kondoo” ni cheo alichopewa Yesu kote katika Ufunuo. Mara thelathini na tatu Anaitwa 'Mwana-Kondoo'! Kama mwana-kondoo, yuko katika nafasi ya utukufu na heshima kuu (Ufunuo 7:17). Anashiriki utukufu na neema sawa na Baba (Ufunuo 22:1, 3). Yeye ndiye kiongozi na mchungaji wa watakatifu wake (Ufunuo 7:17; 14:4). Malaika na waumini wanamwabudu Mwana-Kondoo (Ufunuo 5:6, 8, 12, 13; 15:3) wakiimba “Asthili Mwana-Kondoo, aliyechinjwa, kupokea uwezo na mali na hekima na nguvu na heshima na utukufu na sifa. ” 'Mwana-Kondoo' ni zaidi ya cheo, ni maelezo yake. Tunapomwona tutaona upole na usafi ambao ulichinjwa kwa ajili yetu. Alama za kusulubiwa zitakuwa juu Yake. Tutamwabudu, si kwa sababu ya nguvu zake kuu, bali kwa sababu ya kazi yake kwetu kama Mwana-Kondoo wa Mungu, aliyechukua dhambi za ulimwengu.

MWANA-KONDOO WAKATI UJAO Siku moja hivi karibuni Mwana-Kondoo atarudi kwa bibi-arusi Wake - sisi. Kisha sisi pamoja tutashiriki Karamu ya Arusi ya Mwana-Kondoo (Ufunuo 19:7, 9) wakati Dhiki ikiendelea duniani. Wengi wa wale wanaokuja kwenye wokovu wakati huu watauawa na watakusanyika kuzunguka kiti cha enzi wakimsifu Mwana-Kondoo mbinguni (Ufunuo 7:7-14; 13:8; 15:3).

Kisha Mwana-Kondoo, ambaye hukumu yote imekabidhiwa (Ufunuo 6:1, 16; 13:8), atakuja na kufanya vita dhidi ya yule joka (Shetani - Ufunuo 17:14; 12:11). Kurudi huku kutamaliza Dhiki (Ufunuo 14:1) kwa ushindi wa ajabu (Ufunuo 19:11-16). Hakuna atakayeepuka ghadhabu ya mwana-kondoo (Ufunuo 6:16). Mwana-Kondoo atarudi kama simba. Shetani na dhambi zitakapoondolewa, Mwana-Kondoo atatawala kwenye kiti cha enzi milele, pamoja na watu wote wanaomwabudu milele. Kwa kweli, “Mwana-Kondoo anastahili!”

SIKUKUU YA MKATE ISIYO NA CHACHU

Kuna hadithi ya kweli kuhusu jinsi ndoo iliyoibiwa ilianza vita na kumaliza kazi. Siku moja zamani askari mmoja alichukua ndoo ya kuvutia kutoka kwenye kisima cha umma, kwa ajili ya kujifurahisha tu. Ndoo hiyo ilipitishwa kutoka kwa mtu mmoja hadi mwingine hadi ikatolewa kwa Prince Henry wa Sardinia. Mzozo mkubwa ulifanywa juu yake, na kuishia katika vita vya kuirejesha. Prince Henry mwenyewe alikamatwa na kuwekwa gerezeni. Baba yake, mfalme, alitoa mnyororo wa dhahabu wenye urefu wa maili 7 ili kumrudisha. Ofa hiyo ilikataliwa kwa hasira. Mwana mfalme alikaa gerezeni kwa miaka 20 hadi akafa. Vita viliendelea hadi serikali nyingi za Ulaya zilipohusika. Maelfu ya maisha na mali nyingi zilipotea, na yote kwa sababu ya 'kitu kidogo' kama vile kuchukua ndoo! Ilikuwa ni kitu kidogo tu, lakini angalia matokeo.

Sasa fikiria kwa muda. Je, kuna kitu kama dhambi 'kidogo'? Labda machoni petu dhambi fulani ina matokeo mabaya zaidi na huleta hatia kubwa zaidi, na dhambi nyingine inaonekana kuwa ya manufaa na ya kufurahisha – lakini je, kweli kuna tofauti yoyote machoni pa Mungu? “Kwa maana mtu awaye yote atakayeishika sheria yote, ila akajikwaa katika neno moja, ana hatia ya kuivunja sheria yote” (Yakobo 2:10). Haonekani kama Mungu anadhani dhambi YOYOTE ni ndogo, sivyo?

DHAMBI NI DHAMBI 'Dhambi' maana yake ni 'kukosa alama.' “Kwa maana wote wamefanya dhambi (wamekosa alama) na kupungukiwa na utukufu wa Mungu” (Warumi 3:23). Lengo letu ni kuwa kama Yesu, tukiwa watakatifu kama Mungu. Haijalishi ikiwa tutakosa kwa inchi 1 au maili 1,000, bado tunakosa. Pasi haijakamilika katika soka ikiwa iko nje ya vidole, au yadi 20 juu ya kichwa cha mpokeaji. Dhambi zote ni dhambi. Kwa hakika, dhambi 'ndogo' inaweza kusemwa kuwa mbaya zaidi kuliko dhambi nyingine kwa sababu ni ya hila na hatari zaidi. Tunafaa zaidi kutenda dhambi 'ndogo', kama adui wetu ajuavyo. Ndiyo maana tunajaribiwa kwa njia hiyo mara nyingi zaidi. Mara nyingi tunawazoea sana hatutambui kuwa ni dhambi kweli. Kwa hakika, ushindi katika maisha ya Kikristo hauji sana kutokana na kushinda vita vikubwa kama vile vita vidogo, kwani kama vita vidogo dhidi ya dhambi vingeshindwa, kusingekuwa na vita yoyote kubwa. Vita vikubwa vinamaanisha dhambi imeruhusiwa kukua na haikushindwa wakati 'kidogo.' Njia pekee ya kushinda vita vikubwa ni kuanza kushinda baadhi ya 'madogo' yanayohusiana na eneo hilo la maisha, ndipo vita vikubwa vitashinda. Hivyo kuepuka dhambi 'ndogo' ni kweli muhimu sana kwa watu wa Mungu. Ni somo muhimu la kujifunza.

Kwa kweli, ni muhimu sana, ni somo la kwanza kabisa ambalo Mungu anawafundisha watu wake baada ya kuokoka (damu ya Pasaka mlangoni). Kweli ya kwanza anayowafundisha si maombi, kujua mapenzi ya Mungu, au karama za kiroho. Inahusu ukomo wa dhambi 'ndogo'. Mungu anatumia chachu kama kielezi cha jambo hilo, akifafanua jambo Lake.

SIKUKUU YA mikate Isiyotiwa Chachu Wakati wa giza Mungu alikuwa amemwambia Musa kuhusu kula mkate usiotiwa chachu (Kutoka 12:15-20). Musa alipitisha jambo hili kwa watu (Kutoka 13:3-10) na watu walitii maagizo ya Mungu (Kutoka 12:34, 39). Katika siku ya 10^{ya} mwezi mpya wa Nisani, walipaswa kuweka kando mwana-kondoo dume asiye na dosari mwenye umri wa mwaka mmoja na kisha tarehe 14^{wamchinja} na kumla baada ya kupaka damu kwenye miimo ya milango. Walipaswa kula mlo huo wakiwa wamesimama na tayari kuondoka Misri, kwa hiyo hapakuwa na wakati wa kuacha unga uinuke na kuuoka. Walipaswa kuchanganya unga na kwenda nao kupika njiani, lakini wasitie chachu yoyote ndani yake. Kwa siku 7 walipaswa kula mkate usiotiwa chachu, Nisani 14 hadi 21. Hiyo ilikuja kuitwa Sherehe ya Mikate Isiyo na Chachu.

CHACHU Kila kitu kilizingatia chachu - au ukosefu wake. Chachu ni mmea wa hadubini usioonekana kwa macho ambao huwekwa kwenye dutu inayoitwa chachu. Kwa kweli ni Kuvu ambayo inaweza kukaushwa kwa muda mrefu ambayo inakua hai inapogusana na unyevu na joto. Seli zitaongezeka kwa kasi kubwa. Wanga na sukari hubadilika kuwa gesi ya kaboni dioksidi na pombe. Hii husababisha unga 'kupanda' huku viputo vya hewa vilivyomo ndani yake vikipanuka. Utaratibu huu ungeendelea na kugeuza unga kuwa siki ikiwa chachu haikuuawa na halijoto ya juu kwa wakati ufao. Hapa ndipo kuoka kunapoingia. Joto huu seli zinazokua na kusimamisha uchachushaji (mtengano). Hivyo mkate usiotiwa chachu ni bapa, imara zaidi, hauna mapovu ya hewa. Kwa sababu hii chachu ni picha ya dhambi.

CHACHU = DHAMBI Hakuna kitu duniani kinachoharibika kama dhambi. Inaharibu chochote inachogusa isipokuwa kusimamishwa kwa kukiri na kusafishwa kwa damu ya Kristo. Chachu lazima iharibiwe kabla ya mkate kuliwa. Dhambi lazima iharibiwe kabla ya Mkristo kuwa kama Yesu. Paulo, katika 1Wakorintho 5:6-8, anatumia chachu kama picha ya dhambi. Anasema ni kidogo na imefichwa, lakini hukua na kuenea kuharibu kila kitu isipokuwa kusimamishwa.

Hivi majuzi mti mkubwa huko Colorado ulianguka chini na kishindo cha sauti. Ilikuwa ni zaidi ya miaka 400 na ilikuwa imeanza kukua wakati Columbus alipokuja Amerika. Ilikuwa imepigwa na umeme mara 14, ikasimama kupitia pepo, matetemeko ya ardhi, moto na dhoruba. Hata hivyo aliuawa na mbawakawa ambaye alitoboa chini ya gome na kutafuna nyuzi kuu za mti huo, kuumwa kidogo mara moja. Hivyo ndivyo dhambi inavyofanya kazi. Hiyo ndiyo picha za chachu.

Paulo anachukua mfano huu wa chachu hatua zaidi. Analinganisha chachu na Kristo, akimaanisha kutokuwa na dhambi kwa Kristo ili kuwa dhabihu yetu ya dhambi. Kama vile mkate usiotiwa chachu ulivyokuwa 'usio na dhambi' (usio chachu), vivyo hivyo Kristo mwenyewe hakuwa na dhambi. Mwana-Kondoo wa Mungu asiye na ila alikuwa pia Mkate wa Mungu usiotiwa chachu. Hivyo Yesu aliposema 'huu ni Mwili Wangu' kuhusu mkate, kwa hakika ulitumika kwa maana ulikuwa ni picha ya mwili wake usio na dhambi.

PASAKA KWA KARAMU YA BWANA Kila mwaka tangu alipokuwa na umri wa miaka 12, Yesu alienda Yerusalemu kwa ajili ya sherehe za Pasaka na Mikate Isiyotiwa Chachu. Matukio ya siku na saa zake za mwisho duniani yanahusu sikukuu hizi. Kwa hakika, Yesu alibadilisha maana ya maji kama damu ya mwana-kondoo wa Pasaka kuwa damu yake. Pia alibadilisha maana ya mkate usiotiwa chachu kutoka kuwa ukumbusho wa kukimbia kwao haraka kutoka Misri hadi kuwa ukumbusho wa Mwili wake usio na dhambi uliovunjwa kwa ajili yetu (Luka 22:14-22).

Paulo alipitisha umuhimu huu katika 1 Wakorintho (11:23-32). Aliongeza ulinganifu huo ili kuonyesha kwamba sisi pia lazima tusiwe na dhambi tunaposhiriki Meza ya Bwana. Kama mkate usiotiwa chachu, hatupaswi kuwa na dhambi tunayoshikilia maishani mwetu. Ni lazima niondoe chachu/dhambi yote maishani mwetu. Ikiwa sivyo, Mungu atatuadhibu ili kuiondoa. Ni ukinzani mkubwa kushiriki kile ambacho kinaashiria kazi ya Yesu kwa ajili yetu msalabani huku tukiwa bado tuna dhambi maishani mwetu.

Huko Mexico na maeneo ya kitropiki ya Amerika Kusini mtini unaoitwa 'Strangler' hukua kila mahali. Ni muuaji wa miti. Tini hii inaweza kuliwa tu na ng'ombe na ndege. Inanata sana ndege lazima asafishe mdomo wake kwenye mti ulio karibu baada ya kula. Mbegu ndogo zinaweza kushikamana na gome na kuota wakati wa mvua. Mizizi midogo huingia ndani ya moyo wa mti. Katika miaka michache hufunika mti ule uliokuwa mzuri na kuua.

Hivyo ndivyo dhambi ilivyo. Huanza kidogo na hukua hadi kila kitu kiharibiwe. Hiyo ndiyo picha ya chachu. Kwa nini usichukue muda sasa kuuchunguza moyo wako na maisha yako, ukimwomba Mungu akusaidie kutafuta na kung'oa dhambi 'ndogo' ambazo husababisha kushindwa sana katika maisha yako? Ungama kila mmoja na uombe ushindi wake juu yao. Uwe kama mkate usiotiwa chachu kwa ajili ya Bwana.

MASKANI

Hema la kukutania ni muundo muhimu zaidi kuwahi kujengwa na mwanadamu: wakati uliopita, wa sasa au ujao. Kwa miaka elfu moja huko nyuma, na elfu nyingine katika siku zijazo, uwepo wa Mungu ulikaa ndani yake (na Hekalu ambalo kwa kweli ni maskani ya kudumu). Nafasi zaidi imetolewa kwake na kazi yake kuliko somo lingine lolote katika Biblia - sura ndefu 50 (uumbaji wa ulimwengu wote na dunia umepewa sura 2 tu). Ili kuelewa mfumo wa dhabihu wa Kiyahudi, sikukuu, ukuhani, nk, mtu lazima aelewe hema. Sehemu bora zaidi kuhusu hema la kukutania, ingawa, ni taswira/aina nzuri zaidi ya wokovu na kamili zaidi, ya kina, na maisha ya Kikristo katika Maandiko. Yote inazungumza na kumtukiza Yesu kwa njia ambayo watoto na watu wazima wanaweza kuelewa. Kujifunza maskani hurahisisha zaidi kwa watoto kuelewa na kutumia kweli za Biblia kama vile wokovu, kazi ya Yesu msalabani, kuungama dhambi, utii, ushirika, sifa na kuabudu.

Yesu aliyefufuka alipotokea njiani kuelekea Damasko na kuzungumza na wanafunzi huko (na baadaye na wanafunzi wote katika chumba cha juu) aliwaonyesha yale ambayo Agano la Kale lilisema juu yake, akianza na maandishi ya Musa (Luka 24:27 . 44). Hapo awali alisema Musa aliandika juu yake (Yohana 5:39-40, 46). Mengi ya aliyosema yalikuwa yale tunayoita sasa 'aina.' Mfano ni tukio la Agano la Kale linalowakilisha tukio la Agano Jipya, mtu au ukweli. Ni kama kuona kivuli kabla ya kuona kitu halisi. Yona ni mfano wa Yesu (ufufuo baada ya siku 3 - Mathayo 12:39-40; Luka 11:29-30). Mwana-Kondoo wa Pasaka ni picha ya Yesu (Yohana 1:29-30; 1 Wakorintho 5:7). Nyoka wa shaba aliyeinuliwa ni mfano wa Yesu pale msalabani (Yohana 3:14-15). Kuna mifano mingi. Agano la Kale limejaa mifano na picha za yale ambayo yamekuzwa kikamilifu katika Agano Jipya (1 Wakorintho 10:1-6, 11; Warumi 15:4; Wakolosai 2:17). Kwa kweli, huwezi kuelewa kweli za kiroho (teolojia) za Agano Jipya bila kuelewa ukweli wa kimwili (matukio ya kihistoria) ya Agano la Kale. Hii ni kweli hasa kwa maskani. Ni alamu ya picha ya Mungu ya Mwanawe -- mamia ya picha za Yesu. Baadhi ni picha za karibu, picha nyingine za kikundi. Picha hizi hutembea na kuongea, kwa hivyo zinafanana zaidi na video za Yesu kabla ya kuzaliwa Kwake. Kuielewa hema kunaleta uhai na kazi ya Yesu kwa njia mpya na ya pekee, hasa kwa watoto. Lango kupitia uzio ni mfano kamili wa hii.

Kuzunguka nje ya maskani kulikuwa na uzio wa kitani nyeupe urefu wa 7'-6". Uzio huo uliwaweka watu mbali na Mungu. Nyeupe ilisimama kwa ajili ya usafi na ilikuwa ukumbusho wa utakatifu wa Mungu ambao mwanadamu hangeweza kuingia. Mungu alitoa njia ya kuingia, hata hivyo. Kulikuwa na lango moja ambalo mtu angeweza kuingia. Siku zote ilikuwa wazi, ikionyesha Yesu, njia ya kuelekea kwa Mungu kwa ajili yetu. Lango lilikuwa njia pekee, kwani Yesu ndiye njia pekee ya kwenda kwa Mungu (Yohana 14:6; Matendo 4:12). Pazia lililokuwa juu ya lango lilikuwa jekundu (linaloonyesha damu ya Yesu kwa sababu alikuwa mwanadamu), bluu (inaonyesha mbingu kwa sababu Yesu pia alikuwa Mungu), zambarau (mchanganyiko wa bluu na nyekundu, rangi ya kifalme, kwa sababu Yesu alikuwa Masihi Mfalme) na mweupe kwa sababu Yesu alikuwa mkamilifu na asiye na dhambi. Tunaweza tu kuja kwa Mungu kupitia Yesu (Yohana 3:15-16; 6:51; 7:37; 10:9; Warumi 10:13)

Samani ya kwanza kati ya 7 ilisimama ndani ya lango. Ilikuwa ni madhabahu kubwa ya shaba , 7'-6" kwa 7'-6" kwa 4'-6" kwenda juu (Kutoka 27:1-8; 38:1-7). Ilitengenezwa kwa mbao zilizotoka duniani na kufananisha ubinadamu wa Yesu. Shaba iliifunika, na shaba ilikuwa daima picha ya hukumu (Ufunuo 1:15, Yohana 3:14-15; Danieli, nk). Kama mwanadamu Yesu alichukua hukumu yetu (Yohana 3:14-15; 2 Wakorintho 5:21; Wagalatia 3:13). Kusudi la madhabahu lilikuwa kuweka moto (pia hukumu) ambao uliteketeza sadaka na dhabihu zilizotolewa kwa Mungu. Damu isiyoyana hatia ilibidi kumwagika

Mungu mtakatifu lazima ahukumu dhambi, na mtu alipoweka mikono yake juu ya mnyama asiye na hatia, hivyo kumtambulisha mnyama huyo na dhambi yake, mnyama huyo alipaswa kufa. Koo lake lilikatwa kando ya madhabahu na baada ya kutokwa na damu, mnyama huyo aliteketezwa kwa moto. Dhambi husababisha kifo na umilele kuzimu. Hivi ndivyo Yesu alipitia msalabani kwa ajili yetu. Ndiyo maana alisema "Mungu wangu, Mungu wangu, mbona umeniacha? Kwa sababu alichukua kifo chetu na jehanamu ya moto ya milele hatuna budi kufanya hivyo (Warumi 8:1). Dhambi zetu zimelipwa na kutoweka milele!

Lakini vipi kuhusu wanyama wasio na hatia waliokufa? Mafundisho ya Mungu kuanzia bustani ya Eden na kuendelea ni kwamba wanyama wasio na hatia lazima wafe ili kufunika dhambi kama picha ya kifo cha Yesu msalabani kwa ajili ya dhambi zetu. Ni Yesu Mwenyewe, kabla ya kuzaliwa kwake Eden, ndiye aliyewaua wanyama hao ili kuwafunika Adamu na Hawa, akijua walikuwa picha ya kile ambacho angefanya msalabani. Mamilioni ya wanyama wasio na hatia walikufa katika Agano la Kale, kuonyesha ubaya wa dhambi. Hazikuondoa dhambi, bali zilionyesha kimbele damu ya Yesu iliyomwagika msalabani ambayo inaondoa dhambi (Waebrania 9:22; 1 Petro 3:18; 2:24; Isaya 53:5-6; Mathayo 26:28; 2 Wakorintho. 5:21; 1 Yohana 1:7). Je, umemjia Mungu kwa njia ya madhabahu ya

sadaka, msalaba wa Yesu? Hakuna njia nyingine ya kuingia ila kwa sadaka ya damu isiyo na hatia - damu ya Yesu iliyomwagika kwa ajili yako. Hema la kukutania lilionyesha waziwazi umuhimu wa kuja kwa damu isiyo na hatia. Alipoingia ndani ya hema ya kukutania angeona wanyama, kuvuta moshi, kusikia vilio vya wanyama wanaokufa, kunusa moshi na nyama na nywele zinazoungua, kuhisi tope kati ya vidole vyao visivyo na viatu (vilivyotengenezwa kwa damu yote iliyomwagika chini) na hata kuonja nyama iliyochochwa hewani. Usisahau kwamba tunamjia Mungu vivyo hivyo leo!

Samani pekee katika ua wa nje zaidi ya madhabahu ya shaba ilikuwa **birika** . Madhabahu ilikuwa utakaso wa mara moja kwa wote wa wokovu kwa damu ya Yesu (Yohana 3:16). Birika linasimama kwa muda baada ya muda utakaso unaohitajika wa dhambi baada ya wokovu (1 Yohana 1:9). Wote wawili ni muhimu kumtumikia Mungu (1 Yohana 5:6; Tito 3:5). "Mwamba wa Zama," wimbo unaojulikana sana, unarejelea hii: "Mwamba wa Zama, uliopasua kwa ajili yangu, nijifiche kwako; na maji (birika) na damu (madhabahu), kutoka kwa ubavu wako uliojeruhiwa. ilitiririka (kusulubiwa, ambapo utakaso ulitolewa kwa ajili ya dhambi) uponyaji maradufu (dhambi zilizopita - wokovu/madhabahu ya shaba; dhambi zilizopo: maungamo/birika la ghadhabu).) na kunitakasa (utakaso wa kila siku katika birika tunapozidi kuwa kama Kristo).

"Birika" ni sawa na "lavatory" na inahusu mahali pa kuosha. Birika lilikuwa kwa ajili ya utakaso, kwa sababu makuhani walipaswa kuwa safi ili kumtumikia Mungu. Mungu ni Mungu safi (mtakatifu) na wale wanaomtumikia lazima wawe safi pia (Zaburi 24:3-4). Kumbuka kwamba birika ni la makuhani pekee. Wakristo wote leo ni makuhani (1 Petro 2:5-9). Ingawa waliwahi kuoshwa mwanzoni mwa huduma yao (wokovu) waliendelea kuwa wachafu katika utumishi wao kwa Mungu. Ardhi ilikuwa na matope, moto ulikuwa mchafu, damu ilikuwa kila mahali.

Jengo **la hema lenyewe** liliundwa kwa mbao za mbao (ubinadamu wa Yesu) zilizofunikwa kwa safu ya dhahabu (mungu wa Yesu). Mbao zilikuwa 15' kwa 2'-6" na takriban 4" nene. Yesu alikuwa mwanadamu katika maana kamili ya neno hilo (Yohana 1:1, 14; Waebrania 2:17, 14; 1 Timotheo 2:5; 1 Petro 2:22; Yohana 3:5; 2 Wakorintho 5:21). Mti wa Acacia ulikuwa na punje ngumu, haungeweza kuoza au kuoza, ulikuwa imara sana, na haukuwa na kasoro au kushindwa ndani yake. Inafananisha Yesu, pia wa ardhi (kama ilivyokuwa mbao), bila kasoro au kushindwa (Waebrania 4:15; 7:25; 1 Petro 2:22; 1 Yohana 3:5). Misingi ya fedha iliinua mbao. Fedha ilifananisha gharama ya ukombozi, bei iliyolipwa kwa wokovu.

Pazia nne zilifunikwa juu ya Maskani. Ya kwanza ilitengenezwa kwa kitani nyeupe (ukamilifu wa Yesu) na ilikuwa na makerubi yaliyotariziwa juu yake kwa rangi nyekundu, bluu na zambarau, rangi sawa na juu ya lango. Hawa walionyesha Yesu kama Mungu (nyekundu) mtu (bluu) katika mmoja, Mfalme wa Masihi (zambarau). Wakeribu walikuwa malaika waliolinda na kutangaza utakatifu wa Mungu. Makuhani walipotazama juu waliona udhihirisho huu mkubwa wa utukufu wa Mungu, mbawa na nguvu kila mahali! Ndiyo maana Zaburi nyingi zinarejelea usalama wa kuwa chini ya mbawa za Mungu (Zaburi 61:4, 7; 17:8; 57:1; 91:4; 36:7; n.k.).

Kilichofuata ni pazia la manyoya ya mbuzi. Mbuzi walitumiwa kwa sadaka za dhambi (Mambo ya Walawi 4:23, 27-28; 9:2-3; Hesabu 7:16; 15:24,27; 28:11, 15). Katika Siku ya Upatanisho mbuzi alitolewa kama mbuzi wa Azazeli (Mambo ya Walawi 16; Hesabu 28:11-15). Yesu alikuwa mbuzi wetu wa Azazeli, sadaka yetu ya dhambi kwa Mungu (Isaya 53:6, 10; Waebrania 9:14, 26, 28; 10:10, 14; 2 Wakorintho 5:21; Waefeso 5:2). Juu yake kulikuwa na kifuniko cha ngozi ya kondoo dume iliyotiwa rangi nyekundu. Kondoo huyo alitumiwa kama mbadala. Inaonyesha Kristo kama mbadala wetu (1 Petro 3:18; 2:21; 2 Wakorintho 5:21; Wagalatia 1:4; Isaya 53:6; Warumi 4:25; 5:8; Yohana. 3:16). Walitiwa rangi nyekundu kama picha ya damu ya Yesu (Isaya 1:18). Kristo, aliye badala yetu, alimwaga damu yake badala yetu (ngozi ya kondoo) kama sadaka ya dhambi kwa ajili yetu (nywele za mbuzi). Hii ndiyo sababu tunamtukuza (kitani chenye makerubi).

Juu ya mapazia haya 3 kulikuwa na ngozi ya mnyama. Wasomi wanakubali kwamba alikuwa mnyama wa aina ya manatee (muhuri, nyungu, dugong). Ilikuwa ni kifuniko kinene, kigumu (viatu vilitengenezwa kwa hii). Hii ilitoa ulinzi kwa yale ya ndani (kama Yesu anavyofanya kwa ajili yetu). Kutoka nje ya maskani haikuwa ya kuvutia, haikuwa tofauti na hema nyingine zilizoizunguka. Akiwa mwanadamu Yesu alionekana kama watu wengine wote (Isaya 53:2-3). Hakuweza kutofautishwa na wanafunzi wengine, ndiyo maana Yuda alilipwa ili kumwelekeza. Kwa nje, kwa sura, Yesu anaonekana sawa na kila mtu mwingine. Uzuri wake mkuu hauwezi kuonekana au kuthaminiwa kutoka nje, ni wale tu wanaoingia ndani (Yohana 1:10-13).

Mapazia juu ya mlango huu ni sawa na mapazia juu ya lango la kwanza. Ni nusu tu ya ukubwa, ingawa. Wengi huja kwa Yesu kwa ajili ya wokovu (madhabahu ya shaba) lakini ni wachache kati ya hao wanaoendelea kumtumikia Yesu kwa maisha yao na kuishi katika uwepo Wake siku baada ya siku. Wengi zaidi waliingia ndani ya hema ya kukutania kuliko kuingia ndani ya jengo la ndani mbele za Mungu.

Ndani ya jengo hilo kulikuwa na samani 5 zenye umbo la msalaba. Upande wa kushoto kulikuwa na **kinara cha taa** kinachotoa mwanga, kwa maana hapakuwa na mwanga wa asili ndani ya jengo hilo. Ilitengenezwa kwa dhahabu, ikionyesha Yesu kama Mungu ambaye alikuwa nuru ya ulimwengu. . Nuru inalinganishwa na giza, ambayo inawakilisha dhambi na uovu (Mithali 4:19; Yohana 3:19). Ulimwengu wa leo uko gizani (Warumi 1:22, 25). Mwanadamu, kama mende chini ya mwamba, anajaribu kujificha kutoka kwa nuru (Ufunuo 6:15-17). Nuru ni kubwa kuliko giza, ingawa. Nuru inaweza kuondoa giza, lakini giza haliwezi kuondoa nuru (Yohana 11:9).

kando ya kinara cha taa palikuwa na **meza iliyokuwa na mikate ya wonyesho** juu yake . Meza ilikuwa ya mbao na dhahabu (Yesu kama mwanadamu na Mungu) na ilishikilia mkate kwa ajili ya makuhani kulishwa. Kusudi la mikate ilikuwa ni makuhani kula, wakijilisha wenyewe mbele za Mungu (1 Samweli 21:6; Mambo ya Walawi 24:5-9). Hivyo ndivyo ushirika ulivyo -- kumlisha Yesu katika uwepo wake, pamoja na waamini/makuhani wengine (1 Wakorintho 10:16-17). Binafsi tunafanya hivi katika ibada ya faragha na ibada.

Ndani ya jengo la Tabenakulo kulikuwa, kimsingi, cubes tatu. Hii inasimamia Utatu wa Mungu wenye sehemu tatu. Mahali Patakatifu palikuwa na ukubwa wa cubes mbili na kisha pazia lilitenganisha na Patakatifu pa Patakatifu ambalo lilikuwa mchemraba kamili. Mbele ya pazia, katika Mahali Patakatifu, kulikuwa na **madhabahu ya dhahabu** ambayo uvumba uliteketewa juu yake. Siku moja kuhani mzee aliyeitwa Zakaria alikuwa akitumikia zamu yake katika hekalu huko Yerusalemu. Alichaguliwa kwa kura kutoa uvumba kwenye madhabahu ya dhahabu, fursa ya mara moja katika maisha (ikiwa itakupasa kuifanya hata kidogo)! Ilikuwa wiki ya kwanza ya Oktoba, 748 AUC (6 KK). Maisha yake yalibadilika kabisa kwa sababu ya kile kilichotokea huko. Unaweza kusoma kuhusu kukutana kwake na Gabrieli katika Luka 1.

Uvumba katika Biblia unatumika kuashiria maombi na ushirika na Mungu (Zaburi 142:2; 141:2; Luka 1:10; Ufunuo 5:8; 8:3-4; Ezra 9:5; Danieli 9:21). Hivi ndivyo Zakaria alikuwa akifanya wakati Gabrieli alipokuja kumwambia kwamba maombi yake yalikuwa yamejibiwa (Luka 1). Madhabahu ya dhahabu yenye moto kutoka kwa kazi ya Yesu msalabani inaonyesha madhabahu ni picha ya Yesu na maombi anayoomba yakipanda kwa Mungu. Yesu anatufanyia nini sasa mbinguni? Anatuomba (Waebrania 7:25; 8:1; Warumi 8:34). Aliwaomba wanafunzi wake alipokuwa duniani, na bado anawaomba wanafunzi wake leo (Luka 22:31-32). Yohana 17 ni mfano wa jinsi anavyotuomba.

Kabla hatujatenda dhambi, Yesu hutuomba. Ikiwa tunatenda dhambi hata hivyo, Yeye basi anakuwa wakili wetu (wakili) na kuwakilisha kesi yetu mbele za Mungu (1 Yohana 2:1). Anakuja kututetea wakati Shetani anapotaka Mungu atuwekee hukumu ya kifo baada ya sisi kufanya dhambi. Utetezi wake: dhambi zetu zililipwa kwenye madhabahu ya shaba.

Nyuma ya madhabahu ya kufukizia uvumba kuna **pazia** . Hii ni njia ya tatu kati ya njia tatu za kuingilia. Wanamwonyesha Yesu kama njia, ukweli na uzima (Yohana 14:6). Lango (#1) linamwonyesha Yesu kuwa NJIA ya kwenda kwa Mungu (si kwa matendo, familia, n.k. Waefeso 2:8-9; Wagalatia 2:16). Mlango (#2) unamwonyesha Yesu kama KWELI ya Mungu (hekima ya Yesu pekee inatosha, Yeye ndiye nuru na lishe yetu, Yohana 4:25). Pazia (#3) linaonyesha Yesu kama UZIMA wa Mungu (1 Yohana 1:1-2; Yohana 3). Pazia linawakilisha maisha ya Yesu, mwili wake.

Pazia la mraba 15' kwa 15' au pazia lilikuwa la kitani safi (usafi na haki ya Yesu). Ilikuwa imepambwa kwa nyuzi nyekundu, bluu na nyekundu katika muundo wa makerubi. Umuhimu huo ni sawa na ule wa pazia hapo juu - kuonyesha ukuu na uweza wa Mungu, ukuu wake na ukuu wake. Ufunguzi huu wa tatu ni wa saizi sawa na ufunguzi wa pili, lakini wakati ule ulikuwa wazi huu umefungwa, na kuweka kila mtu nje.

Kusudi la pazia hili ni kulinda utakatifu wa Mungu kwa kumweka mwanadamu mwenye dhambi mbali na uwepo wake, ili mwanadamu asiangamizwe mara moja. Pazia lilikuwa kuonyesha utangano wa mwanadamu na Mungu -- lakini haukuwa ukuta (kuahidi kwamba njia itakuwa wazi siku moja).

Kuhani Mkuu pekee ndiye angeweza kuingia **Patakatifu pa Patakatifu** , kupita pazia, na kisha mara moja tu kwa mwaka, Siku ya Upatanisho. Kisha ilimbidi aje na damu isiyo na hatia (Mambo ya Walawi 16:2; Waebrania 9:6-8), kumfikia Mungu ni kwa damu tu. Bado, angefungwa kamba kwenye kifundo cha mguu. Ikiwa dhabihu ilikuwa haikubaliki kwa Mungu alipigwa na kufa na angelala hapo na kuoza. Kamba ilitumika kumtoa nje. Mungu hakuwa mkatili, mtakatifu tu. Hakuna dhambi iliyoruhusiwa mbele zake, kama vile hakuna vijidudu vinavyoruhusiwa kwenye chumba cha upasuaji. Pazia linawakilisha nini? Hiyo ni rahisi, kwa sababu Waebrania 10:19-20 inatuambia kwa usahihi kwamba inafananisha mwili wa Yesu.

Hekalu alilojenga Sulemani, na Herode alijenga upya, lilikuwa sawa na tabenakulo kubwa zaidi. Pazia katika siku za Yesu lilikuwa na unene wa 30' mraba na 4" unene. Ilikuwa ni kazi nzuri ya usanii, iliyobuniwa maridadi, yenye rangi ya kisanii, ya kuvutia sana, na iliyopambwa kwa wingi. Ilikuwa mojawapo ya tapestries kuu zaidi za ulimwengu ulibadilishwa mara kwa mara ili usidhoofike.

Mara tu Yesu alipokufa mambo kadhaa yalikuwa yakitokea hekaluni. Kwa moja, mwana-kondoo wa Pasaka kwa taifa zima alikuwa akiuawa. Pia, kuhani alikuwa kwenye madhabahu ya kutoa sala za uvumba kwa Mungu. Mbele ya macho yake pazia kubwa lilipasuka kutoka juu hadi chini, lililozaliwa kwa mikono ya Mungu (Mathayo 27:46-52; Marko 15:34-38; Luka 23:44-46). Yesu alikuwa ametoka tu kusema "Imekwisha," akimaanisha kazi ya kupatanisha Mungu na mwanadamu. Kupasua pazia ilikuwa njia ya Mungu ya kusema, "Sasa hatuhitaji hii tena." Kama vile mwili wa Yesu ulivyopasuka, ndivyo pazia la hekalu lilivyokuwa. Katika Meza ya Bwana ' tunamega' mkate, tukikumbuka tukio hili hili. Pazia lilipasuka kutoka juu hadi chini, kuonyesha Mungu aliona dhabihu ya Yesu kuwa malipo ya kutosha kwa ajili ya dhambi za ulimwengu. Ilipasuliwa katikati ili iwe dhahiri kwa wote, kama Yesu alisulubiwa hadharani mbele ya wote. Ilichanika kabisa; kizuizi kiliondolewa, sio tu sehemu ya njia au kuruhusu kutazama ndani.

Tukio hili lilimaliza njia ya zamani, sheria, na kuanzisha mpya - neema (Waebrania 10:19-22). Sasa tunaweza kuja katika uwepo wa Mungu wakati wowote tunaotaka. Hatupaswi kusubiri mtu mmoja atuwakilishe, mara moja kwa mwaka, akiwa na kamba mguuni mwake. Kila wakati tunaposali tunafika mbele za Mungu kama vile kuhani huyo alivyofanya. Ufikiaji wetu ni kwa sababu ya kile Yesu alifanya msalabani. Ndivyo tunavyosema tunapoomba "katika jina la Yesu." Fursa yetu ya kupata ni kupitia Yesu. Hatuthamini maombi ya upendeleo ni nini, au nini maana ya kuomba "katika jina la Yesu". Tena tunaona kwamba yote tuliyo nayo yanatokana na kifo cha Yesu. Maisha yake yanatuhukumu, kwa kuwa yanaonyesha dhambi na kushindwa kwetu kwa kuwa hatuishi maisha makamilifu kama Yeye. Kifo chake kinafungua njia ya kuingia kwa Mungu kwa ajili yetu sisi sote. Mshukuru kwa hilo kila wakati unapoingia katika uwepo wake katika maombi!

Ndani ya Patakatifu pa Patakatifu palikuwa na sanduku la mbao lililoitwa **Sanduku la Agano** lenye Kiti cha Rehema juu yake. Inazungumza juu ya Yesu kama Mungu na mwanadamu (Yohana 1:1, 14). Ilitengenezwa kwa mbao (ubinadamu wa Yesu, Isaya 53:2); iliyofunikwa kwa dhahabu (uungu wa Yesu, Wakolosai 2:9). Kama sanduku la usalama na usalama, kile kilichobeba kilikuwa cha muhimu zaidi. Waebrania 9:1-5 inatoa kumbukumbu ya yaliyomo: mbao za torati, bakuli la dhahabu lililojaa mana, na fimbo ya Haruni iliyochipuka. Mojawapo ya majina hayo ni "Sanduku la Ushuhuda" kwa sababu kila moja ya haya yanatoa ushuhuda wa utakatifu wa Mungu na neema na dhambi ya mwanadamu na kutotii. Wanashuhudia kushindwa kwa mwanadamu na uaminifu wa Mungu.

Kiti **cha Rehema** kilitengenezwa kwa dhahabu thabiti iliyochongwa katika umbo la makerubi wawili wakitazama chini kwenye kifuniko kilichowashikilia. Nafasi kati ya makerubi hao ilikuwa mahali pa maana sana katika hema, kwa hakika mahali pa muhimu zaidi duniani, kwa kuwa hapo ndipo uwepo wa Mungu ulipokuwa (1 Samweli 4:4; 2 Samweli 6:2; 2 Wafalme 19:15; Zaburi. 80:1; 99:1). Kilikuwa kiti chake cha enzi (Ufunuo 11:19). Unaoitwa utukufu wa 'Shekina' (maana yake 'Uwepo' wa Mungu), hapa ndipo Mungu alipokuwa na kutoka ambapo alizungumza na mwanadamu (Hesabu 7:89; Kutoka 25:22).

Katika nyakati za Agano Jipya uwepo wa Mungu ulikuwa ndani ya Kristo, ambaye alikuwa Mungu. Alikaa duniani (Yohana 1:1-14) . Yesu aliitwa 'Imanueli' kumaanisha 'Mungu pamoja nasi' (Isaya 7:14; Mathayo 1:23).

Wakati damu ilimwagwa pale kwenye Siku ya Upatanisho (Yom Kippur, Mambo ya Walawi 17). Haruni alitoa mbuzi mmoja juu ya madhabahu ya kuteketezwa, na kukamata damu yake katika bakuli la dhahabu. Wengine walinyunyiziwa juu ya mbuzi wa pili ('mbuzi wa Azazeli') na wengine wakaletwa ndani ya Patakatifu pa Patakatifu na kuhani mkuu, akiwa amefungwa kamba kwenye kifundo cha mguu wake. Ikiwa sadaka ilikataliwa na Mungu kuhani aliuawa. Kisha damu ilinyunyizwa kwenye kiti cha rehema (Mambo ya Walawi 16:14). Hili lilifanyika mara saba (ukamilifu mtakatifu). Hakuna njia ambayo mwanadamu angeweza kuingia katika uwepo wa Mungu bila damu isiyo na hatia (Waebrania 9:22). Mwandishi wa Waebrania anasema Kristo (kwa mfano) alichukua damu yake kwa Mungu ili kutoa kama dhabihu ya mwisho kwa ajili ya dhambi zote (9:24-28). Dhabihu ya Kristo pale Kalvari ndiyo Siku ya Upatanisho ilielekeza. Alitimiza, haikuhitajika tena. Ndiyo maana pazia lilipasuliwa na Mungu, halikuhitajika tena.

Kila kitu katika hema ni picha ya dhabihu ya Yesu kwa ajili yetu (Waebrania 9:11-14). Hema, hasa kiti cha rehema, ndipo Mungu alipokutana na mwanadamu. Kifuniko kilichokuwa juu ya sanduku la agano kiliitwa "kiti cha rehema" kwa sababu ndivyo kilivyofanya. Imetumika mara 26 katika Agano la Kale na 4 katika Agano Jipya. Matumizi ya Agano Jipya ni muhimu sana: 1 Yohana 2:2; 4:10; Waebrania 9:5; Warumi 3:21-25. Neno lililotafsiriwa "kiti cha rehema" katika Agano la Kale hapa limetafsiriwa "upatanisho" au "upatanisho." Kihalisi hii ina maana ya "kufunika," kwa maana damu ya Yesu hufunika dhambi zetu, inayoonyeshwa na damu inayofunika kiti cha rehema katika hema. Ina maana alikidhi matakwa ya Mungu juu ya dhambi. Alilipa gharama ya hukumu juu ya dhambi ili tuweze kumkaribia Mungu kwa uhuru na wazi. Hiki ndicho kinachomfanya Kristo kuwa kiti chetu cha rehema (Waebrania 10:19-22).

Kila kitu kinategemea damu. Ndiyo maana Makerubi wanaonyeshwa pichani wakitazama chini kwenye damu. Wanapendezwa na kufunuliwa kwa kusudi la Mungu la ukombozi. Hawakuwahi kupata neema na ukombozi wao wenyewe, wanaiona tu ndani yetu. Kwa sababu ya kile kinachoonyesha kuhusu Mungu, wanavutiwa sana (1 Petro 1:11-12; 1 Wakorintho 4:9; Waefeso. 3:10). Wanastaajabishwa na Mungu kutuonea huruma – na hivyo ndivyo kiti cha "rehema" kinavyohusu! Inaonyesha wema wa Mungu aliopewa mwenye dhambi asiyestahili na asiyestahili.

Njia pekee ya kumkaribia Mungu ni kupitia damu ya Yesu. Kujaribu kuja mbele zake bila damu isiyo na hatia kulileta kifo na uharibifu wa papo hapo (watu 50,070 walikufa kwa sababu hii, 1 Samweli 6:19-21). Mbali na damu hakuna huruma, ila hukumu.

Mungu mwenyewe aliongoza mwendo wa Hema kutoka ndani ya wingu ambalo lilitoa ulinzi kutoka kwa jua wakati wa mchana na ambalo liliangaza na uwepo wa Mungu usiku. Wakati wingu liliposonga taifa zima la Kiyahudi, lililokuwa limepiga kambi kuzunguka Hema la Kukutania, lilifuata pia.

Kwa kufuata kielelezo kamili cha hema la kukutania, ambalo Mungu alimpa Musa, Wayahudi walijenga tabenakulo ya kudumu, inayoitwa **hekalu, huko Yerusalemu**. Daudi alipanga na Sulemani akaijenga. Ilikuwa ni moja ya maajabu ya ulimwengu wa kale! Hata hivyo, baada ya miaka 300, Nebukadneza na Wababiloni waliiharibu. Miaka sabini baadaye Ezra alirudi kutoka Babeli na kuongoza mpango wa kujenga upya hekalu. Kwa muda wa miaka 400 Wayahudi walitumia hii, kisha Herode akaikuza na kuipamba hadi ikawa moja ya maajabu ya ulimwengu tena. Baada ya chini ya miaka 100 iliharibiwa wakati Yerusalemu ilipotekwa na Rumi mwaka 70 BK. Wakati wa dhiki inayokuja kutakuwa na hekalu mahali pale pale panapotumiwa na Wayahudi hadi Mpinga Kristo atakapolitwaa na kujiweka mwenyewe kuabudiwa humo. Itaharibiwa wakati wa vita vya Har-Magedoni. Hekalu la Milenia huko litakuwa kiti cha enzi cha Mungu duniani kwa miaka 1,000 (Ezekieli 40-48).

Yesu alipokuja duniani alikuwa mahali ambapo Mungu na mwanadamu walikutana, ambapo Mungu alikaa kati ya wanadamu. Yohana 1:14 inasema Yesu "alifanyika mwili, akakaa kwetu." Biblia inasema alifanyika mwili na " kukaa " kati yetu. Yesu alikuwa maskani alipokuwa duniani. Yote yalielekeza Kwake na kumzungumzia Yeye, na Aliyatimiza alipokuwa duniani. Sawa na tabenakulo, maisha ya Yesu duniani yalikuwa ya muda, ya unyenyekevu, sura sahili, makao ya Mungu, na mahali pa kutoa dhabihu.

Leo Mungu hakai katika jengo lililojengwa na mwanadamu duniani. Makao yake yamo ndani ya mioyo ya wale wanaompenda na wamemkubali Yesu kama Mwokozi. SISI tu maskani yake ("makao") leo (1 Wakorintho 3:16-17; 6:19; 2 Wakorintho 6:16). Hivyo maskani inazungumza juu yetu pia! Sisi ni maskani yake, na sisi ni ukuhani wake wa kifalme (1 Pet. 2:5, 9-10). Tuna pendeleo kubwa kama nini la kumtumikia Mungu maishani mwetu!

Fikiria jinsi Mungu alivyotayarisha na kutunza hema, jinsi alivyoitumia kufunua utukufu wake, jinsi ilivyokuwa mahali alipokaa duniani kati ya wanadamu. Mungu hututayarisha na kutujali hata zaidi. Anatutumia leo kudhihirisha utukufu wake kwa wengine. Ni ndani yetu kwamba anaishi duniani. Hiyo ni baraka ya pekee kama nini kwetu leo!

UKUHANI

Unaposikia neno "kuhani" unafikiria nini? Je, ni mtu anayevaa nguo maalum na kutenda kama mjumbe wa Mungu na mwanadamu katika kundi la kidini? Ikiwa ndivyo, uko sahihi kabisa. Ingawa dini nyingi zina ukuhani, ile tunayojali ni ile ambayo Mungu alianzisha katika Biblia kwa ajili ya Israeli. Nyingine zote ni bandia za Shetani.

Mungu alichagua kabila la Lawi kuwa kabila la makuhani kwa sababu ya uaminifu wao kwa Mungu wakati wengine walikuwa wanatenda dhambi baada ya Musa kushuka kutoka Mlima Sinai na sheria kutoka kwa Mungu. Lawi alikuwa mwana wa Yakobo na Lea. Wazao wake ni Walawi kwa kuzaliwa. Walawi waliwasaidia makuhani kubeba sanduku na kutunza vitu vya Hema la kukutania na baadaye Hekalu. Walikuwa walinzi wa malango, walitoa muziki, walitayarisha dhabihu, walisafisha na kurekebisha kadiri ilivyohitajika, na wakawasha moto kwenye madhabahu. Wanaume wenye afya kati

ya umri wa miaka 25 na 50 walihudumiwa. Walianza huduma yao kwa tambiko la kuwekwa wakfu na kutakaswa, kisha wakahitaji utakaso wa kila mara kwenye birika ili kukaa safi ili waweze kutumika.

Walawi hawakuwa na ardhi bali walipewa miji minne katika eneo la kila kabila ili waweze kuishi kati yao na kuwahudumia watu. Walilipwa kwa zaka za watu na kwa kuweka sehemu za dhabihu kama ilivyoamriwa na Mungu. Walinakili, kufundisha na kutekeleza sheria na kuwasaidia makuhani kwa njia yoyote muhimu.

Makuhani walikuwa sehemu ndogo ya kabila la Lawi. Walikuwa wazao wa familia ya Haruni, ambaye alikuwa Mlawi. Wanawe walikuwa makuhani. Mwana mkubwa wa mwana mkubwa alikuwa kuhani mkuu. Haruni alikuwa Kuhani Mkuu wa kwanza. Kwa kweli Musa alikuwa chaguo la kwanza la Mungu lakini alikataa wakati hakuzungumza na Farao kwa niaba ya Mungu. Hata hivyo Haruni alifanya vibaya sana hata Musa akachukua hata hivyo akiwa bado Misri.

Wana wa Haruni walikuwa makuhani alipokuwa kuhani mkuu. Nadabu na Abihu hawakutii na hawakufuata maagizo ya Mungu, wakitumia moto wa 'ajabu' kwenye madhabahu. Matokeo yake, Mungu alichukua maisha yao. Ndugu zao Eleazari na Ithamari walichukua nafasi zao. Kuanzia hapo na kuendelea alikuwa mzaliwa wa kwanza wa mzaliwa wa kwanza na kuendelea. Ikiwa mwana alikuwa mlemavu au dhaifu kwa njia yoyote hapaswi kutumikia kama kuhani.

Makasisi walitumikia kuanzia umri wa miaka 30 hadi 50. Wachache zaidi ya 30 walionwa kuwa hawajakomaa vya kutosha kwa ajili ya daraka lililoletwa na pendeleo hilo. Wao pia waliishi katika majiji yaleyale ambayo Walawi waliishi ili wawe miongoni mwa watu wa kuwahudumia. Waliishi kwa zaka ya pesa na chakula kilichotolewa na watu.

Walipoanza kutumikia makuhani walioshwa kwenye mlango wa Hema au Hekalu. Mikono iliwekwa juu ya fahali ambaye alichinjwa na damu yake kunyunyiziwa kwenye pembe za madhabahu. Kuhani alikuwa amevaa nguo nyeupe kwa ajili ya usafi na kupakwa mafuta. Damu kutoka kwa ng'ombe ilipakwa kwenye sikio lao la kulia, mkono na mguu kama picha ya kujiweka wakfu kabisa kwa Bwana.

Ingawa mavazi ya makuhani yalikuwa meupe, Kuhani Mkuu alikuwa na rangi nyekundu, bluu na zambarau iliyofumwa ndani pia. Alivaa vazi maalum na efodi ambayo ilitumika katika nafasi yake kama mpatanishi kati ya Mungu na mwanadamu. Ndani yake ziliwekwa Urimu na Thumimu. Kuhani mkuu alikuwa mpatanishi, mpatanishi aliyemwakilisha Mungu kwa mwanadamu na mwanadamu kwa Mungu.

Makuhani wangetekeleza daraka hili kwa kufukiza uvumba kwenye madhabahu ya dhahabu, kama Zakaria alivyokuwa akifanya wakati malaika alipomwambia angemzaa Yohana Mbatizaji kwa mke wake. Walisafisha na kupunguza taa kwenye vinara vya taa, wakaweka mkate safi kwenye Jedwali la Mikate ya Wonyesho, wakawasha moto na kuondoa majivu kwenye Madhabahu ya Shaba. Zaidi ya hayo waliwakagua watu wasio safi, hasa wenye ukoma, na kuwatangaza kuwa safi ikiwa Mungu alikuwa amewaponya. Walifundisha watu sheria na wakafanya kazi kama mahakama kuu ya rufaa ikiwa kuna masuala ambayo Walawi hawakuweza kuyashughulikia.

Kama ilivyokuwa kwa kila kitu katika Hema la Kukutania na Hekalu, ukuhani, pia, ulikuwepo kufundisha juu ya Yesu. Yeye ni Kuhani wetu Mkuu (Waebrania 3:1; 4:14). Wakati Kuhani Mkuu wa Kiyahudi aliweka damu ya dhabihu kwenye Kiti cha Rehema, Yesu alilipa dhambi zetu kwa damu yake mwenyewe (1 Petro 1:18-19). Yesu ndiye Mpatanishi wetu, mpatanishi wetu, anayemwakilisha Mungu kwetu na sisi kwa Mungu (1 Timotheo 2:5-6; Waebrania 4:14-16).

Tunaweza kumshukuru Mungu kwa kutupa Kuhani Mkuu wa ajabu na mwenye rehema ambaye Yeye mwenyewe alifanyika dhabihu yetu kwa ajili ya dhambi. Yesu ndiye utimilifu wa mwisho wa ukuhani wa Agano la Kale.

Kwa hiyo ukuhani katika Agano la Kale humzungumzia Yesu kama Kuhani Mkuu. Kisha makuhani wanaotumikia chini yake ni akina nani? Sisi ni! Waumini wote ni makuhani (1 Petro 2:4-5). Kuanzia na Adamu kila mtu alikuwa kuhani wake mwenyewe na alitoa dhabihu kwa Mungu. Baadaye wadhifa huo ulikwenda kwa mkuu wa kila familia: Nuhu, Ibrahimu, n.k. Baada ya Mlima Sinai ni wanaume tu kutoka kabila la Lawi na familia ya Haruni waliweza kutumika kama makuhani. Sasa, katika wakati wa kanisa, kila mwamini aliyezaliwa mara ya pili ni kuhani machoni pa Mungu. Ni heshima kubwa na fursa iliyoje tuliyo nayo katika kumwakilisha Mungu kwa mwanadamu kwa maisha na ushuhuda wetu na katika kumwakilisha mwanadamu kwa Mungu kwa maombi na maombezi yetu.

Sisi, pia, tunakuwa makuhani kwa kuzaliwa - kuzaliwa upya katika familia ya Mungu. Tumetakaswa na kuwekwa wakfu, tumetengwa ili kutumika kama makuhani, katika wokovu. Tunajiweka safi kwa kuosha tukiwa wachafu kwa kuungama dhambi zetu (1 Yohana 1:9). Baada ya haya sisi pia tumevaa mavazi meupe tukionyesha usafi wetu mbele zake. Pia tumepakwa mafuta - Roho Mtakatifu. Badala ya damu kwenye sikio letu la kulia, mkono na chakula, tunafunikwa na damu ya Yesu.

Tunapatikana ili kumtumikia kama anavyohitaji. Tunamtumikia kwa kuhudumiana. Mungu anatuomba kubebeana mizigo (Wagalatia 6:2), kwa kuwatia moyo kihisia (Hesabu 6:22-27), kwa kuombeana kwa ukawaida (Wakolosai 1:3; 2 Wathesalonike 1:11), kwa kukabiliana kwa upendo. wale walio katika dhambi (Kutoka 32:25-29; 2 Mambo ya Nyakati 26:16-21; Wagalatia 6:1).

Wewe ni kuhani. Mimi ni kuhani. Ni pendeleo kubwa kama nini. Hatuhitaji kumkaribia Mungu kupitia mtu mwingine; tunaweza kwenda moja kwa moja sisi wenyewe, wakati wowote tunataka. Tunaweza kuzungumza na wengine kuhusu Yeye au kuzungumza Naye kuhusu wengine wakati wowote tunapochagua. Tunaweza kuja katika uwepo wake wakati wowote tunaotaka. Katika Agano la Kale ni Kuhani Mkuu pekee ndiye angeweza kuja mbele za Mungu, na kisha mara moja tu kwa mwaka na kwa hofu na kutetemeka. Tunaweza kuja katika uwepo wake wakati wowote tunaotaka kwa sababu Yesu alipasua pazia la kutenganisha kwa kazi yake msalabani. Makuhani wa Yesu - ni heshima na fursa iliyoje!

WOKOVU KABLA YA YESU KUJA

Swali mara nyingi huibuka kuhusu wale waliozaliwa kabla ya Yesu au wale ambao hawakuwahi kusikia habari zao leo. Je, wokovu unapatikana kwa ajili yao? Ikiwa ndivyo, jinsi gani? Kwanza tuwe na hakika kwamba wokovu unapatikana tu kupitia Yesu (Yohana 14:6; Matendo 4:12; 1 Timotheo 2:5). Hakuna njia nyingine, mtu, dini n.k ya kutufikisha mbinguni. Yesu pekee. Lakini vipi kuhusu wale ambao hawakuwahi kusikia habari zake?

Kila mtu anawajibika kwa Mungu, ikiwa amesikia jina la Yesu au la (Warumi 1:18-32; 3:23). Wote wanastahili kutengwa na Mungu milele (Warumi 6:23). Alilipa dhambi zao, ikiwa walisikia habari zake au la (Yohana 4:42; 1 Yohana 2:2). Wale wanaokataa malipo yake kwa ajili ya dhambi watastahimili ghadhabu ya Mungu milele juu ya dhambi kuzimu (Yohana 3:16, 36; Ufunuo 20:15).

Wokovu huja tu kwa kusikia habari njema ya Mungu ya msamaha (Warumi 10:13-14). Tunajua Mungu ni mwenye haki na hangefanya jambo lolote ambalo si la haki (Mwanzo 18:25; Warumi 2:11). Wote wanastahili kuzimu; hakuna anayestahili mbinguni, au hata nafasi mbinguni kupitia Yesu (Waefeso 2:1-9). Lakini Mungu anawezaje kumwajibisha mtu kwa kumkataa Yesu ikiwa hajapata kusikia habari zake?

WASIO NA AGANO LA KALE

Kwanza, hebu tuzungumze kuhusu wale wasiomjua Mungu kupitia Neno lake lililoandikwa katika Agano la Kale. Huenda hawajasikia kuhusu Mungu muumba wa Israeli, lakini wanajua kuna

Mungu kwa ajili ya dhamiri yao ndani inawaonyesha hilo wazi (Warumi 1:19, 32; 2:15; Mhubiri 3:11). Kila mtu ana kitu ndani yake kinachomwambia kuna Mungu. Ikiwa watajibu hilo au kukataa ni juu ya chaguo lao la hiari.

Zaidi ya hayo, Mungu amedhihirisha uwezo wake wa milele na asili yake ya kimungu kupitia asili na kile alichokiumba (Warumi 1:20). Kwa hiyo mwanadamu anawajibika kwa kile anachofanya kuhusu ufahamu huu wa msingi wa kuwepo kwa Mungu. Tuseme umepotea kwenye pango lenye giza kisha ukapata mshale mdogo uliowashwa unaoelekeza upande fulani. Je, ni kosa la nani ukishindwa kufuata mshale? Yako tu. Mungu ana mishale yake midogo ndani ya mioyo yetu na katika asili. Mwanadamu lazima awafuate tu.

Kwa hivyo ni nini msingi wa kile kinachohitajika kutokea kwa wokovu? Mtu lazima ajitoe mwenyewe yote aliyo nayo kwa yote ya Mungu ambayo anaelewa. Narudia. Mtu lazima ajitoe mwenyewe yote aliyo nayo kwa yote ya Mungu ambayo anaelewa. Hiyo ni kweli kwa mtoto, mtu mwenye ulemavu wa akili, au mtu anayejua tu kwamba kuna Mungu kupitia moyo wake na kupitia asili. Kadiri tunavyozidi kukomaa ndivyo tunavyopaswa kutoa, lakini hata mtoto anaweza kutoa moyo wake kwa Mungu. Na mtu haitaji kujua zaidi ya kwamba kuna Mungu wa kuukubali ukweli huo na kutafuta kujua zaidi na kumfuata Mungu huyo. Mtu yeyote anaweza kufanya hivyo, bila kujali kama hajawahi kusikia jina la Yesu au kusoma lolote la Agano la Kale.

Mungu anataka watu wote waokolewe (1 Timotheo 2:4; 2 Petro 3:9). Anawakaribisha wale wanaokubali mahitaji yao ya kiroho na kumtafuta (Ezekieli 34:11; Luka 19:10). Wakati mtu anakubali uhalisi wa huyu Mungu muumba na kutafuta kumjua vyema zaidi basi anakuwa amekubali yote ya Mungu ambayo Yeye anaelewa. Wakati fulani Mungu atajifunua zaidi Yake Mwenyewe kwa mtu huyo kupitia kwa mjumbe (Matendo 16:6-10), kupitia ufunuo wa ndani kwa namna ya ndoto isiyo ya kawaida, au kwa njia nyinginezo kama vile majina na maana za nyota kama alivyoziumba. . Ahadi ya Mungu bado ni kweli. “Nikitoka huko mkimtafuta Bwana, Mungu wenu, mtamwona, kama mkimtafuta kwa moyo wenu wote, na kwa roho yenu yote” (Kumbukumbu la Torati 4:29).

Wale wasiomgeukia hawafanyi hivyo kwa ujinga, kwani wote wanawajibika na kuwajibika kikamilifu (Warumi 1:19-20). Hata hivyo wasipomjibu wana hatia ya kumkataa (Warumi 1:21-23). Mwanadamu anaweza kukataa ukweli (Warumi 1:18) na kukataa kumheshimu Mungu (Warumi 1:21), kugeukia sanamu badala yake (Warumi 1:23). Wanaweza kupuuza kiwango cha Mungu cha haki, lakini bado wanawajibika kwa kufanya hivyo (Warumi 1:24-32). Sehemu kubwa ni kwamba mtu anapomkataa Mungu, Yeye humkataa (Warumi 1:24-32).

Usiruhusu kamwe kusemwa kwamba Mungu hana haki katika kufanya hivyo, ingawa (Warumi 2:1-16). Mungu ni zaidi ya haki. Anajidhihirisha kwa mwanadamu ndani (moyo/dhamiri) bila (asili) na anachopaswa kufanya mwanadamu ni kuukubali ukweli huo na moyoni mwake kumkiri Mungu aliyemuumba. Mungu anaweza au asimfunulie zaidi, lakini ikiwa ametoa kila kitu alichonacho ndani yake kwa Mungu wote anachoelewa, Mungu atamsamehe dhambi zake na kumpa wokovu. Haiwezi kuwa rahisi au haki zaidi kuliko hiyo.

HAO WANAO NA AGANO LA KALE

Lakini basi, vipi kuhusu wale ambao pia wana ufunuo wazi zaidi wa Mungu katika Agano la Kale, lakini waliishi kabla ya Yesu na walikuwa na unabii usio wazi juu ya ujio wake ujao? Kigezo chao cha wokovu kingekuwa kipi? Isingekuwa tofauti na yale tuliyokwisha kutaja, tukijitolea nafsi zao zote walizokuwa nazo kwa Mungu wote ambao walielewa. Ni kwamba tu wangemwelewa Mungu kwa uwazi zaidi kutokana na ufunuo Wake Mwenyewe katika Agano la Kale.

Unaona, msingi wa wokovu daima ni kifo cha Kristo. Hiyo ndiyo njia pekee ambayo Mungu anaweza kusamehe dhambi ya mtu yeyote, kwa sababu Yesu alilipa msalabani. Hakuna njia nyingine. Na hitaji la msamaha huo kutumika ni imani katika Mungu siku zote kutoka moyoni mwa mtu anayeomba msamaha. Kinachobadilika katika historia ya Biblia ni maudhui ya imani hiyo, kile ambacho Mungu amemfunulia mwanadamu. Kwa wale ambao hawana ufunuo ulioandikwa wa Mungu maudhui ya imani yao ni kwa Mungu muumba ambaye ni mkuu juu ya yote. Kwa wale waliomjua zaidi Yake maudhui yanaongezeka. Kwa mfano, Adamu alielewa kwamba damu isiyo na hatia ilipaswa kumwagwa ili kufunika aibu na hatia yake. Yeye na wazao wake walitoa dhabihu kama njia ya kuonyesha imani yao kwa Mungu ambaye angeondoa dhambi zao.

Sasa Mungu alipofunua Sheria kwa Musa na Wayahudi kwenye Mlima Sinai walipata ufunuo wa ndani zaidi, ulio wazi zaidi wa Mungu alikuwa nani na alitarajia nini. Imani yao kwa Mungu ilionyeshwa kwa kuishi kulingana na sheria na kanuni katika Kutoka na Mambo ya Walawi. Haikuwa kwamba kufanya mambo haya kulipata wokovu wao, kwa maana wokovu ni zawadi ya bure (Waefeso 2:8-9), lakini imani hiyo ya ndani inajionyesha kwa nje kwa kutaka kumfuata Mungu – “imani pasipo matendo imekufa” ya Yakobo. Yakobo 2:14-20). Wokovu haukuja kwa kuweka imani katika kile walichokifanya, bali kwa kuweka imani katika Mungu aliyewaambia wafanye. Kwa kweli sheria haikuweza kuleta wokovu, bila kujali jinsi ilivyotunzwa vizuri. Kusudi lake halikuwa njia ya kupata wokovu bali kumwonyesha mwanadamu dhambi yake na kutowezekana kuwa mkamilifu machoni pa Mungu (Wagalatia 3:14-24). Leo imani yetu haionyeshwi kwa kumwamini Mungu kama inavyoonekana katika Sheria yake, leo tuko chini ya neema na tumaini letu kwa Mungu wetu mwenye neema atupe wokovu wa bure (Waefeso 2:8-9).

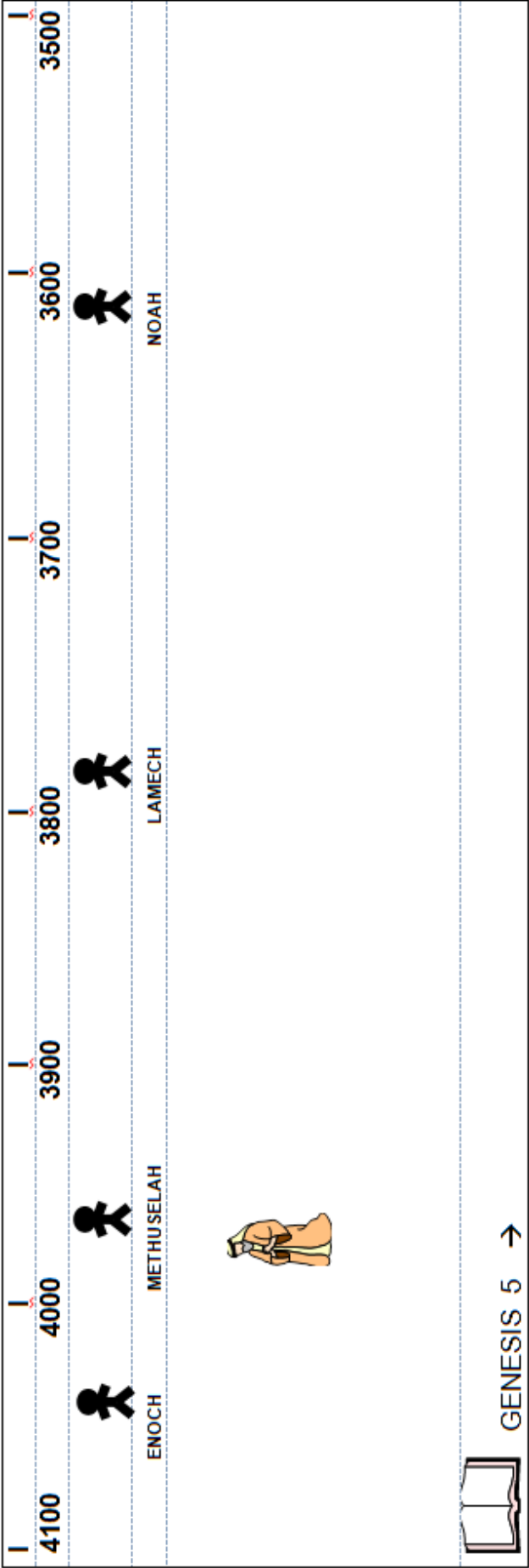
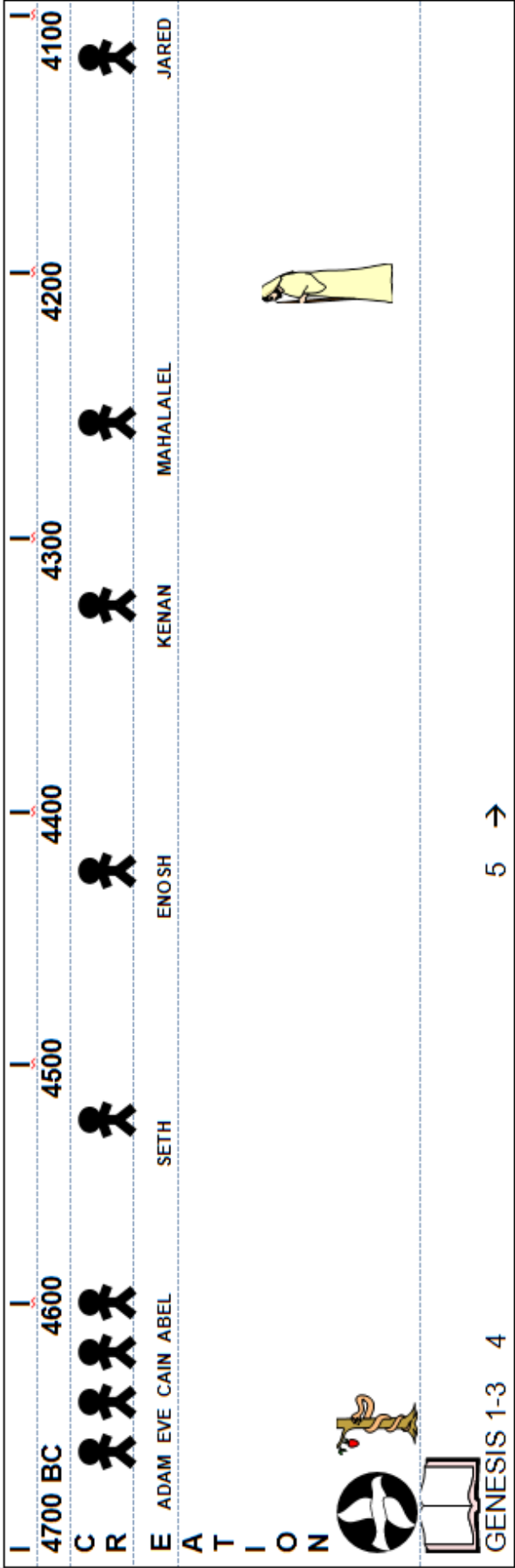
Wale walio na Agano la Kale walikuwa na ukweli ule ule uliofunuliwa kwao kama tulivyofunuliwa katika Agano Jipya. Moyo wa mwanadamu ni mwovu na mpotovu (Yeremia 17:9) na hata matendo yetu ya haki ni machafu machoni pa Mungu (Isaya 64:6). Kwa sababu Mungu ni mtakatifu lazima ajitenge na mwanadamu mwenye dhambi. Mwanadamu hawezi kumfikia Mungu, ni Mungu pekee ndiye anayeweza kuanzisha mawasiliano kwa kumfikia mwanadamu (Isaya 59:1-2). Anafikia chini ili kufunua kwamba njia kati ya Mungu na mwanadamu inaweza tu kufunguliwa kwa kumwaga damu isiyo na hatia (Mambo ya Walawi 17:11). Damu ya wanyama haiwezi kulipia dhambi, lakini dhabihu ya Masihi asiye na dhambi ya Mungu-mtu inaweza kulipia (Isaya 53:1-12).

Kwa hiyo imani katika utoaji na Masihi ajaye ilikuwa kiungo muhimu katika maudhui ya imani kwa wale waliokuwa na Agano la Kale. Hawakujua jina lake la kidunia lingekuwa 'Yesu,' lakini hilo halikuwa suala. Kuweka imani katika Masihi huyu ajaye lilikuwa jambo kuu. Mungu angetoa kwa ajili ya dhambi zao kwani wasingeweza. Ili hili litokee Masihi angepaswa "kukatiliwa mbali" (kusulubiwa, Danieli 9:26). Huu ungekuwa wakati wa mateso kwa ajili yake (Zaburi 22:1-31). Hivi ndivyo Mungu alivyofunua na katika kile ambacho wale walio na Agano la Kale walipaswa kuweka imani yao (Mwanzo 15:6).

KUENDELEA KUSHINDWA KWA WANANCHI

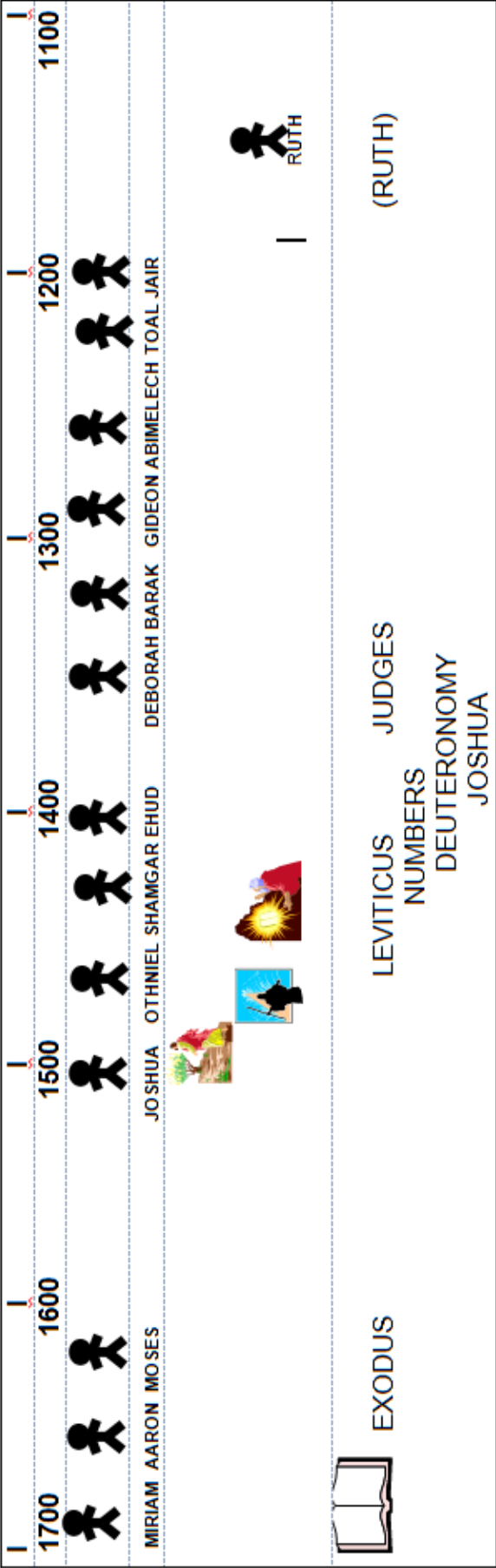
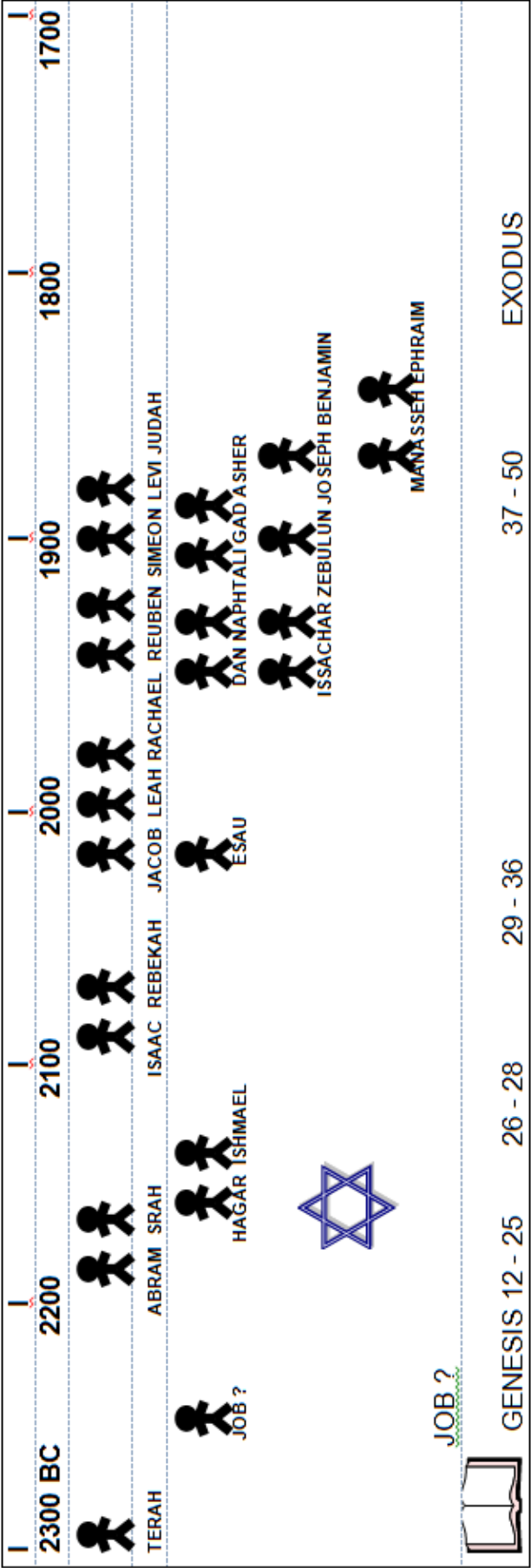
Licha ya yote ambayo Mungu alifanya ili kuwafikia watu wake na kuwafundisha juu yake na mpango wake kwao, watu waliendelea kutomtii na kushindwa kumfuata Mungu. Walitenda dhambi, wakati Musa alipokuwa juu ya Mlima Sinai kupata sheria kwa kujenga ndama wa dhahabu (Kutoka

32). Walilalamika, kunung'unika na kumkosoa Mungu na Musa (Kutoka 15:24; 16:2, 7-9, 12; 17:3; Hesabu 14:2, 27-29, 36; 16:11, 41; 17:5, 10). Walishindwa kuingia katika nchi kwa sababu ya kuwaogopa majitu (Hesabu 13-14). Iliwabidi kutangatanga kwa miaka 40 kwa sababu ya dhambi zao (Hesabu 32:13). Hata Musa mwenyewe alishindwa kuingia katika nchi kwa sababu ya dhambi yake ya hasira (Hesabu 20; Kumbukumbu la Torati 32:48-52).

3500 BC	3400	3300	3200	3100	3000	2900
 GENESIS 6 7 - 9 10 →						
 Building of the Ark FLOOD						
 GENESIS 6 7 - 9 10 →						
 GENESIS 6 7 - 9 10 →						

3500 BC	3400	3300	3200	3100	3000	2900
 GENESIS 6 7 - 9 10 →						
 Building of the Ark FLOOD						
 GENESIS 6 7 - 9 10 →						
 GENESIS 6 7 - 9 10 →						

MWISHO WA MASWALI YA TAFAKARI YA KITABU

Ili kukusaidia kupata zaidi kutoka kwa kitabu hiki, fikiria kuhusu maswali yafuatayo na jinsi ungejibu. Unaweza kuandika majibu yako ikiwa unataka, au tu kuyatafakari. majibu si kupata akageuka katika; ni kwa faida yako.

(Kama hufanyi hivyo, anza kusoma Biblia nzima. Ukisoma sura 2 ½ katika Agano la Kale na 1 katika Agano Jipya kila siku unaweza kumaliza kwa mwaka mmoja. Unaweza kuisoma polepole zaidi ikihitajika. wengine kila siku.)

Kwa nini Mungu aliifanya dunia kuwa nzuri sana kwa rangi zote za ajabu, sauti, harufu na ladha?

Ni masomo gani kuhusu maumivu na mateso unaweza kujifunza kutoka kwa Ayubu?

Ni masomo gani ambayo Mungu alikuwa akijaribu kumfundisha Ibrahimu?

Ni masomo gani kuhusu utii unaweza kujifunza kutokana na maisha ya Musa?